

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Cekovni račun. Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Nizozemska

(Od našega nekdanjega priložnostnega dopisnika.)

Ob času, ko je prišlo do nemškega vdora na Nizozemsko, je dežela imela koalicijsko narodno vlado, v kateri so bile zastopane vse stranke, od skrajne desnice do socialistov. Več kot 90% prebivalstva in volivnih glasov ter poslancev je stalo za kabineto De Geera, ministrskega predsednika, ki je za spretnim in okretnim Colijnom prevzel vodstvo nizozemske politike. Colijn, vodja protestantov, v vladi De Geera ni bil osebno zastopan, temveč le njegova stranka. V opoziciji so bili le narodni socialisti in pa komunisti, to je kvečjemu osem odstotkov vseh Nizozemcev. To število zadobi seveda nekoliko večjo veljavo, ako omenimo, da so narodni socialisti in komunisti imeli svoje pristaje v najbolj važnih mestih, v Haagu, Rotterdamu in Amsterdamu in med bojevitno mladino.

Drugače pa je parlamentarni sistem na Nizozemskem postal še skoraj bolj kot v Franciji in Angliji vlada skoraj samih starcev. Tako Colijn, kakor tudi De Geer sta že prekorčila 70. leto. Pa tudi ostali ministri in vsi strankarski voditelji so bili že prav v poznih letih. Nizozemci so znani po svoji opreznosti in počasnosti. Toda še bolj kakor njihovi rojaki so bili vladni možje previdni, boječi, neodločni in neokretni, med tem, ko je na nasprotni strani stala sicer majhna, toda bojevita in okretna skupina mladih ljudi. Tudi ne bi mogli reči, da bi bili De Geer in njegovi ministrski tovariši kakšne blesteče politične osebnosti. De Geer se po svojih sposobnostih sploh ni mogel primerjati s svojim prednikom Colijnom. Pa tudi drugi so bili vrli uradniki, preizkušeni častniki in poštenji upravniki političnega izročila, toda nobeden med njimi ni bil človek, ki bi bil dorasel izrednim razmeram, katerim je Nizozemska šla nasproti. Ne politični zastopniki katoliške in protestantovske skupine in ne socialisti niso imeli v vladi človeka, ki bi presegal dostojno in spoštovanja vredno povprečnost. S tem svojim mostvom je De Geer skušal pripeljati državno barko skozi viharne valovje svetovnih dogodkov in brez škode zapluti v mirni pristan. Njegovo geslo je bilo: nevtiralnost do skrajnosti! Zaradi tega ga je uvidevnejši Colijn velikokrat napadel, toda brez uspeha. Šele tik pred usodnim 10. majem je moral tudi miroljubni De Geer vzdihujoč seči po ukrepih, ki so pomenili konec nizozemske nevtiralne politike. Zaradi vedno hujših in sumnejših nastopov narodnih socialistov, je predsednik vlade dal nekatere najvidnejše voditelje spraviti v koncentracijsko taborišče, oblast v deželi pa je skoraj v celoti izročil v roke najvišjemu poveljniku nizozemske vojske, Winkelmanu.

Ko je 10. maja ob 3 zjutraj nemška vojska vdrla na Nizozemsko, se je kraljica Viljemina in vlada De Geera poskušala upirati z vojaško silo. Toda že po petih dneh je vojska morala položiti orožje. Kajti holandske čete se niso mogle učinkovito upirati nemški premoči, ki je razen tega imela v nizozemskih narodnih socialistih postržovalne zaveznike. Brez svetovnonazornih prijateljev nemškega narodnega socializma bi se ne mogli padelci na rotterdamskem letališču tako utrditi kakor so se in prav tako tudi nemška vojska ne bi mogla na vzhodu tako čudovito spretno obiti nizozemski trdnjaviški sistem, kakor ga je dejansko že v nekaj urah. Vse to so danes dokazane stvari in že davno za nami. Mala skupina je odločila ali vsaj pospešila usodo vsega holandskega naroda.

Po hitri vojaški zmagi so Nemci zasedli celo Nizozemsko. Odpor v ustju Rena je trajal le še malo časa. Ob koncu maja je kraljestvo Viljemine stalo že popolnoma pod nemško upravo. Kraljica pa se je s svojo hčerjo, z zetom in z vnukinjo, kakor tudi De Geer z vsemi ministri preselil na Anglesko. Nekdanji avstrijski zvezni kancler Seyss-Inquart, ki je bil preje že na Poljskem kot namestnik Franka in si je tamkaj pridobil skušnje pri zasedbeni upravi, pa je postal upravitelj Nizozemske. Nemški upravitelj si je po možnosti prizadeval, da bi Nizozemce pridobil. Nemška uprava se je spčetka kar moč malo vtikala v notranje razmere domačinov. Nizozemske oblasti so mogle poslovati skoraj kakor pred zasedbo. V veljavni je ostala tudi zakonodaja, v kolikor ni bila spremenjena v prilog zasedbenih oblastim. — Adolf Hitler je izpustil iz ujetništva holandske vojsake. V občevanju z nizozemskimi uradi in tudi z zasebniki, so Nemci kazali vljudnost in dobrohotnost. Vojska na Holandskem ni veliko mest porušila, ker so bili boji kratki. Najbolj je porušen Rotterdam. Drugače pa holandska mesta niso veliko trpela. Nemci so pustili na miru celo jude in marksiste.

Seveda ta idila ni trajno ostala. Nizozemsko prebivalstvo je počasi pričelo kazati gotove težnje, do katerih Nemci niso ostali brezbržni. Nemške oblasti so tudi prepovedale patriotske demonstracije za kraljičin 60. rojstni dan (koniec avgusta) in ker so se vseeno dogajale, so nemške oblasti ostreje nastopile. Državni komisar je razpustil politične stranke in prepovedal sleherni politično delavnost.

Vlada, ki je zbežala iz dežele, je med tem časom menjala svojega predsednika. Sedaj ji načeluje Gerbrandy, ki pripada Colijnovi stranki. Vlada seveda ne more upravljati Nizozemske, pač pa je ohranila oblast nad nizozemskimi kolonijami. In to ni malo, kajti nizozemska posestva, ki so pod upravo generalnega guvernerja v Bataviji, štejejo 70 milijonov ljudi, torej skoraj osemkrat toliko, kakor stara domovina. Na Javi, Sumatri in v drugih deželah Insulinde je vložene nad 5 milijard goldinarjev holandskega kapitala. Znano je koliko pomenijo surovine iz Nizozemske Indije na svetovnem trgu in sedaj posebej še za vojskujoča se tabora. Tako je mogoče trditi, da je velik del, če ne največji del nizozemske sile tudi še po zlomu evropske domovine ostal nedotaknjen, dokler se nad njimi še dviga prapor holandske kraljeve hiše.

Resnici na ljubo je mogoče reči, da je ravno v tej okoliščini treba iskati vzroka za neuklonljivo holandsko dinastijo in holandske vlade, ki se je brez dvoma po temeljitem prevdanku odločila za takšno politiko, kakor jo vodi. Naslon na Veliko Britanijo je bil gotovo dobro pretehtan. Poglavito vlogo pri tem so imeli oziroma na kolonije, kot na temelje nizozemske državne eksistence in tudi eksistence neštetihi poedincev. Kajti Holanci verjamejo, da bo materina dežela prej ali slej zopet svobodna. Toda, ko bi Nizozemska Indija bila

Prvi Rooseveltov volivni govor:

„Oborožujemo se, vendar ne za vojno na kateri koli strani, ali iz želje po osvajanju ali vmešavanju v evropski spopad“

Filadelfija, 24. oktobra. AA. Reuter. V govoru, ki ga je snoči imel v Filadelfiji in s katerim je odprl svojo volilno borbo, je predsednik Roosevelt očital republikancem, da uvajajo načine propagande totalitarnih držav, da bi na ta način prepričali javno mnenje, kako bi on, Roosevelt, najraje Združene države potegnil v vojno. In prav za mir delujem in se mučim sleherni dan svojega življenja, je dejal Roosevelt. Razpravljajoč o izjavah republikancev je rekel, da predstavljajo zlonamerne potvorbe in da je prišel čas, da na te potvorbe odgovori s trdnimi dejstvi. Prav nalašč govore ne točnosti, ko pravijo n. pr., da je predsednik Združenih držav telefoniral Hitlerju in Mussoliniju z namenom, da bi izdal Českoslovaško ali pa da namerava narediti sedanja vojna konec ameriški demokraciji v prihodnjih štirih letih. Sami dobro vedo, da so te izjave lažnive.

Roosevelt je nato poudaril, da ameriškega naroda ne bo preslepla tudi najgrša neresnica, katere vodilni republikanci med ljudstvom širijo namreč, da je vlada brez kongresa in brez ljudstva sklenila tajne sporazume s tujimi narodi. Dajem vam najbolj slovesno izjavo, da ni nobenega tajnega sporazuma, nobene tajne pogodbe kakršne koli vrste, niti ne direktne ali indirektno s katero koli vlado ali narodom, ali s katero koli stranko na svetu, katera bi imela namen potegniti našo državo v vojno ali v kakšno drugo smer.

Roosevelt je nato rekel:

»V teku teh let so bila vsa moja dejanja in vse moje misli uravnane proti cilju, da se ohrani svetovni mir, posebno pa mir Amerike, mir zahodne poloble. Ko pa je prihajala vojna, sem uporabil ves ugled predsednika Združenih držav, da bi preprečil izbruh vojne. Ko je vojna izbruhnila, sem uporabil ves ugled svojega položaja, da bi odstranil možnost, da se vojna razširi tudi na druge narode. Ko je tudi ta moj napor propadel, pa sem zahteval od kongresa in od ljudstva, da zgradijo močno obrambo, ki bo naše najboljše jamstvo za mir in varnost kakor tudi za varnost te poloble. Republikancem in demokratom, vsakemu možu, ženi in otroku našega naroda pravim, da stopata vski predsednik in vaš zunanji minister po mirovni poti. Mi se oborožujemo, vendar ne za vojno na kateri koli strani ali iz želje po osvajanju ali vmešavanju v evropski spopad. Ponovno ponavljam, da spoštujem program naše stranke in da se ne bomo udeležili vojne na strani nikogar. Mi ne bomo poslali naše vojske, mornarice in letalstva, da bi se borila na tujem, izven meja naše države, razen v primeru, če bi bili napadeni. Za mir sem se trudil in delal, za mir bom delal vsak dan, do konca dni, kolikor mi jih bo naklonilo še moje življenje.«

Ko se je Roosevelt pojavil na tribuni, mu je množica 17.000 ljudi priredila navdušene pozdrave. Še prej je Roosevelt z avtomobilom prevozil nekaj ulic v Filadelfiji, ki so bile polne njegovih pristajalcev, ki so mu navdušeno vzklikale. Predsednik Roosevelt je imel težave med svojim govorom zaradi stalnega ploskanja, vzklikanja in vzklikov nezadovoljnosti, do katerih je prišlo tedaj, ko je omenjal obložbo, da se je telefonsko pogovarjal s Hitlerjem in Mussolinijem glede Českoslovaške. Na koncu tistega stavka, v katerem je predsednik podal svečano izjavo, da Združene države niso vključene v noben sporazum kakršne koli vrste, je Roosevelt vprašal: Ali je sedaj jasno? Odgovor je bil — bobneče ploskanje.

Sumner Welles:

»Obramba Združenih držav zahteva od nas, da odbijemo napad, naperjen proti kateremu koli delu novega sveta...«

Baltimore, 24. okt. AA. Reuter. Pomočnik zunanjega ministra Sumner Welles je imel danes v Baltimore govor, v katerem je rekel:

»Obramba Združenih držav zahteva od nas, da odbijemo napad, naperjen proti kateremu koli delu novega sveta, odnosno poskus invazije

enkrat izgubljena, bi se nikoli več ne povrnila pod nizozemsko gospodstvo. Prelom z Anglijo pa bi pomenjal toliko kot takojšnjo izgubo vseh kolonij. Zveza z britanskim imperijem pa vsaj indirektno varuje tudi Insulindo. Ne morda toliko zaradi neposredne pomoči Anglije, ki je drugod zaposlena, kakor zaradi kritja od strani Združenih držav.

Večina skrbi, ki jih ima nizozemska vlada, se torej ne tiče prave Nizozemske, za katero upajo, da bo prej ali slej dosegla zopet nezavisnost, kakor pa daljnega indijskega otočja v južnovzhodni Aziji. Boječe pogledujejo Nizozemci proti Japoncem, če se morda od tam ne bliža smrtna nevarnost. Boječe prisluškujejo vsem glasovom iz Washingtona, če se jim morda od tam obeta pomoč. Pa tudi Insulinda sama se oborožuje kolikor more, pri tem pa si prizadeva, da bi napravila na Japonce kar najboljši vtis. Posebna poslanstva potujejo med Batavijo in Tokijem in Nizozemci se trudijo, da bi cesarsko vlado v Tokiju ohranili pri dobri volji. Ako se to posreči, potem upajo Nizozemci, da bodo svoje kolonije nedotaknjene otele iz sedanje vojne, v čemer vidijo tudi že poročito nezavisnosti svoje materine dežele v Evropi. Brez indijskih posesti pa bi usoda Nizozemske bila zapetena, čisto gotovo pa se ne bi več vrnila v politično življenje kot gospodarska velesila.

na kateri koli del novega sveta. V poslednjih letih se je jasno pokazalo, da Panamski prekop ni mogel biti zavarovan in da moremo smatrati, da je naša zemlja zavarovana pred napadom samo, ako so tudi naši sosede na jugu zavarovani. Toda to se ne more uresničiti, če druge ameriške sile ne bodo pokazale prijateljsko lojalnost.

Bullitt:

»Trojna zveza je jasno svarilo, da smo na vrsti mi«

Newyork, 24. okt. t. Associated Press: Ameriški poslanik v Franciji Bullitt, ki je sedaj v Ameriki, je imel govor, v katerem je med drugim dejal naslednje:

»Ozračje v Ameriki je danes podobno ozračju, ki je vladalo v Franciji leta 1938. Takrat so povedali Francozom, da je nevarnost blizu, toda niso hoteli te nevarnosti futili. V Ameriki se moramo pripravljati na vojno sedaj, ko imamo še

Hitler-Franco-Laval

Velesili osišča hočeta Španijo in Francijo pridobiti za sodelovanje v boju proti Angliji

Nemško uradno obvestilo

Nekje na Francoskem, 24. okt. AA. DNB: O sestanku med nemškim voditeljem Hitlerjem in šefom španske države Francom je DNB izvedel tele podrobnosti:

Da se sestane z generalissimom Francom, se je voditelj Hitler v sredo popoldne pripeljal s posebnim vlakom na francosko-špansko mejo. Kmalu nato je prispel tudi vlak s Francom. Hitler je poleg proge čakal na prihod šefa španske države in je pristržno pozdravil Franco, ko je ta stopil iz vlaka v spremstvu zunanjega ministra Serrana Sunerja. Franco je nato predstavil Hitlerju osebnosti svojega spremstva, med njimi tudi šefa svojega vojskega kabineta generala Moscarda. Franco se je nato pozdravil z osebnostmi iz Hitlerjevega spremstva, z zunanjim ministrom Ribbentropom, vrhovnim poveljnikom maršalom Brauchitschem, šefom nemškega vrhovnega poveljstva maršalom Keitelom in državnim podtajnikom Gausom. Hitler je nato v spremstvu generalissima Franca obhodil žastno četo ob progi. Potem je Franco spremlj Hitlerja do svojega vagona, kjer so se takoj začeli razgovori.

Razgovori so potekali v duhu prisrčnosti in tovarišeske zvestobe med dvema narodoma. Razgovorom sta prisostvovala tudi oba zunanja ministra Ribbentrop in Stener.

Razlaga v Berlinu:

»Sovražnika Španije sta francoski emigrant de Gaulle in Anglija«

Tukajšnji politični krogi se izražajo samo v splošnih obrisih in poudarjajo, da je čisto naravno, da Francova vlada čuti, kako tesno je povezana s tavnimi silami, ki jih v Evropi predstavljata sili osi. Razen tega poudarjajo isti krogi, da se sili osi sedaj borita proti istemu sovražniku, ki je tudi v času osvobodilne borbe v Španiji stalno nasprotoval interesom španskega naroda in ki se še danes trudi, da bi sodeloval s sovražniki Španije, kakor je n. pr. francoski emigrant de Gaulle. Ta sovražnik je Anglija. Pot, po kateri stopa nova Španija po svoji zmagi nad rušilnimi silami, s katerimi se je borila v državljanski vojni, jo je naravno pripeljala na temelji angleškega stališča do sili osi do tega, da skupaj s temi silami, ki žele samo dobro in obnovo Španije, sodeluje tudi pri obnovi Evrope, da odstrani tiste elemente, ki bi radi nadaljevali delo iz preteklosti, katero pa pomeni samo hedo za Španijo. To je španski tisk posebno poudaril med obiskom Sunerja v Berlinu. Nasprotniki Španije lahko govorijo o tem, da bo bodoči mir v Evropi poguben za Španijo. Prav tako pravijo imenovani krogi, da ni nobena tajnost, da je še zmerom odprta rana, katero je Anglija med zgodovino zadala Španiji. Zaradi tega se nihče ne sme čuditi, da španski narod razume zgodovinski smisel borbe osmihi sil proti Angliji, in da to borbo smatra za pot, po kateri se bo tudi sam osvobodil zgodovinskih krivih. Prav tako čuti Španija hvalečnost do sili osi in hoče aktivno sodelovati pri ustvarjanju novega reda v Evropi, ker meni, da ji njena borba za osvoboditev v polni meri daje za to legitimacijo. Nihče si ne more misliti, kako zelo je Španija zainteresirana zlasti na novem redu, ki bo ustvarjen v Sredozemskem morju.

Ameriško ugibanje:

»Španija naj da na razpolago svoja pomorska oporišča, Francija pa brodovje«

Madrid, 24. okt. t. Associated Press. Uradno obvestilo, ki ga je nemški tiskovni urad objavil po sestanku med nemškim kanclerjem Hitlerjem in vladarjem Španije generalom Francom, je vsa

mir, kajti sicer bo prepozno. Trojna zveza je jasno svarilo za nas, da pridemo prihodnji na vrsto mi.«

Kennedy odstopil?

Čikago, 24. okt. AA. DNB. »Chicago Daily News«, ki je list ameriškega mornariškega ministra Knoxa, poroča iz zanesljivih virov, da bo ameriški poslanik v Londonu Kennedy takoj po svojem prihodu odstopil s svojega mesta. Pričakujejo tudi izjavo o razlogih tega koraka. List pravi, da je Kennedy že v začetku vojne zelo črnogledno ocenjeval položaj Anglije in njenih zaveznikov, in sicer v svojih uradnih brzojavkah, kakor tudi v svojih razgovorih in je stalno napovedoval nemške uspehe, katere so pozneje dejstva potrdila. Kennedy je še pred meseci izjavil svojim prijateljem, da Anglija ne bo mogla vzdržati združenih nemških pomorskih in letalskih napadov in da bo pod težo teh udarcev angleški preskrbovalni sistem uničen. List pravi, da je Kennedy poleg tega ogorčen, ker je Roosevelt bolj zaupal poročilom Bullitta, čeprav so se njegove napovedi zmerom uresničile.

ugibanja o vsebini tega sestanka pustilo v globoki temi. Niti spremstvo kanclerja Hitlerja, niti spremstvo generala Franca nista hoteli dati nobenih pojasnil. Za to trajajo ugibanja dalje in smatrajo v inozemskih političnih in časnikarskih krogih, da je pač najbolj verjetno, da je treba spraviti sestanek med Hitlerjem in podpredsednikom francoske vlade Lavalom v Parizu, ter sedanjim sestankom Hitler-Franco v medsebojno zvezo. To tembolj, ker se je Laval že davi z letalom iz Vichyja vrnil spet v Pariz, kjer bo pričakoval kanclerja Hitlerja na povratku nazaj s španske meje, da mu sporoči sklepe francoske vlade v Vichyju glede nemških predlogov za sklenitev miru med Francijo in velesilama osišča.

Velesili osišča imata pred očmi, tako trdijo v poučenih krogih, da z vseh strani pritisneta na angleške postojanke v Sredozemlju. Pri tem je bilo vzeto v oziir tudi sodelovanje Francije in Španije. Sodelovanje Francije na ta način, da bi Francija dala na razpolago svoje vojne brodovje ter svoja pomorska in letalska oporišča v Afriki, sodelovanje Španije pa na ta način, da bi velesilama osišča nudila svoja pomorska oporišča na južni obali Španije ter v španskem Maroku. Nemčija in Italija upata, da bi bilo na ta način mogoče zavzeti angleško vdnjavo Gibraltar in zapreti angleško vojno brodovje v Sredozemsko morje, nakar bi sledil skupni nemško-italijanski napad na Egipt in Suez.

Ničesar ni znano, kot rečeno, kakšni so bili sklepi pri sestanku med Hitlerjem in generalom Francom. Glede francoske vlade pa je tukaj razširjeno mnenje, da je maršal Petain odklonil predložene mu mirovne predloge. Ta odgovor je Laval nesel nazaj v Pariz, toda s tem ni rečeno, tako pravijo, da bi bil konec mirovnih poskusov, temveč nekateri menijo, da bi znal Laval na lastno pest nekaj podpisati ter vlado v Vichyju postaviti pred dovršeno dejstvo.

Mnenje v Rimu:

»V zvezi z Brennerjem«

Rim, 24. okt. b. Sestanek med Hitlerjem in generalom Francom je italijanski tisk pozdravil z največjim veseljem in smatra, da je ta sestanek v zvezi z nedavnim brennerskim sestankom, ki je bil odločilen za izvedbo določenih načrtov za preureditev splošnih mednarodnih odnosov. — Italijanski tisk se strinja v tem, da je neposredni stik šefov Nemčije in Španije politično dejanje, za katerega se je fašistična Španija vedno zavzemala.

Rim, 24. okt. AA. DNB: Italijanski politični krogi so skrajno rezervirani v izjavah o sestanku med Hitlerjem in Lavalom v tork in med Hitlerjem in Francom v sredo. Ti krogi odklanjajo sleherni izjavo bodisi o pomenu teh sestankov, bodisi o pomenu teh razgovorov in poudarjajo le to, da je sestanek med Hitlerjem in Francom izredno važen in da je znova potrdil solidarnost Španije in osmihi sil. Italijansko javno mnenje spremlja korake vodje rajha z največjim in živim zadovoljstvom.

Španski pogoji:

»Sodelovanje francoskega brodovja«

Newyork, 24. okt. b. Associated Press. V madridskih diplomatskih krogih zatrjujejo, da je (Nadaljevanje z 2. strani)

Zagrebska vremenska napoved: Hladno in deževno.

Zemunska vremenska napoved: — Pretežno oblačno in precej hladno vreme bo v vsej državi. Deževalo bo v severni polovici in v zahodnih krajih. V Podonavju precej močna košava, na Primorju pa jugo.

Politični zapiski

O zemljepisnih fantazijah

Pod naslovom »Iz druge norišnice« je Adam Pribečević v svojem listu »Seljačko kolo« napisal članek, kjer med drugim tako-le piše: »Medtem ko Pavelić »lika« zemljevid velike Hrvatske, so bolgarski norci na drugi strani objavili podoben zemljevid. Ta zemljevid je objavila mladinska skupina društva »Otec Pajsijs«. Po tem zemljevidu ta žalostna bolgarska mladina jemlje v veliko Bolgarijo: 1. od Turkov Tracijo do samega Carigrada z 282.240 prebivalci; 2. od Grkov Tracijo in grško Macedonijo do Olimpa z 1.715.648 prebivalci; od Romunov vso Dobrudžo, ne le južno, ki so jo Romuni zdaj dali s 693.190 dušami; od Srbov vso »erbsko« Macedonijo, potem vso vzhodno predkumanovsko Srbijo, tako tudi Paračin, Cuprijo, Jagodino, Negotin, Bor, Zaječar, Knjaževac, Niš, Leskovac, Pirot, Vranje — vsega skupaj z 1.970.221 dušami. Tako bi ostali Srbi kakšna 2 milijonoma duš v mali Srbiji, ki bi bila odrezana od morja! Pri vsej norosti je najbolj črno to, da je pred nami za prihodnost črn pogled. Kjer se mladina tako zastruplja, je težko upati na ozdravljenje, zakaj tisto, kar se izoblikuje v človekovi glavi v mladih dneh, je mogoče le po čudežu izbiti iz glave in se ne da zamenjati s čim drugim.« — Ta Pribečevićev članek so prinesli tudi srbski in hrvatski listi, med njimi tudi zagrebške »Novosti«, iz katerih smo to povieli.

Revizija darovanih občinskih zemljišč

»Hrvatski Dnevnik« poroča: »Na predlog bana dr. Subašića so kraljevski namestniki podpisali uredbi o reviziji darovanih občinskih in mestnih nepremičnin. Po tej uredbi so občinski odbori in mestna zastopstva pooblašteni revidirati vse darovane občinskih in mestnih nepremičnin raznim društvom od 6. januarja leta 1929 dalje. S svojim sklepom morajo ta darila prekriti v teku enega leta po razglasitvi te uredbe. Tak sklep je treba poslati banški upravi v odobritve. Darilo je mogoče preklicati, čeprav so bile nepremičnine medtem odpujene tretji osebi, ki je se zdaj lastnik nepremičnine. V tem primeru je društvo dolžno povrniti darovatelju v denarju vrednost tiste nepremičnine... S to uredbo je zadosteno opravičeni zahtevi naših mest. Po 6. januarju 1929 so namreč nekatera od tedanjega režima imenovana zastopstva darovala svoje nepremičnine raznim društvom, čeprav za to ni bilo nobenega javnega interesa. Ta darovanja so bila storišena v tedanjih nenormalnih političnih razmerah. Danes mnogokje takih društev niti ni več in zdaj s njihovimi nepremičninami, ki so bila občinsko premoženje, razpolagajo razne nepredicane osebe. Toda te nepremičnine so v današnjih hudih časih neobhodno potrebne za razne javne namene, za zgradbo skladišč za živež, za zgradbo zaklonišč zoper zračne napade itd. Zato je bilo treba, da občinski odbori in mestna zastopstva ta darovanja revidirajo. Ta uredba pomeni popravilo škode, ki je bila storišena našim občanom...« — Tako revizija darovanih zemljišč bi tudi pri nas, n. pr. v Ljubljani bila nujno potrebna, kjer je samo Sokol dobil v dar 90.000 m² občinskega sveta, kar danes predstavlja več 24 milijonov dinarjev.

O nemških šolah na Hrvatskem

»Slawonischer Volksbote«, glasilo Nemcev na Hrvatskem, je prinesel članek Stefana Rettiga, ki vodi za nemško narodno skupino na Hrvatskem vso skrb za nemške šole. Njegov članek pravi med drugim: »Najtežje vprašanje je dobili dovolj učiteljev za 80 nemških šolskih oddelkov. Teh učiteljev nimamo, zlasti, ker gre za to, da morajo na naših nemških oddelkih učiti nemški učitelji in učiteljice, ki se zavedajo svoje vzvišene dolžnosti in naloge, ki se jim dandanes nalaga kot nemškim vzgojiteljem. Ne zahtevamo zato nemških oddelkov, da bi se naši otroci v šoli naučili nemško pisati in brati, marveč zato, da bi se v šoli vzgojili v duhu novega nemškega nazora o svetu, ne zato, da bi jih zlo odstavila od naroda, kakor se je dogajalo v bližnji preteklosti — in moramo priznati — da se to še danes dogaja. Zato je naš cilj ta: V nemško šolski oddelke nemškega učitelja, ki se zaveda svojega naroda! Na koncu tega članka Stefan Rettig opominja svoje nemške rojake, naj se ne potegujejo preveč lahko za imenovanje tega ali onega učitelja, ki jim ga je bil kdo priporočil, ker tukaj gre navadno za osebe dobrih. Pravico delati take predloge in jih predlagati merodajnim činilcem v Zagrebu ima zgolj vodstvo narodne skupine ali tisti posamezniki, ki jim je ta naloga bila dana v okviru banovine Hrvatske.

Stroga določila v Splitu

Splitška policija je izdala razglas, da je na podlagi posebne uredbe treba popisati vse luške delavce, da se urede razmere v lukah. En del splitskih luških delavcev, ki so organizirani v socialistični zvezi URS, pa se ni hotel dati registrirati, čeprav se s to uredbo položaj delavstva nič ne poslabša, kakor pravi policijski razglas, ki po tem nadaljuje, da so ti delavci prenehali s delom tudi na železnici in v skladiščih. Pridržili so se jim nato še delavci v nekaterih podjetjih. To se je — kakor naglašal razglas — zgodilo zaradi terorja nad delavci. Hoteli so napraviti nered in zmedo, kar pa se ni posrečilo zaradi odločnih ukrepov oblasti. Zato je splitska policija izdala stroge ukrepe, da tisti delavci, ki so zapustili delo, ne smejo ostajati na ulici niti v skupinah niti posamezno ter da je prepovedano vse, kar naj bi preprečevalo delo drugih, zlasti pa preskrbo z živežem. Hude kazni bodo sledile, če se ne bodo držali teh navodil. Kazni so do 500 dinarjev globe, do 10 dni zapora ter izgon iz Splita za 5 let. Težje primere pa bodo sodila sodišča po zakonu o zaščiti javne varnosti, nakar bodo krivci poslani tudi na prisilno bivanje. Ta naredba policijskega ravnanja je tako stopila v veljavo.

Židovski dijaki v Sarajevu

Ko je prišla v Sarajevo naredba prosvetnega ministrstva glede števila židovskih prvostolcev, je bilo takoj ugotovljeno, koliko jih bo ostalo. Na prvi moški gimnazij v Sarajevu bodo ostali v prvi šoli 4 židovski dijaki, v drugi šoli 5. v prvi ženski 3. v drugi ženski 4. V mesani meščanski šoli 9. v moški meščanski šoli pa 4. Vsega skupaj bo torej ostalo v prvem razredu sarajevskih srednjih šol 29 židovskih dijakov, medtem ko jih bo 51 moralo zapustiti šole.

Kdo je kriv?

Pod tem naslovom smo med »Političnimi zapiski« v našem listu od 23. oktobra postavili vprašanje, katero glavarstvo je izdalo neumestno dovoljenje za veselico pri Sv. Ani v Slovenskih goricah, na kateri je prišlo do klanja med fanti. Sedaj smo ugotovili, da veselica ni bila oblaščena naznanjena in da zato nobena oblast tudi ni izdala nikakršnega dovoljenja. Ugotovili smo tudi, da veselice niso prideli ga-ejci, in da gasileka četa pri Sv. Ani z veselico ni imela nobene zveze.

Hitler-Franco-Laval

(Nadaljevanje s 1. strani)

Spanija pripravljena okrepiti državo osiša, toda le pod pogojem, da pri tem sodeluje francosko brodogradništvo.

Vsi se strinjajo v tem, da je Laval tisti, ki podpira idejo popolnega soglasja z Nemčijo, da pa je naletel na velike težave v lastnem kabinetu. V Washingtonu še niso prejeli poročil o sestanku med Hitlerjem in maršalom Petainom, računajo pa tudi s to možnostjo, seveda če Hitler še goji željo, da se sestane s francoskim maršalom, ker je znana njegova odpornost, da ne da na razpolago francoskega brodogradništva proti Veliki Britaniji. Vodilni ameriški tisk je prepričan, da bodo kmalu sledila dela, ker so osištne države navajene naglo reševati vsa pereča vprašanja.

Kaj želi Nemčija in Italija od Francije in Spanije

New York, 24. okt. b. »United Press«, ki je že sredi ob 18.30 napovedal sestanek med nemškim državnim kancelerjem Hitlerjem in generalom Francom v bližini San Sebastiana, zatrjuje, da je sestanek med Hitlerjem in Lavalom bila nekaka predkonferenca za sestanek generala Franca s Hitlerjem. Danes je namreč jasno, zakaj je Laval

pred ponovnim povratkom v Pariz imel dolg razgovor s španskim poslanikom v Vichyju, kar daje misliti, da je francoska vlada po španski diplomaciji obvestila kancelerja Hitlerja o nekaterih važnih vprašanjih. Kako se bo položaj razvijal v bodoče, je težko predvideti. Preostane namreč mnogo možnosti. Ni izključeno, da bo podpredsednik vlade Laval stopil na mesto maršala Petaina, ki je proti izročiti francoskega brodogradništva in sploh proti kakršnikoli akciji proti Veliki Britaniji, kar je včeraj francoska vlada tudi uradno objavila. Seveda je drugo vprašanje, če bo Pierre Laval lahko prebrel veliko krizo ter izvedel svoje načrte.

Iz vsega, kar se je v zadnjih 48 urah zgodilo, je popolnoma jasno, da države osiša želijo sledeče:

1. sklenitev miru s Francijo;
2. v Sredozemskem morju hočeta izvesti vojne operacije proti Angliji;
3. poltigniti Spanijo in Francijo v borbo proti Angliji.

Merodajni rimski politiki so zelo optimistični glede sklenitve miru s Francijo. Možnost tesnega sodelovanja med Italijo in Francijo smatrajo v Rimu za zelo verjetno in pričakujejo skorajšnjo vpostavitve normalnih odnosov med Rimom in Parizom, kamor se bo v najkrajšem času vrnila francoska vlada.

Lavalov list za sodelovanje Francije z Nemčijo

Sestanek med maršalom Petainom in Hitlerjem mogoč

Vichy, 24. okt. b. Vodilni francoski listi objavljajo številna poročila o potovanju podpredsednika vlade Lavalja v Pariz in o njegovih razgovorih v nemškim državnim kancelerjem Hitlerjem, vendar pa se vzdržujejo komentarjev. Vlada vti, da vsi pričakujejo, kakšno stališče bo zavzel maršal Petain na poziv Hitlerja, da se sestane z njim.

Izjema je edino Lavalov list »Moniteur«, ki izhaja v Clermontu Ferrandu. Ta list v komentarju opisuje najnovejši razvoj francosko-nemških pogajanj ter poudarja, da je Laval imel daljše razgovore z maršalom Petainom pred svojim odhodom v Pariz in da sta oba državnika temeljito pretrkala stališče francoske vlade do najnovejših mednarodnih dogodkov. O razvoju francosko-nemških odnosov pa »Moniteur« piše sledeče:

Ce bi Francija vedela, da se s sedanjimi napori lahko zajamči mir v Evropi, bi se ji oprostilo vse njene dosedanje napake. Tako bi Francija lahko rešila tudi vsa ostala gospodarska vprašanja enostavno na ta način, da bi jih povezala z gospodarskim življenjem ostale Evrope. Odnosaji z ostalimi evropskimi državami, posebno pa z Nemčijo, se morajo še enkrat odrediti. Francija ima danes na razpolago tri poti: Prva bi bila ta, da se opredeli za zunanje-politično osamljenost.

Druga pot vodi do nadaljevanja do francosko-angleškega prijateljstva in do zaščite skupnih interesov, medtem ko tretja pot zahteva, da Francija postane solidarna z Nemčijo.

Petain pojde k Hitlerju

V Ameriki širijo govore, da gre za poskus splošnega miru

Bern, 24. okt. p. »Associated Press«. Iz Vichyja poročajo, da je maršal Petain odpotoval v Pariz, kjer se bo sestel z nemškim kancelerjem Hitlerjem. Maršala Petaina spremljajo njegovi najbližji sodelavci v vladi. V švicarskih političnih krogih govori, da bo maršal Petain v Parizu že našel spisanost listino, ki bo uredila bodoče odnose med Francijo in vesilama osiša, ki jo bo samo podpisal. Vse drugo pa je bilo urejeno že med Lavalom in Hitlerjem. V poznih večernih urah pričakuje se uradnega obvestila o tem dogodku.

New York, 24. okt. t. »Associated Press« poroča iz Berlina, da tamkaj krožijo novice, da bo maršal Petain odpotoval v zasedeni del Francije, da se sestane s Hitlerjem. Lavalov sestanek s Hitlerjem je bil v gradu Fontainebleau. Petainov sestanek naj bi ne bil v Parizu, marveč v Versaillesu. Maršal Petain naj bi prišel v najbolj svečani uniformi, obdan od vseh svojih najbližjih sodelavcev. Pri tej priliki naj bi se sprožila misel splošnega miru med državami osiša z Anglijo in Francijo obenem. Novice pa niso potrjene. V Ameriki poudarjajo dejstvo, da italijanski tisk podčrtava dejstvo, da je bila Italija v duhu pričujoči pri razgovorih v Parizu in na Pireneih, čeprav službenega italijanskega zastopnika ni bilo zraven, in da je »svoboda Sredozemlja« tisti cilj, ki je združil Italijo, Nemčijo in Spanijo.

Liturgični kongres v Zagrebu

Zagreb, 24. oktobra. b. Na četrtim hrvaškem liturgičnem kongresu v Zagrebu je govoril o smericah svete Stolice in o liturgičnem pokretu škof Mirko Pušić. Kongres je začel ob 7 zvečer v franciskanski dvorani na Kaptolu msgr. Bošković, ki je predaval o večnem Kristusovem svečenstvu. Kongres bo zasedal še v petek in soboto, v nedeljo ob 11 pa bodo številna predavanja o svečenstvu in liturgiji. Tedaj bo tudi škof Mirko Pušić ponovno predaval o emernicah svete Stolice v liturgičnem smislu. V nedeljo ob 4 bo v dvorani zagrebskega velešega svečana akademija na čast Kristusa Kralja.

Prva avtomobilska tovarna

Belgrad, 24. okt. m. V Rakovici so sloveno odprli prvo tovarno avtomobilov v naši državi. Slovesnosti so prisostvovali zastopnik Nj. Vel. kralja polkovnik Kirilo Danda, vojni minister general Nedić, trgovinski minister dr. Andres in druge visoke osebnosti. Predsednik upravnega odbora Vese-linovič je imel pomemben nagovor in je podal pregled ustanovitve prve avtomobilske tovarne v državi. Nato so si gošče ogledali tovarno. Tovarna bo v začetku izdelovala predvsem tovarne avtomobile tipa Praha P.H.

Belgrajska univerza zaprla

Belgrad, 24. oktobra. m. Zaradi političnih iz-gredov na belgrajski univerzi je bila danes pod predsedstvom rektorja seja vseučiliškega senata, na kateri je bilo sklenjeno, da se predavanja na belgrajskem vseučilišču prekinijo in se univerza zapre do 5. novembra.

Politični posveti v Belgradu

Belgrad, 24. okt. m. Tudi danes so imeli v Belgradu člani kr. vlade več sestankov. Popoldne sta se sšla ministri predsednik Cvetković in prosvetni minister dr. Korošec. V predsedstvu vlade sta delj časa razpravljala o aktualnih političnih vprašanjih. Popoldne je imel ministrski podpredsednik dr. Maček, ki se je vrnil v Belgrad, sestanek s finančnim ministrom dr. Šutejem in hrvaškim banom dr. Subašićem. Pozneje sta konferenci prisostvovala tudi predsednik vlade Cvetković in minister dr. Konstantinović. Na konferenci so razpravljali o raznih aktualnih finančnih in gospodarskih vprašanjih hrvaške banovine. Konferenca se je nadaljevala popoldne.

Uradniški zakon spremljen

Belgrad, 24. okt. m. Ministrski svet je na predlog finančnega ministra predpisal uredbo o spremembah in dopolnitvah zakona o uradnikih:

§ 1. Predpis § 101 zakona o uradnikih z dne 31. marca 1931 se spremeni in glasi:

Ce se uradniku ukine službeno mesto, poklic, ki ga ima, ali urad, v katerem služi, se more povziti na razpoložanje. Le opolnomočeni minister in izredni poslanik v tujini, finančni ravnatelj, pomočnik finančnega ravnatelja, državni finančni inspektor in delegat državnega finančnega inspektorja se lahko stavijo na razpoložanje po službeni potrebi. Uradnik sme biti na razpoložanju največ šest mesecev in ima za ta čas vse pravice aktivnega uradnika svojega dosedanjega poklica in položaja.

§ 2. Odredba točke 6. §. 104. se spremeni in glasi: Ako preživi šest mesecev na razpoložanju.

Ta uredba je objavljen v današnjih »Službenih novinah« in je z današnjim dnom dobila obvezno moč.

Posvet o razmejitev Pokojninskega zavoda

Split, 24. okt. b. V petek odpotujejo v Split predstavniki zavoda v Zagrebu, predsednik Baron in poverjenik dr. Košak ter predstavniki Pokojninskega zavoda v Ljubljani dr. Anton Milavec in Pahor. V Splitu bo sestanek z merodajnimi delegati Pokojninskega zavoda, na katerem bodo pretrgli vsa vprašanja v zvezi z razmejitvijo Pokojninskega zavoda v Ljubljani in priključitvijo njegovih članov iz Dalmacije k zagrebškemu Pokojninskemu zavodu. Ob obisku delegatov iz Zagreba in Ljubljane bodo člani splitskega odbora pokrenili nekaj vprašanj, ki zanimajo člane tega zavoda. Pri prenosu članov v članstvo zavoda v Zagrebu želijo splitski delegati razčistiti nekaj vprašanj, ki so bila že sedaj predmet razgovorov med predstavniki iz Primorja in centralnega foruma v Ljubljani.

Pogreb žrtve letalske nesreče

Belgrad, 24. oktobra. m. Danes so bili na belgrajskem pokopališču slovesno pokopani ponesrečeni piloti Otar Krepel in Evgen Bačić ter radiotelegrafist Ljudevit Antonović.

Eskaadra velikih Lockheedov je ves čas pogreba letala nad pokopališčem. Od ponesrečenih letalcev so se poslovili predsednik Aeroputa Pilc, šef-pilot Stanislavljevič in radiotelegrafist Kavčič. V svojih govorih so poveljevali hrabrost in vrlino ponesrečenec. Med drugim je prisostvoval pogrebu poveljnik letalstva general Mirković. Na grob letalcev so nato njihovi tovariši in znanci položili nad 50 vencev.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 24. okt. b. »Seljački dom«, glavno glasilo HSS, poroča o bivanju prosvetnega ministra dr. Ant. Korošca v Zagrebu, kjer je obiskal vodstvo HSS dr. Mačka, inž. Košutića, in dr. Krmjevića. List pravi, da je prihod dr. Korošca vzbudil v vsej javnosti veliko pozornost, ker je prišel v Zagreb prvič po sklenitvi sporazuma.

28 letnica kumanovske bitke

Kumanovo, 24. oktobra. m. Danes so bile v Kumanovem ob 28 letnici kumanovske bitke in osvoboditve Kumanova velike slovesnosti. Službo božjo je v saborni cerkvi opravil patriarh dr. Gavril.

Belgrajski »Napred« zoper ozkosrčnost

Znani belgrajski vseučiliški profesor Mihajlo Ilić je v svojem listu »Napred« napisal članek, kjer piše na naslov hrvaškega časopisa: »Najizrazitejši in najbolj urejevanji list kakor sta na primer »Hrvatski Dnevnik« in »Obzor« ne kažejo dovolj volje, da bi razumeli liste iz drugih krajev naše države, ki imajo, a so imeli tudi poprej pred konjunkturo simpatije za ureščenje prizadevanj hrvaškega naroda, ki so se borili za ureščenje njegovih narodnih in političnih zaslug. Pri vsem oetajajo zvesti tudi interesom in prizadevanju naroda ter njegovemu pravemu in dostojnemu mestu v skupnosti, ne da bi pri tem zapustili stališče in interese, ki so skupni in bistveni za obstanek ter srečnejšo prihodnost državne celote. Bodisi »Obzor« bodisi »Hrvatski Dnevnik«, se večkrat bolj trudita, da bi za vsako ceno opravičila nekatera gibanja in nekatere težnje v novo nastali banovini, kakor pa ga bi iskala objektivne razloge in da bi podala popolnoma objektivno sliko razmer v banovini in zahtevala, da bi se prijatelji hrvaškega naroda morali vsajkrat zlagati z vsem kar posamezniki ali skupine v banovini počno. Njihovo razumevanje prijateljstva in zanimanja za avtonomijo banovine in za koristi hrvaškega naroda je neizogibno ozko in ni vedno skladno s politično modrostjo ter stvarno možnostjo ureščenja zahtev in potreb kmeta ter drugih naprednih skupin na Hrvatskem. Tako na primer »Hrvatski Dnevnik« ni »Obzor« večkrat mislila, da je vsaka prijateljska opomba izraz kake nestrpnosti in da ni v soglasju s simpatijami za ureščenje in lepšo prihodnost banovinske avtonomije, če kdo ne soglaša s posameznimi dejanji v banovini.« — Ta članek je brez opombe prinesel tudi »Obzor«.

ZAVEDNI SLOVENCI IN JUGOSLOVANI!

Žrtvujte na nabiralni dan v nedeljo 27. oktobra za božičnico našim bratom in sestram na severni meji! — Vsak naj prispeva po svojih močeh!

Poročila z obeh bojišč

Na nemško-angleškem bojišču letalski boji nekoliko milejši, na italijansko-angleškem bojišču pa so boji na suhem oživel

Nad Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 24. oktobra. AA. DNB: Vrhovno poveljstvo nemške oborožene sile sporoča: Zaradi neugodnega vremena nad Veliko Britanijo je bilo delovanje našega letalstva včeraj zmanjšano in se je omejilo le na nasilne ogledniške polete. Pri tej priliki so bile vržene bombe na London in tovarne v Srednji Angliji. Preteklo noč so vrgli naši bombniki mnogo bomb na britansko prestolnico. Skupina angleških bojnih ladij, ki se je približala flandrijski obali, je bila odbita s strelj iz naših topov. Britanska letala so se pojavila preteklo noč nad nemškim ozemljem in poskušala napasti Berlin. Le manjše število letal je prispelo nad Berlin, kjer so zmetala zažigalne bombe na naseljene četrti. Izbruhnili so več požarov, ki so bili hitro pogaseni. Zadeta je bila neka tovarna, vendar je škoda majhna. Eno nemško letalo se ni vrnilo domov.

Angleška poročila

London, 24. oktobra, t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča:

Napadi nemških bombnikov so bili zadnje noč manj obsežni, kakor prejšnje noči. Bombe so bile vržene na London in okolice. Nekaj krajev v severozahodni Angliji in na Škotskem je bilo prav tako napadenih. Žrtve ni bilo veliko in tudi škoda, ki je bila povzročena, ni znatna.

Zasebni Reuterjev poročevalec pa javlja, da je le nekaj nemških letal pred polnočjo prišlo nad London. Ena bomba je padla v ozko ulico, kjer je povzročila razdejavanje. Po polnoči sta bila javljena dva napada, od katerih je bil drugi močnejši.

London, 24. oktobra, t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča: Danes je le nekaj posameznih nemških bombnikov priletelo nad Anglijo. Bombe so bile vržene v londonski okolici, v Kentu, v Hampshire in v Somersetu. Nekaj škode so trpele stanovanjske hiše in industrijske zgradbe. Število žrtve je majhno. V Hampshire je bilo porušeni več stanovanjskih hiš. Danes sta bila sestreljena dva nemška bombnika. Angleških izgub ni.

Letalski podmaršal Blunt je bil ubit pri letalski nesreči. Bil je poveljnik letalstva v Franciji.

Velika tovarna zletela v zrak

London, 24. oktobra, t. Reuter. Ena najstarejših glasgowskih tovarn za škrob je zletela v zrak in je tako rekoč vsa uničena. Eksplozija je bila tako huda, da je zračni pritisk odnesel strehe hiš v bližnji okolici in da so bile sipe na oknih zelo oddaljenih poslopj zdrobljene. Za enkrat mislijo, da je mrtvih samo 20, ranjenih pa 28. Toda število žrtve bo verjetno še večje.

[Reuterjevo poročilo ne naveda, kako je nesreča nastala. Švicarski radio pa je objavil, da je eksplozija nastala verjetno od nemške tempirane bombe, ki je bila vržena na tovarno pri enem zadnjih bombardiranj Glasgowa in je šele sedaj eksplozirala.]

Francoski članek srbskega učenjaka

Vseučiliški profesor belgrajske univerze Živojin Perić, ki je znan zagovornik federalizma v naši državi, je v ženevski reviji »Voix des Peuples« napisal članek o današnjih razmerah v naši državi. Zagrebečki »Obzor« se v daljšem uvodnem članku peča z izvajanjem belgrajskega profesorja ter ga med drugim takole označuje:

»Profesor Perić začenja z ugotovitvijo, da Srbov, Hrvatov in Slovencev, čeprav pripadajo istemu plemenu, nikakor ne moremo imeti za isti narod niti etnografsko niti etično. Skupno ozemlje more vplivati na miselnost prebivalcev, ni pa to dovolj, da bi se ustvarila narodna skupnost Jugoslovanov, ki bi jim sicer morali dodati še Bolgare. Zgodovinski razvoj je bil dolga stoletja različen. Misel o enem jugoslovanskem narodu — pravi Perić — je prav za prav bila porojena v avstro-ogrskih in ruskih pisarnah, kar bo marsikoga presenetilo. Ti dve državi sta ali hoteli razširiti svoje posesti na Balkanu ali pa s panslavizmom razbiti Avstro-Ogrsko. Vendar pa je resnica, da je Jugoslavija nastala v obliki, ki ne more ugajati niti bivši avstrijski niti bivši ruski zamisli... Zelo znano je — in v tem je glavna vrednost Perićeve razprave — da prof. Perić tudi misli, da s sporazumom z dne 26. avgusta 1939 delo državne reforme ni dokončano, marveč da ga je treba dovršiti v federalističnem smislu. Narodni kriterij zavrača, češ da je medsebojna pomešanost prevelika, pač pa se izreka za zgodovinsko-teritorialno delitev. Potemtakem naj bi federalna Jugoslavija bila sestavljena iz Srbije, Hrvatske (z Dalmacijo), Bosne in Hercegovine ter Črne gore. Čeprav so Črnogorci po narodnosti Srbi, imajo vendar poseben črni črti in poseben zgodovinski razvoj.«

Nato »Obzor« razlaga, da po tej ideji nasprotni edino le veliko Srbi, da pa hrvatska stran daje veliko spoštovanje temu srbskemu učenjaku, ki je tako nepristransko obdelal to vprašanje.

Zal nimamo pri rokah Perićevega dela, da bi mogli ugotoviti, v koliko je Obzorovo poročilo o njem popolno ali nepopolno. Edino le to moramo reči, da je bodisi prof. Perić bodisi Obzor izpustil Slovence, ki zdaj ne moremo vedeti, kam nas je ta ali oni prisodil. Če je prof. Perić Črnogorcem, ki so po narodnosti Srbi, dal svoje enoto v Jugoslaviji zunaj Srbije, bi bil moral še mnogo prej dati tudi Slovincem svojo, ki s Hrvti nismo isti narod, češar ne naglašamo zgolj mi Slovinci, marveč tudi Hrvti in na tem sloni sploh vsa hrvatska povojna politika. V zvezi s tem bodi povedano, da smo mimogrede slišali tudi o nekem zemljevidu, ki ga »nekateri« trosijo po Hrvaškem, kjer je narisana velika Hrvatska, ki poleg drugih pokrajin obsega tudi Slovenijo. Tisti »nekateri« niso dovolj resni, da bi z njimi v teh časih polemizirali, vendar se nam je zdelo ob tej priliki, ko Obzor naveda srbskega učenjaka v gori omenjenem smislu, važno naglasiti, da smo tudi Slovinci v Jugoslaviji faktor, ki ne bomo pustili da bi kdor koli z nami ravnal kot s kakim »biktom« Veselilo pa bi nas, ko bi glede tega slišali, da smo Obzorov članek napačno razumeli.

Vojna na morju

London, 24. oktobra, t. Reuter: Admiraliteta poroča: Na sovražne mine sta zadeli dve pomožni ladiji — vlačilki »Lord Stamp« in »Vellia« ter sta se potopili.

London, 24. oktobra. AA. Reuter: Britanska admiraliteta sporoča izgube polagalec min »Dundel-Dunka«. Polagalec min je zavozil za mino in se potopil.

Ameriška pomoč

Washington, 24. oktobra, t. Associated Press: Državni tajnik za finance Morgenthau je danes izjavil, da so vse ameriške letalske tovarne, ki grade letala za Združene države in za Anglijo, nadkrilile naročila. Toda kljub temu bi angleški zastopniki v Ameriki radi videli, da bi bila proizvodnja letal še hitrejša.

Angleška poročila o poskusu nemškega vdora v Anglijo

London, 24. okt. t. Associated Press: Listi objavljajo službeno obvestilo letalskega ministrstva, v katerem je prikriti govor o nemškem poskusu vdora na angleške otoke. Sporočilo pravi, da je bil vdor poskušan v noči od 13. na 16. september, to je tistokrat, ko je nemško letalstvo po angleških uradnih sporočilih v enem dnevu izgubilo nad 180 letal.

Uradno sporočilo pravi, da so angleški izvidniški letalci opazili že od dne 5. septembra dalje sumljivo zbiranje nemških četi in ladij po nizozemskih in belgijskih pristaniščih, predvsem pa v ustju reke Ren in Schelde (Escaut). Opazili so predvsem veliko ogromnih splavov na motorni pogon. Nadaljnja opazovanja so ugotovila, na Nemi svoje ladje in splave pošiljajo ob obali niže proti jugu v francoska pristanišča. Iz notranjosti Nemčije pa so prihajale vedno nove čete do teh pristanišč. Glavna pristanišča, kjer so se Nemci zbirali za prevoz v Anglijo, so bila končno Antwerpen v Belgiji, Ostende, Dunkirque, Calais, Boulogne, Le Havre in Cherbourg. Angleško letalstvo je nato začelo napadati vsa imenovana pristanišča in napravila tako škodo, da je bil poskus vpadu v Anglijo preložen in je bil končno tudi v noči na 16. september preprečen.

New York, 24. okt. t. Associated Press: Tukajšnji »New York Sun« objavlja nekatere podrobnosti o načinu, kako je Angležem uspelo, da so dne 16. septembra preprečili vdor nemških četi v Anglijo. List trdi, da so angleški bombniki napadli nemške ladje in splave tik preden so hoteli odpluti iz pristanišč v Belgiji in na Nizozemskem in vsi splavi preprečili s pomočjo eksplozivnih in zažigalnih bomb ter s strojnimi ognjem. Nekaterim nemškim ladjam se je posrečilo zavoziti na morje, toda tamkaj so bile uničene od angleških obrežnih baterij, katerih nemški bombniki niso mogli uničiti, kakor je bilo v načrtu.

London, 24. okt. t. »Daily Express« poroča k suhoparnemu uradnemu obvestilu letalskega ministrstva, da so angleški bombniki dne 16. septembra preprečili nemški vdor v Anglijo, da je takrat poveljeval angleškim bombnikom general sir Charles Portal, ki je bil potem zaradi tega uspeha takoj in brez glave mnogih drugih častnikov postavljen za vrhovnega poveljnika vsega angleškega letalstva.

Bern, 24. okt. t. Associated Press: »Volksrecht« piše k priznanju angleškega letalskega ministrstva o izjalovljenem nemškem poskusu vpadu v Anglijo sredi septembra, da so angleški bombniki, ki so nemške čete tik pred odhodom iz pristanišča napadli, uporabljali zažigalne bombe čisto posebne vrste. Bombe v vodi namreč niso ugasile, marveč so se bolj zagorele in po vsej vodni površini daleč naokrog razširile ogenj. — Mnogi ladjini in splavov je takrat zgorelo. Švicarski list zatrjuje v svojem članku, da je napad teh angleških bombnikov videlo veliko nizozemskih očividcev.

Nad Nemčijo

Angleška poročila

London, 24. oktobra, t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča:

Ponoči so angleški bombniki v več skupinah napadli razne vojaške cilje v Berlinu in drugod po Nemčiji. Med drugim so bombardirali pristanišča in ladje v Emdenu, petrolejske rafinerije in skladišča v Magdeburgu in Hannoverju, blagovna skladišča pri železnica v vzhodnem delu Berlina, pri Hannoverju in pri Frankfurtu, nadalje številne železniške proge in križišča v severni in zahodni Nemčiji, pristanišče Hook na Nizozemskem in številna letališča v Nemčiji ter v od Nemčije zasedenih ozemljih. Eno letalo se ni vrnilo.

Bombniki angleške obrežne obrambe so napadli skupno nemških prevoznih ladij v severnem morju in so torpedirali dve, ena pa je bila obstrleljavana s strojnimi.

Stockholm, 24. oktobra, t. Associated Press:

Japonski načrt za sporazum s Sovjeti

Stockholm, 24. okt. m. Europa Press: Ob prihodu japonskega poslanika v Moskvo, ki so ga na postaji pozdravili šest protokolov Bartov, osebe japonskega poslanstva z odpravnikom poslov Sigemicom na čelu in svetnikom Walterjem in imenu nemškega poslanstva, londonski »Times« objavlja poročilo svojega dopisnika iz Moskve, da je Tatekava prinesel s seboj načrt japonske vlade, ki ga je že izročil japonski vladi. Načrt obsega v glavnem smernice za obnovitev japonsko-sovjetskega sodelovanja in šteje štiri točke:

1. Sovjetska vlada prizna Mandžukuo, Japonska pa Zunanjo Mongolijo kot sestavni del japonskega, oziroma sovjetskega področja.

2. Reča armada in japonska vojska v Santungu naj bi se umaknile na določene postojanke

»Aftenbladet« poroča iz Berlina, da so snoči spet angleški bombniki prileteli nad Berlin. Eksplozivne bombe so bile vržene na zahodni del mesta, kjer je nastalo nekaj požarov. Angleški bombniki so bombardirali tudi Hamburg, kjer so spet metali težke eksplozivne in zažigalne bombe na pristaniške naprave.

Nemška poročila

Berlin, 24. oktobra. AA. Štefani. Zadnje noč so angleški bombniki poskušali izvesti množinski napad na Berlin. Samo majhnemu številu britanskih letal se je posrečilo prileteti do prestolnice. Angleži so na posamezne točke in zlasti na posamezne četrti metali zažigalne bombe in ploščice, ki so povzročile le neznatno škodo in manjše požare, katere so hitro pogasili. Bilo je tudi več ranjenih.

Sredozemlje

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 24. oktobra. AA. Štefani. Sporočilo št. 138 glavnega štaba italijanskih oboroženih sil se glasi:

V Severni Afriki je sovražnik izvršil napad na naše postojanke pri Martile. 25 km vzhodno od Sidi Baranija. Ta sovražnikov napad je bil podprt z oklopnimi avtomobili in s topništvom, pa je bil odbit. Pri uniklu je sovražnik pustil na bojišču več mrtvih. Na italijanski strani je bilo nekaj ranjenih. Druge sovražnikove enote, ki so napadle naše postojanke v pasu Alam el Tuma južno od Sidi Baranija, so bile prav tako odbite. Med obema napadoma je bilo ujetih več sovražnikovih vojakov in zaplenjenega nekaj vojnega materiala. Sovražnikovo letalstvo je bombardiralo Sidi el Barani, pa ni povzročilo niti škode niti žrtve.

V Vzhodni Afriki so naše letalske sile bombardirale vojaške objekte na otoku Perim in povzročile več večjih požarov. Naša letala, ki so napadla sovražnikove oborožene sile pri Eldukano, so svojo nalogo uspešno izvršile. Sovražnikova letala so bombardirala Masauo, letališče pri Bahardaru, južno od jezera Tana, kjer sta bila ubita dva naša vojaka, eden pa ranjen, dalje Tesene, kjer je bilo ranjenih 9 oseb, Dessie in Gondar, kjer je bil ubit en vojak, 6 pa ranjenih ter letališče pri Slomati, Dessie in Dekameri, kjer je bila majhna škoda. Druga sovražnikova letala so brez večjega uspeha napadla Asmaro, Kasalo in Guro.

Naš rušilec »Nullo«, ki je bil težko zadet v spopadu na Rdečem morju, je posadka potopila v bližini obale.

Tihomorske napetosti

Konferenca »vzhodnega dela« angleškega imperija v Delhiju

London, 24. okt. t. Reuter poroča: Zastopniki dominionov in kolonij ki se bodo udeležili velike konference v Delhiju, ki nosi ime konference vzhodnega dela angleškega imperija« so že prispeli v Delhi, kjer se bo jutri začela konferenca. Konference se udeležijo naslednji dominioni in kolonije: Avstralija, Nova Zelandija, Južna Afrika, Rodezija, Malaja, Burma in angleška vzhodna Afrika (Kenija, Uganda in Somalija). V londonskih političnih krogih polagajo veliko važnost na to zasedanje angleškega imperija, kjer bodo govorili l. o sodelovanju z Anglijo v vojni proti Nemčiji in Italiji, o obrambnih ukrepih proti nevarnostim, ki groze od zaveznikov Nemčije in Italije na Indijskem in Tihem morju, o skupnih ukrepih, ki jih je treba v ta namen podvzeti v družbi s Združenimi državami Severne Amerike. Konferenca bo ves ta obseg vprašanj reševala tako s političnega kakor z gospodarskega stališča. Glavni in prav za prav edini cilj konference v Delhiju pa bo, tako poudarjajo tukaj, organizirati vsestransko pogoje za zmago angleškega imperija.

Mikado sprejema generale

Tokio, 24. oktobra. AA. Domej: V navzočnosti vojnega ministra in načelnika glavnega generalnega štaba je mikado sprejel 15 generalov, ki so se vrnili s kitajskega bojišča. Med njimi je bil tudi general Anjo, današnji glavni poveljnik japonskih čet v Južni Kitajski in general Okabe, ki se je izkazal na bojišču severne Kitajske. Cesar je generale pridržal na kosilu.

Siam — Indokina

Bangkok, 24. oktobra. AA. Domej: Zavoljo napetosti med Siamom in Indokino je bilo indokinsko prebivalstvo v obmejnih krajih pozvano, naj se odseli z obal reke Mekong. V Larosu se ljudstvo

In vsaka Aspirin tableta nosi „Bayer“-jev križ. „Bayer“-jev križ je edino jamstvo, da ste res dobili Aspirin. Ne pozabite nikdar, da ni Aspirina brez „Bayer“-jevega križa!

Opis reg. 005 & 01. 7257 od 23. marca 1945.

Angleška poročila

Kairo, 24. okt. t. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo sporoča: V Sudanu je ena naših motoriziranih patrulj s svojim nenadnim napadom presenetila sovražno skupino, ki je štela najmanj 1.000 mož. Sovražnik je imel hude izgube. Naše čete niso imele nobenih. Po noči so naši bombniki napadli sovražno taborišče pri Sidi Baraniju. Osem tovornih voz smo uničili. Z drugih bojišč ni novic.

Kairo, 24. okt. AA. Reuter. Snoči je letalsko poveljstvo izdalo sporočilo, da so angleški bombniki naredili napad na mehanizirane oddelke med Bugbugom in Sollumom. Letala so dosegla direktne zadetke na cisternskih avtomobilih, ki so prevažali vodo, zadela pa so tudi vojaško taborišče in povzročila žrtve in škodo. Britanska lovka letala so uspešno s strojnimi ognjem napadla sovražnikove avtomobilske prevoze na istem področju. Italijanska letala so napadla otok Perim v Bab el Mandebu. Pri nočnem napadu na letališču pri Dessije v Abesiniji je bil zadet hangar in most severno od letališča. Bombardirana sta bila prav tako Albut in Bahardar ob Tanskem jezeru. Južno od Tanskega jezera so bile v Dagheli povzročene tri eksplozije. Manjši napadi so bili izvršeni na Buro, Asmaro in Kasalo. Vsa britanska letala so se vrnila domov.

Rušilec »Nullo« je spadal v razred »Sauro«. Imel je tisoč ton in je bil oborožen s 4 topovi 120 mm in je imel brzino 35 vozlov.

umika v planine, ker se boji vdora iz Tajlanda. Družine francoskih nameščencev so se izselile v Hanoi. List Srikung pravi, da je v Anamu ponovno oživela akcija tajnega revolucionarnega združenja »Črna zastava«.

Mirovna pogajanja med Kitajci in Japonci?

Washington, 24. okt. t. Associated Press: Kitajsko poslanstvo razglasa, da so poročila, ki krožijo o kitajsko-japonskih pogajanjih, neresnična. Ameriška pomoč Kitajski pa na novo odprti cesti skozi Burmo (Birmanijo) je Kitajcem vrnila pogum, da nadaljujejo borbo.

Amerika utrjuje Filipine

Washington, 24. okt. b. Uradno poročajo o odposiljavi dveh prvotnih lovskih letalskih eskader na Filipinske otoke. Gre za sedmo lovsko enoto prve lovske skupine, ki je bila doslej v Delridgefieldu in pa za 21. lovsko eskadro, ki je pripadala 35. lovski skupini in je bila doslej v Hamiltonfieldu v Kaliforniji. Obe letalski eskadri štejeta 160 mož in častnikov. Do odposiljave obeh eskader na Filipinske otoke je prišlo po konferenci ameriškega vojnega ministra z guvernerjem Filipinskih otokov. Dosedanje oborožene sile na Filipinskih otokih so šteje vsega 24.000 mož, pehote konjenice, obalnega topništva, letalskih sil in drugih vojni enot. V lovskih eskadrih se nahajajo tudi številni težki bombniki.

Karol in Lupescu v Španiji pod strogim nadzorstvom

Rim, 24. okt. m. Europa Press. »Giornale d'Italia« poroča iz Madrida, da v Madridu govori, da so bivši romunski kralj Karel in gospa Lupescu ter bivši maršal dvora Urdareanu pod strogim nadzorstvom španske policije. Španska vlada je poleg tega sklenila, da bivšemu kralju Karlu odredi novo mesto bivanja daleč od portugalske meje. Razširile so se tudi govorice, da romunska vlada v okviru revizije prejšnjih političnih procesov, zlasti v zvezi z umorom Codreanu in preganjanjem pristaev Železne garde, namerava zahtevati izročitev bivšega romunskega kralja Karla in gospe Lupescu.

Smigly-Rydz aretiran

Bukarešta, 24. okt. t. Transil: Bivši poveljnik poljske armade maršal Smigly-Rydz, ki je prebival v Rumuniji, je bil danes prijet in prepeljan v zapor. Njegova alocacija je v zvezi z odkritji v poljskem poslanstvu.

Nova donavska komisija

Bukarešta, 24. okt. m. Europa Press. V četrtek zvečer se je pričelo zasedanje evropske donavske komisije v navzočnosti delegatov Nemčije, Italije in Rumunije ter v prisotnosti novega člana komisije Sovjetske Rusije. Anglija in Francija, ki sta bili doslej članici, nista bili zastopani. Obe državi nameravajo izključiti iz donavske komisije, katere delokrog se razteza od Braila do Suline.

Gospodarstvo

Svet za gospodarska raziskovanja na Hrvaškem

V »Narodnih novinah« z dne 23. oktobra je izšla naredba bana banovine Hrvatske o sestavi in delovanju sveta za gospodarska raziskovanja banovine Hrvatske.

Na osnovi te naredbe bo osnovan pri banski oblasti svet kot posvetovalni organ za vsa strokovna vprašanja za vsa področja gospodarskega raziskovalnega dela na Hrvaškem. Naloga sveta je dajati mnenja in predloge o organizaciji gospodarskega raziskovalnega dela v banovini Hrvatski, pregledovati programe dela gospodarskih raziskovalnih ustanov v banovini Hrvatski in vskladiti njihovo delo s svrhom, da bi bila gospodarska raziskovalna služba čim uspešnejša, dajati mnenja o izdelavi in potrebi izdelave obsežnejših načrtov bonifikacije zemljišč raznih krajev v posameznih področjih banovine, kakor tudi o drugih važnih vprašanjih agrarne politike, povezati gospodarske ustanove in strokovnjake, ki delajo na tem polju, jih čim bolj upoznati s vprašanji agrarne proizvod-

nje vasi, da bi s svojim raziskovanjem reševali najaktualnejše probleme in s tem povezali raziskovalno delo s potrebnimi kmečkimi gospodarstvi, in voditi skrb za popularizacijo raziskovalnega dela s tiskanjem raznih publikacij, s sodelovanjem ustanov pri gospodarskih razstavah in slično.

Svet je sestavljen iz 10—15 oseb, vidnih predstavnikov gospodarske znanosti in prakse in gospodarske javne službe, ki delujejo na področju banovine Hrvatske. Članstvo je častno in traja tri leta. Ban imenuje predsednika in njegovega namestnika izmed članov sveta. Svet se sešane najmanj enkrat letno. Pomožni organi sveta so strokovne komisije, ki so lahko sestavljene tudi iz nečlanov sveta.

Sredstva za delo sveta bodo dana v proračun oddelka za kmečko gospodarstvo. Končno določa naredba, da bo svet stopil v stike s sličnimi organizacijami v ostalih predelih države, za kar bo predpisan poseben pravilnik.

skih izdelkov. Vsa aktivnost v pospeševanju gospodarstva mora biti usmerjena v kmetijstvo, ki preživlja 80% vsega prebivalstva. Davčno breme je v Romuniji ogromno naraslo, ker so dohodki zaradi izgube Besarabije in severne Bukovine padli, stroški pa so ostali isti.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Kmetijska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani je prodala nekatere nje lastne zemljiške parcele, ležeče v k. o. Črnuče, tako: Pavlu Rotarju, posestniku v Podborštu št. 6 pri Ježici parceli št. 609-1 njiva v izmeri 2596 m² in št. 610 travnik v izmeri 2891 m² za 38.114 din, dalje in. Tomu Knezu, veletrgovcu v Ljubljani, Gosposvet-ska cesta 1, parceli št. 794-1 njiva v izmeri 2428 kv. metrov in št. 799-1 travnik v izmeri 442 m² za 11.480 din ter Vidmarju Rudolfu, lastniku tekstilne tovarne »Jugolanas«, družbi z o. z. na Črnučah in njegovi ženi Ivani Vidmarjevi, oba v Stožicah št. 128, parceli št. 600-1 travnik v izmeri 7220 m² in št. 600-2 pečarja v izmeri 757 m² za 62.500 din.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani je prodal Janku Dolariju, orožniškemu rač. častniku v pok., Ljubljana, Gorupova ul. 3, parcelo št. 316-2 k. o. Petersko predmestje I. del v izmeri 1004 m² za 50.000 din.

Mag. pharm. Ustar Anton, lekarnar, in so-proga Anica Ustar, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 15, sta prodala Ljude, Modicu, zasebnemu uradniku v Zagrebu, Tkaličeva 75a, parcelo št. 230-3 k. o. Brinje, v izmeri 774 m² za 50.000 din.

Dečman Pavel, posestnik, Ljubljana - Moste, Vodnatski trg 29, je prodal gđ. Mariji Remskarjevi, kuharici, Ljubljana, Tyrševa 47b, parcelo št. 881 k. o. Moste, v izmeri 2928 m² za 15.000 din.

Lunder Marija, posestnica, Salka vas pri Kočevju, je prodala Leopoldu Severju, posestniku, Ljubljana-Vič 147, posestvo vl. št. 190 k. o. Vel. Lipljenje za 18.000 din.

Izjeme v prometu s motornimi vozili. Kot znano je čl. 2. naredbe št. 4 o omejitvi prometa s motornimi vozili določil izjeme, ki so dovoljene. Naknadno je k temu izšla še dopolnitev te naredbe, ki je dovoljevala banskim upravam dovoljevati tudi druge izjeme, če to terjajo gospodarski ali javni ozir. Prošnje za take izjeme rešuje poseben odbor, ki ga sestavi pristojni ban. V naši banovini je na osnovi teh določil že sestavljen tak odbor, ki se je tudi že sestel in bo v najkrajšem času reševal pri-spele prošnje. Odbor tvori načelnik oddelka za trgovino, obrt in industrijo dr. Trstenjak kot pred-sednik, njegov namestnik je g. Franc Sink, sekretar banske uprave, člana pa ing. Stofla Josip in ing. Josip Porenta, namestnika pa ing. Ciril Pirce in ing. Franc Strajnjar.

Nov zakon o bankah? Agencija »Jugoslovanski kurir« piše, da je pričakovati še letos dovršitve zakona o bankah. V zvezi s tem je pričakovati, da bo v kratkem imenovan tudi pri ministrstvu za trgovino in industrijo, odsek za kreditne ustanove in zavarovanje, poseben posvetovalni odbor za bankarstvo, odnosno njegovi člani.

Izpremembe v upravnih in nadzorstvenih svetih na Hrvaškem. Zadnje čase se množe sklicevanja izrednih občnih zborov raznih delniških družb na Hrvaškem. Na dnevnem redu je povsod samo razrešitev dosedanjih članov uprave in nadzorstva in volitev novih članov uprave in nadzorstva. Pri tem gre večinoma za podjetja, ki so v rokah Židov.

Nov posvetovalni odbor. Iz Beograda poročajo, da se bo osnoval pri ministrstvu trgovine in industrije poseben posvetovalni odbor za gospodarsko politiko. Nadalje poročajo, da je že izgotovljen načrt uredbe za tak posvetovalni odbor za gospodarsko politiko.

Lastniki stabilnih in premičnih motorjev (ne motornih vozil) morajo svojo potrebo po bencinski mešanici v svrhu dodelitve nakaznice za nabavo goriva nanovo prijaviti po prijavnih obrazcih, ki jih je izdala kr. banska uprava, upoštevaje zadevne nove predpise in potrebe praktičnega poslovanja. Obrazci se dolo pri oblihi upravnih oblastih prve stopnje (okr. načelnih in mestnih poglavarstvih) za ceno 1 din. Interesenti se pri tem opozarjajo, da more kr. banska uprava dodeljati bencinsko mešanico le v obsegu omejitev min. naredbe

REC. S. BR. 22365 od 18. 10. 1940 g.

Iz Julijske Krajine

Duhovniška vest. G. Hermenegild Srebrnič, župni upravitelj v Soči in Trenti pod Triglavom, je imenovan za župnika v Sempasu na Vipavskem.

Cerkveno odlikovanje. G. Ivan Omerza, bivši večletni upravitelj velike župnije pri Sv. Jakobu v Trstu in naslednik nepozabnega msgr. Guština v vodstvu tržaških Marijinih družb, je bil od tržaškega škofa imenovan za častnega kanonika tržaškega stolnega kapitlja. Iskreno čestitamo!

Sedemdesetletnik. Msgr. Andrej Furlan, župnik pri Sv. Križu nad Trstom, je v petek, dne 18. oktobra v vsej tišini praznoval svojo sedemdesetletnico pri Materi božji na Sv. gori pri Gorici. Odličnemu in zaslužnemu cerkvenemu dostojanstveniku, dušnemu pastirju in prosvetnemu delavcu želimo še lepo vrsto zdravih in blagoslovljenih let!

Kanal ob Soči. (Lepa slovesnost.) V nedeljo 13. oktobra smo praznovali veselo slovesnost: naš rojak, gorški stolni kanonik msgr. Ignacij Valentinčič, ki je dne 8. septembra svečano obhajal svojo zlato mašo na Sv. gori, nas je ta dan obiskal in v naši farni cerkvi v naši sredi nekako ponovil svoje zlatomašno slavo. Ves mladost in življenj je v cerkvi, kjer je bil krščen, pel slovesno sv. mašo. Cerkveni pevski zbor se je za pomembno svečano skrbno pripravil in prav umetniško izvedel težko nalogo. Vsa fara se je s svojim odličnim rojakom veselila lepega in vzpodbudnega dne. — (Smrtna kosa.) Po dolgem, težkem bolehanju nas je zapustil g. Izidor Ivančič, tukajšnji trgovec in trafikant. Bil je podjeten in spreten trgovec ter pošten in odločen mož. Vsi so ga čislali in spoštovali. Njegovega pogreba v četrtek, dne 17. oktobra popoldne se je udeležila velika množica ljudstva in je bil prav slovesen. Naj mu sveti večna luč, žalujoči družini naše sožalje!

Težak avto ubil kolesarja. Preko trga pri Sv. Luciji je peljal težak tovorni avtomobil s priklopnim vozom. Na ovinku je priklopni voz zad-

eljal kolesarja, ki je padel na tla. Kolesar je bil smrtno ranjen. Vsa aktivnost v pospeševanju gospodarstva mora biti usmerjena v kmetijstvo, ki preživlja 80% vsega prebivalstva. Davčno breme je v Romuniji ogromno naraslo, ker so dohodki zaradi izgube Besarabije in severne Bukovine padli, stroški pa so ostali isti.

Borze

Dne 24. oktobra 1940.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebski borzi 9.748.699 din. na belgrajski pa: po starem tečaju 766.000 mark, po novem tečaju 34.509 mark, 1.620.000 draham 81.300 din Solije, 18.785 sv. frankov in 3571 dol. V elektih je bilo prometa na belgrajski borzi 560.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt 175.46—178.66
New York 100 dol. 4425—4485
Zeneva 100 frankov 1027.44—1037.44

Ljubljana — zasebni kliringi:

Berlin 100 mark 1772—1792—

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 216.99—220.19
New York 100 dol. 5480—5520—
Zeneva 100 frankov 1269.62—1279.62

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 draham 52.65—53.35.
Sofija 100 din 46.35—47.93.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 444—446

v Zagrebu 443 denar

v Belgradu 446 denar

Curih. Pariz 9.95, London 17.15, New York 431.—, Berlin rez. marke 51.25, Stockholm 102.75.

Ljubljana. Državni papirji. 7% investicijsko posojilo 100—102, agrarji 52—54, vojna škoda promptna 444—446, begluske obveznice 77—78, dalm. agrarji 71—72, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 95—97, 7% posojilo Drž. hip. banke 100—102, 7% stab. posojilo 92—94. — Delnice: Narodna banka 6.300—6.500, Trboveljska 335—345, Kranjska industrijska družba 136 denar.

Zagreb. Državni papirji: agrarji 51.50 denar, vojna škoda promptna 443 denar, dalm. agrarji 70 blago, 6% šumske obveznice 71 blago, 4% severni agrarji 51.50—52.50, 8% Blerovo posojilo 100 denar, 7% Blerovo posojilo 95 denar. — Delnice: Narodna banka 6.500 blago, Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 340—345 (340), Gutmann 55 blago, Sladk. tov. Osijek 270 denar, Osi. livarna 170 denar, Isis 66 blago, Oceania 700 denar, Jadr. plovnba 400 denar.

Belgrad. Državni papirji: agrarji 55.75 denar, vojna škoda promptna 446 denar begluske obveznice 77 denar, dalm. agrarji 7025—7050 (70), 6% šumske obveznice 70 denar, 4% severni agrarji 52.75—53.25 (25.75), 8% Blerovo posojilo 101.50 denar, 7% Blerovo posojilo 95.50 denar. — Delnice: Narodna banka (6.500), Priv. agrarna banka 199—200.

Žitni trg

Novi Sad. Fižol — bač. srem. beli, brez vreče 2% kasa duplikat 422.50—425. Vse ostalo neizpremenjeno. Tendence neizpremenjene. Promet srednji.

V Nemčiji objavljajo slike pijancev

Pred nedavnim so izdale nemške oblasti navodila za pobijanje alkoholizma. Način pobijanja alkoholizma je zelo izviran in bo verjetno tudi uspešen: Nizozemsko časopisje že poroča, kako so izvedli to nalogo v Mainzu. Tam je policijski predstojnik izdal navodilo, da morajo policijske oblasti fotografirati vsakega, ki ga zalotijo v pijanosti. To sliko bodo potem objavili v krajevem časopisu. To je res kaj pripravno sredstvo za pobijanje alkoholizma.

Cudovito nadarjen otrok za matematiko

Iz univerznih profesorjev sestavljen odbor je preiskoval in izpraševal v Buenos Airesu nekoga fanta, po imenu Georgesa Fernandes, ki obiskuje tretji razred ljudske šole, pa že rešuje najzanimavejše matematične naloge. Fant zelo dobro razume algebro in algebrske enačbe ter z neverjetno lahkoto rešuje zelo zamotane matematične probleme.

Riba se je oglasila o radiu

Radijska postaja v Newyorku je nudila svojim poslušalcem izredno zanimivo oddajo. Ravnatelj newyorške akvarija je trdil, da niso vse ribe neme. Rekel je, da ima v akvariju ribo, ki daje od sebe glasove. V studio so prinesli neko južnoameriško ribo in jo postavili pred mikrofon. Prenos je trajal tri minute. Riba je medtem časom izvajala nenavadne glasove, ki jih doslej v etru še ni bilo slišati. Dovoljenje za prenos je dalo društvo za zaščito živali, ko ga je ravnatelj akvarija prepričal, da ta riba lahko zdrži pol ure na suhem in da prenos ne bo škodoval njenemu zdravju.

Šola za slone

V Belgiskem Kongu imajo šolo, ki nima para na svetu. Učenci te šole so sami mladi sloni, ki jih hočejo izučiti za koristna dela, kakor pri nas na primer vole. Afriški kmetom lahko ta dobrošrna in cenena delovna moč dobro služi. Učitelji te št. šole so izključno samo lovci na slone. Svoje učence si morajo najprej sami naloviti. Pouk je strogo metodičen in jemlje v obzir vse možnosti, za katere je možno porabiti slone v afriških kmetijah. Brez nevarnosti ta šola ravno ni. Mladi »učenci« so zlasti početka precej divji ter nagajivi. Večkrat napadejo svoje učitelje ali jim skušajo pobegniti.

Obsodba mu je prinesla denar

V mestu Memfis (Texas) je bil trgovec Raymond Ballew obsojen na šestmesečno ječo. Ta sodba mu je prinesla mnogo denarja. Tri dni pred nastopom kazni je namreč priobčil v časopisu oglas, da mora zaradi obsodbe razprodati vse blago. »Vem da bom moral prodati svojo robo po sramotni ceni, toda sem v takem položaju, da si prav nič ne morem pomagati, če nečem, da bi žena in otroci med mojo odsotnostjo stradali.« Oglas je imel velik uspeh. Že v dveh dneh je bila vsa zaloga razprodana. Ko je Ballew nastopil kazen, je rekel častnikarjem, da mu je potrebna še ena taka obsodba, da bo res bogat.

Osrednja nabavljalna zadruga usnjarjev

Dne 19. oktobra 1940 je bila seja pododseka usnjarjske industrije pri Zvezi industrijev pod predsedstvom g. Ivana Majeršiča, o kateri smo že poročali. Na tej konferenci je bilo sklenjeno ustanoviti osrednjo nabavljialno zadrugo usnjarjev s sedežem v Ljubljani. Ta zadruga naj bi s pomočjo oblastev preskrbovala usnjarjske obrate in bi se na to razširila na vso državo. Tozadevni predlogi so bili izročeni tudi ministru trgovine in industrije g. dr. Andreju. Naša usnjarjska industrija se zavzema za ustanovitev take osrednje zadruge, katere zadržniki bi bili vsi člani — usnjarjski pripadniki industrijskih zbornic in prisilnih združenj. Vsak član bi vplačal delež primerno številu zaposlenega delavstva. Delež naj bi znašal 2.000 din. Za zaščito interesov javnosti naj bi stopili v upravo zadruge po 1 predstavnik ministrstva trgovine in industrije ter ministrstva vojske in mornarice in zastopnik usnjarjev-obrtnikov. Ta zadruga naj bi dobila monopol nakupa surovih kož v vsej državi za goveje in telečje kože. Sedež zadruge naj bi bil v Belgradu, krajevni odbori naj bi bili v vseh važnih središčih države, med drugim v Ljubljani za vso Slovenijo. Vsi ti odbori bi tvorili upravni odbor zadruge, ta upravni odbor pa bi si izvolil eksekutivo. Surove kože bi se razdeljevale na posamezne obrate po številu zaposlenega delavstva, urad za kontrolo cen pa bi odredil maksimalne cene kože na predlog zadruge. Maksimalne cene strojenih kož, odu, usnja bi se odredile avtomatično na osnovi cene surovih kož. Pripominjamo, da je nabavljialna zadruga usnjarjev v naši banovini še ustanovljena in so pristopili vsi usnjarji, vključeni v Zvezi industrijev v Ljubljani, torej iz vse Slovenije.

Nadalje predlaga slovenska usnjarjska industrija, da se naj iz kontrole cen izločijo vse one vrste usnja, ki ne pridejo v poštev za neobhodne potrebe prebivalstva in vojske. Predlagana ureditev glede cen bi olajšala delo interesentom in bi odpravilo predlaganje prošenj za odobritev cen.

Za prijavo zaloga usnja je bil določen rok do 25. oktobra, toda ozirom na velikost zaloga je potrebno, da se ta rok podaljša in v torek je to tudi dosegla posebna deputacija usnjarjske stroke. Dosegla pa je tudi, da je odloženo vlaganje prošenj za odobritev cen, dokler urad za kontrolo cen ne bo proučil predlogov Zveze industrijev glede formiranja cen in izdal na osnovi tega nova navodila.

Naša zunanja trgovina v avgustu po državah

Iz podatkov o naši zunanji trgovini po državah je razvidno, da je prihajal avgusta letos naš uvoz iz naslednjih držav (vse v milijonih din, v oklepajih podatki za avgust 1939): Nemčija 258 (5205.5), Italija 22.6 (49.76), Protektorat 23.4 (29), Madžarska 21.45 (16.16), Romunija 29.66 (6), Grčija 4.74 (3.54), Švica 7.1 (3.74), Bolgarija 6.36 (2), in Slovaška 2.4 (0.4). — Izvoz pa je šel v naslednje države: Nemčija 147.9 (201.3), Italija 89.3 (36.2), Protektorat 35.9 (107.7), Madžarska 40.46 (24.7), Romunija 10 (3.2), Grčija 11.2 (16), Švica 14.4 (7.2), Bolgarija 1.54 (0.15) in Slovaška 4 (12.7). Če privzamemo še Švedsko, kamor smo imeli avgusta znaten izvoz, vidimo, da je šlo v navedenih 10 držav, ki so ali naši sosedje ali leže v Evropi, nad 97% vse naše zunanje trgovine, ker je praktično ves uvoz in druge države, posebno pa v prekomorske države, popolnoma ponehal.

Dobava moke iz Vojvodine

Dobava moke iz Vojvodine je postala v zadnjem času zadovoljiva in so bile potrebe Slovenije v glavnem pokrite. Kljub temu pa so se dogajali primeri, da v enem ali drugem kraju Slovenije ni bilo dovolj moke na razpolago ter je zaradi tega dobil banovinski prehranjevalni zavod (Prevod) prošnje za nabavo moke. Da se slične zadruge ne bi več ponavljale, je nakupil Prevod (Banovinski prehranjevalni zavod) v Bački večjo količino moke, ki jo bo dobavljal kupcem v Sloveniji samo v vagonskih količinah, in sicer v razmerju 1:7 (1 del niče in 7 delov enotne moke). Kdor se zanima za nakup moke, naj se takoj obrne na Prevod (Banovinski prehranjevalni zavod) za ponudbo.

Prehrana v Italiji

Monakovske »Münchener neueste Nachrichten« prinašajo zanimiv članek o zadostni preskrbi Italije z živil, iz katerega posnemamo:

Zaradi uspešne politike zadnjih let je uspelo Italiji v zadnjih letih zagotoviti si prehrano iz lastnih sredstev. V prvih 4 mesecih vojne je bila omejena samo poraba mesa, sladkorja in sladkarij, in sicer delno z nakaznicami, delno pa z omejitvijo prodaje na gotove dni v tednu. Šele od oktobra letos je bilo uvedeno racioniranje masti, prebivalstvo dobi sedaj mesečno na osebo pol litra olja, k temu pa še 300 gramov masla, slanina ali masti. Kot pravijo pristojna mesta, gre pri tem bolj za discipliniranje potrošnje kot za dejansko omejitev konzuma. Objavljeni so tudi podatki o letini v zadnjih treh letih, ki dajejo naslednjo sliko v milij. met. stotov (prva številka pomeni letino 1940, v oklepajih pa prva letina 1939, druga letina 1938): pšenica 70.8 (79.8, 81.8), koruza 34.6 (25.2, 29.4), riž 8.4 (7.3, 8.2), rž 1.5 (1.5, 1.4), krom-

Obračun dela za ljudsko prosveto

Redni letni občni zbor Prosvetne zveze v Ljubljani

Ljubljana, 24. oktobra.

Ob 9. dopoldne se je zbralo v Ljubljani v dvorani hotela »Union« lepo število predstavnikov slovenskih prosvetnih organizacij iz vsega področja, ki spada pod ljubljansko Prosvetno zvezo, da prisostvujejo 41. običnemu zboru. Nad 100 delegatov tudi iz najoddaljenjših krajev priča, da je Prosvetna zveza v polnem razmahu ter da je zopet dobila stik z ljudstvom, ki so ga nasilno pretrgali svojčas leta ukinitve. — Občni zbor je otvoril predsednik

nejšo skupinsko udeležbo pri prireditvi, ter s 30 zastavami in 300 narodnimi nošami. Delo Zveze je bilo to leto bolj usmerjeno na notranj ter je odbor sestavljal načrt za 20 prosvetnih večerov za mesto Ljubljano in podeželje. Letošnja tvarina je bila posvečena predvsem narodno-obrambnemu delu ter poglobitvi slovenske in državne zavesti. Najboljše naši znanstveniki so pripravili gradivo za ta predavanja, ki so se širila tudi po podeželju. Centrala je organizirala po vseh domovih proslavo zedinjenja ter 117 predavanj po deželi, za katere je poslala predavatelje iz Ljubljane. Podpirala je graditev prosvetnih domov z načrti in nasveti. Novi prosvetni domovi so zrastle v Poljanah nad Škofjo Loko, v Zireh, v Radomljah, v Zagradcu, v Fari pri Kostelu in na Jezerskem. Kljub slabemu času pa rasejo še novi domovi, ki se pridružujejo starim, katerih je v območju ljubljanske prosvete že 139. Centrala sama pa je delovala tudi ne samo na prosvetnem in izobraževalnem polju, temveč se je udeleževala tudi socialno. V obliki knjižnih zbirke je pošiljala božične darove v Skopje med slovenske družine, za Miklavža kočevskim Slovincem ter tudi sicer podpirala predvsem narodno ogrožene kraje. Brošuro »Naroda rast in zdravje družine« je v 2000 izvodih razširila med ljudstvom. Na 18 okrožnih svetih je razmišljala, kako bi zavrila pijančevanje med narodom in zbirala podatke za spomenico banski upravi. Po svojih ženskih članih je sodelovala pri šolskih kuhinjah, zbirala oblake za zimsko pomoč, organizirala izseljenke večere in omogočala otroška zavetišča med kočevskimi Slovinci.

Zvezo med društvi in centralo so vzdrževali dekanjski odbori, ki so se osnovali preteklo leto, da se poživijo delo na podeželju. Sedaj deluje 20 dekanjskih odborov na področju ljubljanske prosvete. Ti skrbijo za zvezo med posameznimi društvi ter za posredovanje med centralo in revizijo. Nekateri odbori so iz podeželskih izobražencev sestavili klube predavateljev, ki v njihovem okrožju širijo ljudsko prosveto. Ti dekanjski odbori so imeli v preteklem letu 36 okrožnih svetov, na katerih so obravnavali tvarino, ki naj bi jo društva obravnavala v odsekih, podpirala idejo zidanja Slovenskega doma v Ljubljani, razmatirala vprašanja ljudske igre itd. Teh svetov se je udeležilo 186 društev. Letošnji zvezni svet pa se je vršil v Celju dne 18. februarja, kjer so se sestali zastopniki obeh slovenskih Prosvetnih zvez. Tu sta sklenili zvezi izdati pri Mohorjevi družbi dve knjigi, in sicer leta 1942 knjigo o kmetijstvu, leta 1943 pa knjigo o naši kmečki hiši. Obenem pa se je določila tudi glavna tvarina za bodočo sezono, ki naj bo: Kmet in umetnost ter književnost. Kot druga važna naloga Zveze se je podpirala borba proti alkoholizmu, tretja pa igranje po naših ljudskih odrih ter so se določile tozadevne smernice.

Posamezna društva so delovala, kakor so pač terjale in dovoljevale nenormalne razmere tega leta, ki je oviralo marsikatero člana pri delovanju. Vendar so po večini delali z uspehom. — Občinski zborov je bilo 260, tečajev 32, predavanj s skiptičnimi slikami in filmi 775, navadnih pa 787. Dramatični odseki so priredili 650 iger, pevski zbori 202 nastopa, godbenih nastopov pa je bilo 152. Na občnem zboru se je predvsem poudarjala potreba in poslanstvo knjižnic za slovenske prosvetne domove. Od dotedanjih društev ima 170 domov knjižnice v obsegu 90.000 knjig, od katerih jih je bilo prečitanih v zimski sezoni 61.162. To je dober znak in najboljšo vzgojno sredstvo, ki ga imajo naša društva. Naša društva štejejo 17.237 moških članov in 10.440 ženskih, skupno skoraj 20.000. Najbolj pa delujejo posamezni odseki pri društvih. V njihovem okviru deluje 79 pevskih odsekov in 54 godbenih, 25 ženskih odsekov, ki se posvečajo socialnim in karitativnim nalogam. Ter 174 dekliških krožkov, ki imajo zopet svoje podrobnejše razdeljene delovne naloge. Fantje se zbirajo v 200 odsekih, kjer se telesno krepijo in duhovno pripravljajo za versko, narodno in obrambno delo. 60 društev ima svoje lastne zastave, 23 društev ima svoje kino-aparate, 60 društev pa skiptične in epidiaskope. 138 prosvetnih društev ima lastne domove, 24 društev ima dvorane in odre, 77 jih gostuje v cerkvenih dvoranah, več novih domov pa je v gradnji.

Glavna pobuda in podpora za odstranjevanje delo posameznih društev pa prihaja iz osrednjega pisarne v Ljubljani in z različnimi zbirkami diapozitivov (največja zbirka v državi 15.210), s predavanji, skiptičnimi aparati, vzgojnimi in izobraževalnimi filmi itd. Centrala izdaja tudi dijaški list »Mentor« ter tiska mesečno svoj lastni vestnik. Organizirano ima tudi izposojevalnico ljudskih iger (1627 del). Letos beleži ta odsek 1634 izposojevalnic, kar zgovorno priča, kakšno vlogo zavzema igranje v slovenski prosvetni organizaciji. Prav tako je plodno delovala izposojevalnica garderobe. V okviru zveze so se prirejale tudi potovalne in inozemstvo, še bolj pa po slovenski zemlji.

V okviru Prosvetne zveze deluje tudi Ljudska knjižnica v Ljubljani, ki ima sedaj 16.065 knjig, poleg v slovensčini še v raznih tujih jezikih. V tem letu je narasla za 1064 knjig. Obiskovalcev je bilo 12.381, ki so si izposodili 25.752 knjig, kar je znak, da knjižnica napreduje ter širi svoje območje tudi na deželo. Dalje je v zvezi s Prosvetno zvezo tudi Radio-postaja v Ljubljani, ki jo vodi poseben tričlanski odbor s prof. Koblarjem na čelu. Postaja ima letos okrog 23.000 naročnikov ter sedaj zida tudi releino postajo v Mariboru in sodeluje pri gradbi Slovenskega doma v Ljubljani. Število oddajnih ur je bilo v tem letu 3247, kar kaže na veliko delo postaje. Pod Prosvetno zvezo pa je tudi Zveza dekliških krožkov, ki goji žensko telovadbo, šport, pa prav tako tudi karitativno delo ter notranjo izobrazbo svojih članic. Prav tako tudi Slovenska kršč. ženska zveza, ki prireja tudi gospodinjke tečaje v podeželju in se udeležuje predvsem v socialno-karitativni smeri.

»Lastni dom« in »Slovenska straža«

Tako nekako bi v grobih potezah bilo prikazano delo Prosvetne zveze v preteklem poslovnem letu. O zadruzi »Lastni dom«, ki se je ustanovila, da sežida v Ljubljani centralo prosvetnih društev »Slovenski dom«, je posebej poročal njen predsednik senator dr. Kulovec, ki je prikazal realne osnove zidanja take velike palače, ki so jo sklenili postaviti v treh etapah. Govoril je o potrebi in značaju te ustanove, obenem pa apeliral na zavest podeželskih članov in društev, ki bi morali največ prispevati za svojo centralo, pa se žalibog ne dogaja. Za zgled je postavil razmere v Bosni. Za Slovensko stražo pa je govoril prof. H. Bajuk in poudarjal njeno nacionalno delo.

Razgovor

O posameznih odsekih in ustanovah se je vršila ves čas živahna debata, ki je merila na to, da se delo v društvi čim bolj poživijo in razmahne. Tako je župnik Fr. Zabret z Bleda podal lepo karakteristiko današnjega delovanja centrale ter potrebo po izmenjavi metode ter pomlajenja. Njegove pripombe so bile sprejete in vzete v pretes za nadaljnje poslovanje centrale. Pri vprašanju knjižnic se je poudarjala njihova prvenstvena važnost pri izobrazbi in vzgoji podeželskega ljudstva (dr. Gracar, Luskar, Tomažič itd.). Pri Ljudskem odru sta prof. Kuret in g. Vovk poudarjala pomankljivost naših odrov v tehničnem pogledu ter zahtevala in predlagala, da si Zveza vzgoji posebne strokovnjake za graditev in izpopolnitev ljudskih odrov.

V debato je posegel tudi prof. Koblar, ki je nato dajal pojasnila tudi vsem glede radijske postaje, njenega poslovanja in razdelitve ur. Tako so se v debati izmenjavale misli »za zboljšanje dela in uspeha Prosvetne zveze, nakar je dekan g. Tomažič iz Trebnjega podal v imenu nadzornega odbora razrešnico dosedanjemu odboru, blagajniku g. Levcu pa še s posebno pohvalo za vzorno in marljivo vodenje vseh poslovnih knjig.

Za severno mejo

Rast narodne zavesti nujno dviga v narodu in še posebej v njegovih vidnih plasteh socialno zavest, socialni čut in socialno odgovornost. Narodna misel brez globine socialne vsebine ni plodna. Zdrav in zavezen narod mora občutiti srčnost, življenje njegove ljudske plasti v duhovni, narodni, kulturni in gmojni bedi. Vse moči bo sprostil, da dvigne kulturno in gmojno zavest svojega ljudstva. Njegova glavna težnja gre prav za to, da se narodno, kulturno in gmojno bogastvo sorazmerno socialno in pravično porazdeli med vse narodne sloje. Sreben in zadovoljen je lahko le tisti narod, ki v tej smeri doseže vrhunec, kakršnega je mogoče doseči s smotrnim narodno-obrambnim in socialnim delom.

Slovenci smo vedno pravilno razumevali narodno delo tudi kot socialno delo. Malo je narodov na svetu, ki bi mogli biti ponosni na ponorenje kulture, kakor Slovenci. Tudi v socialnem in gmojnem oziru spadamo Slovenci med narode, ki jih ne razganja in razkrajja prehuda socialna razpoka. In morda leži prav v tem vse veličastvo močnega in zdravega slovenskega katoliškega gibanja, ki ga je sprožil med nami naš narodni in socialni genij, Janez Evangelist Krek. V bodočnosti bo soglasje med narodno in socialno mislijo, med narodnim in socialnim delom, med

movini. Vse to je bilo občudovanja vredno. Toda te velike odlike sta motili dve veliki napaki: nezaupljiva občutljivost, ki je bila tolikšna, da mu je vse tovariše slikala v sumljivih barvah, ter pomanjkanje volje, ki je mnogokrat nosilo že izraz bolehnosti. Včasih so ga zvijsali izbruhi jeze, ko je s pestjo udrihal po konferenčni mizi. Toda njegovi tovariši pravijo, da je njegova pest imela voljo zvok... »Zametasta roka skrita v jekleno rokavico«, so rekli. Toda pravi Daladierov značaj je bil javnosti nepoznan. Javnost je gledala le njegovo močno nasajeno postavo in ga je imenovala »taureau de la Camargue« (bik iz Kamarnje) in je od njega pričakovala le pogumnih dejanj.

»Kdo bi mogel biti tisti mož, ki bi mogel nadomestiti Daladiere?« sem nekega dne vprašal Reynauda. »Kdo? I. Daladier, toda takšen, kot si ga francoski narod predstavlja.«

Daladiere je njegova lahko razdražljiva občutljivost in njegova nezaupljivost osovražila tudi pri Herriotu. Radikalna stranka je bila prav za prav zaradi vojne med dvema Edvardoma (Daladier in Herriot imata isto krstno ime) razdvojena. V neki komediji Tristana Bernarda nastopa neki Triplepaw, vsaj prijatelj ga tako imenujejo; toda je tako omahljiv gre, da se na dan svoje poroke obotavlja, če naj gre v cerkev ali ne. »Daladier je takšen Triplepaw,« je rad dejal Reynaud. Ta poteza v Daladierovem značaju nam razlaga čudno okolnost, da je mogel isti radikalni minister Daladier biti soustanovitelj ljudske fronte, a tudi upanje konstitutivnega meščanstva. Daladier pa je o Reynaudu govoril tako-le: »Vsikdar, kadar začneta govoriti, dobim njegov obraz takšen izraz samozadovoljnosti, da si ga moram predstavljati kot pava z razprostrtim repom, če ga sploh hočem prenašati.

(Dalje.)

Lastnikom hiš - šol javne zgradbe - tovarne

za prvo (najnujnejšo) pomoč proti event. požaru glasom pravilnika o zaščiti pred zračnimi napadi

Ročna brizgalna

ki dobro služi tudi za event. pranje vozil, škropljenje drevja ali vrtov, brizganje barv, ali razkužil i. t. d.

Vstavljen v primer-no posodo (vedro) brizga do 14 m daleč.

V inozemstvu predpisana

„Lutz“ Rupena Ivo, Ljubljana-Siška Tel. 32-52.

Volitve odbora

Za tem so bile volitve novega odbora. Izvoljeni so bili naslednji v odbor: dr. Brumen Vinko, profesor; dr. Česnik Ivo, odvetnik; Levce Franc, knjigovodja; dr. F. K. Lukman, vseuč. profesor; Mlakar Janko, profesor; Halner Krista, šolska upraviteljica; Prijatelj Ivan, profesor; Stare Miloš, odvetnik, in Šušteršič France, profesor. V gospodarski odsek pa: Avsenek Ivan, industrijalec; dr. Bizjak, svetnik vrhovnega sodišča; Gabrovšek Franc, ravnatelj, in Juršič Karel, knjigovodja. V nadzorni odbor pa: dr. Debeljak Tine, urednik, Martelanc Ivan, ravnatelj, in Tomažič Ivan, dekan.

Prireditve v prihodnjem letu

Pri slučajnostih so se najprej obravnavali samostojni predlogi, ki jih je stavilo izobraževalno društvo v Škofjo Loko, in sicer prvi, da revnejšim oddaljenim prosvetnim društvom, ki plačujejo redno članarino, plača centrala potne stroške za predavatelje, kar je bilo sprejeto, ter drugi, da v krajih, kjer ni Vincencijevih konferenc, prosvetna društva prevzamejo nase tudi socialno delo ter skušajo ustanavljati tudi dijaške kuhinje, kjer jih v večjih šolah še ni. Tudi ta predlog je bil od občnega zbora sprejet. Predsednik prof. Lukman je nato podal še nekaj smernic za bodoče. Predvsem je poudarjal na zavest plačevanja članarine, nato pa podal vrsto prireditve, ki jih je centrala določila, in sicer: 1. 1. decembra bo slavnostna akademija v Ljubljani in po društvih; 2. v maju in juniju bodo ob priliki okrožnih prireditve blagoslovljeni naslednji društveni domovi: na Jezerskem, v Poljanah, v Zireh, v Radomljah, v Fari pri Kostelu in v Zagradcu; 3. na slovesen način bodo blagoslovljene nove oddaje radijske postaje v Mariboru in Domžalah; 4. 5. in 6. julija bo ob priliki mladinskih dni slovesno blagoslovljen nov studij ljubljanske radijske postaje v »Slovenskem domu«; 5. 6. septembra pa bo slovesna noklonitev Prosvetne zveze, vseh društev in velike skupine narodnih noš v Belgradu ob priliki polnočnosti in prevzema oblasti Ni. Vel. kralja Petra II.

S tem je bil občni zbor zaključen. Popoldne pa je bil v istih prostorih režiserski tečaj Prosvetne zveze, ki se ga je večina delegatov udeležila.

Delo Prosvetne zveze

Delo v preteklem letu je bilo nekoliko ovirano zaradi svetovnih dogodkov in ni bilo dano, da bi društveni člani nemoteno opravljali svoje delo. Vendar pa je kljub temu zveza kot taka in posamezna društva vršila častno svoje poslanstvo. Odbor je med letom izgubil tri člane ter je bil zaradi tega okrnjen pri svoji dejavnosti. Imel pa je 41 sej, kjer se je razpravljalo o vseh tekočih prosvetnih zadevah ter delali smotni načrti za dvig ljudske prosvete. Vršilo se je več skupnih sestankov med ljubljansko in mariborsko zvezo, med Zvezo fantovskih odsekov in Slovensko stražo, kjer so razpravljali tudi o narodno-obrambnem delu med najširši plasti. Večjih prireditvev Zveza ni organizirala, čeprav je bil že izdelan tozadevni načrt, to pa zaradi zunanjih okoliščin. Slovesno je praznovala 10 letnico ljubljanske škofo. Največja prireditvev pa je bila brez dvoma odkritje spomenika viteškemu kralju Aleksandru I., ki se ga je udeležila z veliko udeležbo fantov in deklet, najmoč-

Kako je Francija izgubila vojno

Andre Maurois

VI.

Mnogokrat v zgodovini so spori med med seboj tekmujočimi voditelji motili vodstvo vojn in poslovanje vlade. L. 1918 je bila Francija tako srečna, da je imela enega voditelja, ki je bil toliko odločen, da je vse svoje nasprotnike, ki bi ga bili mogli pri njegovem delu ovirati, držal na vajetih. L. 1939 pa se je zgodilo nasprotno. Daladier in Paul Reynaud stvarno nikdar nista nehala drug drugemu spodbijati politično vodstvo. Njuno medsebojno sovražstvo je bilo eno izmed vzrokov naše nesreče.

Od tistega dneva naprej, ko je Paul Reynaud poročil Ivano Henri-Robert, hčerko slovitega odvetnika in prijateljico moje žene iz mladih dni, sem začel njegovo pot z zanimanjem zasledovati. Po mojem mnenju je bil to eden najbolj bistrih umov, a tudi najbolj pogumnih francoskih politikov. Mnogokrat sem videl, kako je proti svojim lastnim koristim zastopal misli in ideje, nad katerimi se njegovi volivci zgražali. On edini je imel pogum, da je v času znižanja vrednosti angleškega funta zahteval tudi znižanje vrednosti francoskega franka. Ta ukrep se je pozneje izkazal kot neizbežen. On edini med vsemi našimi državniki je skrbno proučeval zamisli in načrte polkovnika de Gaullea o motoriziranju armade, on sam vodil borbo za ustanovitev oklopnih divizij. On sam je v dobi, ko je bila vsa francoska mladina prepuščena sama sebi, dal eni svojih političnih knjig naslov: »Mladina, kakšno usodo želiš Franciji?«

Nekaj pred vojno je Reynaud prevzel finančno ministristvo v okoliščinah, v katerih so njegovi

predhodniki popolnoma obupali nad kreditom Francije. V nekaj tednih mu je uspelo, da je pri nesel cele milijarde zlatih frankov v državno blagajno. Vedno se mi je dopadlo, kadar se mu je sprožila kakšna misel in zajela njegovo domišljijo in se je potem dvignil, potisnil obe roki v žepu svojih hlač, vrgel glavo nazaj, da bi svojo nizko postavo nekoliko dvignil, ter začel govoriti v jasnih, ostro začrtanih stavkih z glasom, ki je udarjal kakor udarci kladiva. »Petelinček« smo mu rekli, pri tem pa upali, da se bo boril za pravično stvar. Toda ta bojevita razumnost, ta njegova nekoliko ošabna zaljubljenost vase, ta njegov vedno nekoliko zvišen izraz »jaz-imam-vedno-pravara« v vseh gospodarskih in denarnih vprašanjih, o katerih je njegov sogovornik vedel vedno manj ali nič, so morali marsikatero politika naravnost dražiti in izzivati, v posebnosti meri pa še Daladiere.

Daladier ni bil kot govornik nič slabši od Reynauda. Toda njegov slog ni znal biti zmogloven, napadalen in od strokovnega znanja nasičen, kakor je bil Reynaud. Daladierov govor je imel zvok družinske besede, polne globokih čustev in očetovskih zaskrbljenosti. Kadar koli je Daladier govoril francoskemu narodu o vojni, so občutili vsi, mali trgovci in obrtniki, kmetje in delavci, da, sploh vsi, da izdajajo ta zaupljivi zvoki, ti globoki naglasni in ta prisrčna ljubezen do miru v Daladieru pravega prijatelja in tovariša vseh Francozov. Edouard Daladier je bil prej profesor zgodovine. V zgodovini Francije in v globinah svojega poštenega srca je našel razloge za strastno ljubezen in vdanost svoji do-

Petsto let star češki simbol

Kakor je pri nas lipa narodni simbol, tako imajo na Češkem za simbol nastarejše češko drevo, 60 metrov visoko smreko. Sedaj je ta smreka v »popravilu«. Strokovnjaki: so se odločili, nastale volline in gnile dele podložiti z betonom, da bi smreka lahko dalje rastle. Računajo, da je ta simbolična smreka 500 let stara. Prostor okoli nje bodo proglasili za narodni park.

Štiri rušilce na teden izdelajo v Ameriki

V zvezi z izpeljevanjem najnovejšega ameriškega oborožitvenega načrta poročajo iz Washingtona, da izdelajo ameriške ladjedelnice vsak teden štiri rušilce za ameriško mornarico.

Drobne novice

Koledar

Petek, 25. oktobra: Krizant in Darija; Krispin, mučenec.
Sobota, 26. oktobra: Evarist, papež; Bonaventura Pot.

Novi grobovi

† V Ljubljani so umrli: Gospod Pavel Rojnik, zasebnik. Pogreb bo v soboto ob 4 popoldne z Zal, kapelica sv. Andreja. — Gospa Ana Cesen, rojena Laznik. Pogreb bo danes ob pol 3 z Zal, kapela sv. Marije. — Gospodična Nina Pöschl. Pogreb bo v soboto ob pol 4 z Zal, kapela sv. Kristofa. — Gospa Eliza Kreuzberger. Pogreb bo v soboto ob 3 popoldne z Zal, kapela sv. Petra. Naj jim sveti večna luč! Zalujocim naše iskreno sožalje!

† V Laskem je dne 22. oktobra umrla gospa Zalakar Franciška, posestnica v Hariu štev. 21. v 59. letu starosti. Pokopna je bila dobra mati in dobra gospodinja. — Dne 23. oktobra pa je umrl v 53. letu starosti na vsej državi znani hotelir gospod Franc Henke. Prišel je iz Koroske leta 1904. V mladih letih je absolviral kuharsko solo v Gradcu. Leta 1912, pa se je poročil s domačinko gospo Karolino, rojeno Vale. Gospod Henke je slovel kot prvovreden kuhar, gostilničar in sadjar. Marikanta je bila njegova postava, ko je bil še zdrav, saj je tehtal 145 kg. Lepo ga je bilo videti vsak dopoldan, ko je nabiral na vrtu razno zelenjad za prikuhe in vedno sam določil, kaj in kako se bo kuhalo. Mojster je bil v točenju piva. Saj je imel posebno in edinstveno napravo za točenje pive. Čeprav tako orjaška postava, ga pri obrti in postrežbi gotovo ni nikdar motila. Gosta, ki ga je poznal, je vedno sam postregel tako, da je še rad prišel nazaj. Zadnje čase pa ga je želodčna bolezen stalno motila. Lekal je pomoči pri raznih zdravstvih. Bil je Nemeč, govoril pa je lepo slovensko. Izbornega gostilničarja, vzornega sadjarja, bomo obdržali v trajnem spominu. Naj v miru počiva! (Op. uredništva: V večrajšji osmrtnici se je zgodila zaradi telefonskega prenosa neljuba pomota: zapisano je tam Henke, pravilno pa je Henke, kar s tem popravljamo.)

— Proti trdi stolici in zlati žili, zdrženi z navalom krvi, utripanjem srea in glavobolom, je naravna »Franz-Josefovica« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefovica« voda miho učinkuje in sigurno odvaža, a vrhu tega tudi v zastarelih primerih ne odreče.

Ogl. reg. S. br. 90474/35.

— Začetek rekolekcijskega za duhovnike z dežele. Prva jesenska rekolekcija bo v sredo 30. oktobra ob pol 10 popoldne v Domu duhovnih vaj (Zrinjskega 9). Pred. gg. z dežele se zberejo v dvorani. Te rekolekcije prireja »Unio Apostolica« za svoje člane, vabljeni so pa k obilni udeležbi tudi vsi drugi duhovniki izven Ljubljane. — Škofijsko vodstvo UA

— Praktični učiteljski izpiti so bili pred državnim izpitnim odborom v Ljubljani od 17. do 24. t. m. Izpit so opravili naslednji učitelji-pripravniki (ce): Dolanc Vida, Jankovič Ferdinand, Nepužan Henrika, Slomšek Jos., Suhadolnik Izabela, Tanko Franciška, Vrhovec Zofija; Dernač Vladimir, Dremelj Neža, Erzen Pavlina, Hrobat Leopold, Logar Srečko, Martinčič Alojzija, Rojec Marjeta, Štular Angela. — V letošnjem šolskem letu bodo praktični učiteljski izpiti pred izpitnim odborom v Ljubljani še v novembru, februarju in maju. Učitelji, ki žele v teh rokih delati izpit, naj pravilno opremljene prijave vložijo vsaj šest tednov pred terminom.

— Razpisana služba »zdravnika«. Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje službo zdravnika uradniškega pripravnika za VIII. položajno skupino v banovinski bolnišnici v Mariboru. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnikih v zvezi št. 1. pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev dravske banovine ter dovršeno zdravniško pripravljalsko dobo. Prošnje naj se vložijo pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 6. novembra 1940.

— Razpisano je pri okrajnem cestnem odboru v Litiži službeno mesto banovinskega cestarja, in sicer na banovinski cesti II. reda št. 181 Ljub-

ljana - Besnica - Šmartno - Selšek - Moravče - Vel. Loka za progo od km 16.238 do km 23.00. Prosilci za to mesto morajo izpolnjevati pogoje iz št. 2 uredb o službenih razmerjih drž. cestarjev in njih prejemkih in ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let. Lastnoročno pisane in z banovinskim kolkom za 10 din kolkovane prošnje, opremljene s pravičnimi in zadostno kolkovanimi prilagami (rojstni in krstni list, domovinski list, zadnje šolsko izpričevalo, dokazilo o odsluženju kadrovskega roka, zdravniško spričevalo, uradno spričevalo, potrdilo pristojnega oblasti, da niso bili obsojeni zbog kaznivih dejanj iz koristoljubja, eventualna dokazila o strokovni usposobljenosti, je vložiti najkasneje do 15. novembra t. l. pri okrajnem cestnem odboru v Litiži.

— Tamar bo do pričetka zimske sezone oskrbovan le ob sobotah in nedeljah. Čim bodo nastopile ugodne snežne prilike bo Slovensko planinsko društvo objavilo čas, ko bo ta planinska postojanka zopet redno oskrbovana.

— Čenen »Društveni koledarček« Kljub temu, da je letošnji Društveni koledarček, ki ga je izdala ZFO, za polovico obsejnejši kot lanski ter kljub podražiti papirja in tiskarskih izdelkov, je cena ista kot lani, t. j. 6 din za en izvod. Vsak član ali odsek, ki bo razprodal 10 koledarčkov in bo zanje tudi nakazal denar, bo prejel za nagrado en koledarček brezplačno. Odseki so koledarčke že dobili, če vam jih pa zmanjka, jih takoj naročite pri Zvezi fantovskih odsekov v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7/L.

— Zaplenjeni deli ukradenih koles. Orožniška postaja v Vevčah pri Ljubljani je večraj zaplenila precej materiala od ukradenih koles. Na orožniški postaji imajo zdaj več dinamov, torpedov, verig, sedežev, plaščev, zračnikov in drugih delov koles. Lastniki, ki so jim bila kolesa ukradena, si lahko vso to zaplenjeno zalogo ogledajo na orožniški postaji v Vevčah, kjer bodo morda našli tudi kaj svojega.

— Dva pogrešanca našli mrtva. Pod Rogatecem v želimeljski župniji so v sredo večer našli trupla mladega moškega in mlade ženske. Ugotovili so, da sta Franc Novak, mornariški narednik, star 33 let, in Gizela Brašič, stara 22 let, oba iz Ljubljane. Oba so pogrešali že od 7. septembra. Pri Novaku so našli pismo na njegovega poveljnika in pa pismo na starše. Oba so pokopali na župnem pokopališču v Zelimljah. Kakor vse kaže, je Novak najprej ustrelil Gizelo in nato še samega sebe.

— S kolesom pobil žipe. Pri nekem posestniku na Bizeljškem so ličkali koruzo do pozne noči. Ko so delo zgotovili, so pomagali odšli na svoje domove, domači pa k počitku. Drugo jutro je posestnik zapazil, da je dvanaest žip na njegovi hiši razbitih. Ker je njegov sin, ki živi na drugem posestvu, že večkrat grozil, da bo očetu kolikor mogoče škodoval, če bo le mogel, je oče takoj osumil njega. Njegovo mnenje so potrdile tudi priče, katere so ga opazile pri nelepem poslu.

Kino Kodeljevo tel. 41-64

Danes ob 20. jutri ob 20. uri, v nedeljo ter ponedeljek: Senzacionalna reportaža o dogodkih sedanje vojne, posneti na sami fronti

Od Narvika do Pariza

Strmoglaveci, padalci, tanki in magnetične mine. Compiègne, Pariz.

Vstani in bori se

Pustolovni vefilm največjega kova: Robert Taylor, Wallace Beery.

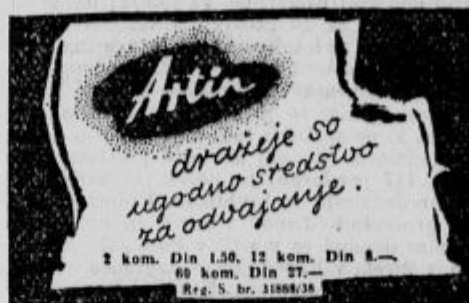
— Vlom v Podstredi. Dne 17. t. m. je bilo vlomljeno v stanovanje Moškon Marije v Vojskem in pokradeno 3240 din gotovine ter 2 srebrni uri. S tem pa tat ni bil še zadovoljen, temveč je obiskal še sosedo, kateri je pobral 3378 din gotovine, en funt sterling, srebrno uro z zlatim okvirom, uro budilko ter kovčeg. Sumijo, da je vlomilec znani tat 19-letni Pečnik Pavle iz Zagreba, ki je v teh krajih zagrešil že mnogo tatvin. Pečnik je nevaren in vedno oboježen vlomilec ter so mu varnostne oblasti že na sledu.

— Nesreča s strašnilno pištolo. V sredo popoldne se je igral s strašnilno pištolo mesarski pomočnik Iskra Franc iz Dobove in je najhujš po neprevidnosti sprožil petelina. Strel mu je poškodoval tri prste na levi roki.

— Nepreviden motociklist je bil neki mehaničarski pomočnik v Soboti. Na vožnji skozi Vančo-

vas je podrl nekega otroka in ga je težje poškodoval. Usodno je bilo pri tem, da je vozil po levi strani. Pred soboškim okrožnim sodiščem je bil obsojen na 3 mesece zapora.

— Plačo si je izterjal neki 19letni hlapec, ki je služil onstran meje pri Gornji Radgoni. Vzel je svoji gospodnji, ki mu je bila baje dolžna plačo za 3 mesece v znesku 120 mark, blago za možko obleko in 100 mark. Marke je zamenjal za 1025 dinarjev in denar porabil, blago pa mu je bilo zaplenjeno.

— Revizija v občini Bodoneh v Prekmurju je ugotovila 38.600 din primanjkljaja v občinski blagajni. Oblast je pridržala v zaporu občinskega delovodjo, da se pojasni, kam je izginil denar.

— Zganjarija v plamenih. V Čikeški vasi v Prekmurju je točno o polnoči izbruhnil požar v zganjariji posestnika Štetana Paljija. Gospodar je bil na potovanju, gospodinja in hči pa sta opazili ogenj šele, ko se je oglasila pod oknom gasilska tromba. Poslopje in lopa, ki je bila v bližini, sta pogorela do tal, rešili so samo kotel za kuhanje zganjarja. Škoda v znesku 10.000 din je krita z zavarovalnino.

— Ogenj v Fokoveh. V prijazni prekmurski vasi je polnočni ogenj, ki je nastal v seniku posestnice Karoline Lanjšekove, spravil pokoncu vse vaščane. Poslopje, napolnjeno s senom, je bilo naenkrat v ognju in je kljub napornemu reševanju gasilcev pogorelo do tal. Ob hudem vetru je pretila nevarnost hiši, ki pa so jo gasilci obvarovali pred uničenjem. Škode je 27.000 din. — Vzrok požara še ni raziskan.

— Svojevrstni lovski rekord. Zakupnik lovišča občine Selc v Prekmurju g. Franc Jakiša iz Ivanec je v zadnjih dveh letih ustrelil v lovišču točno 40 lisic, kar je vsekakor znaten lovski blagor.

— Zarubljeno živino sta spravila na varno, da bi jo skrila pred dražbo, zakonca Franc in Marija Jelen iz Križevcev pri Ljutomeru. Pred soboškim okrožnim sodiščem sta bila obsojena na obično kazen.

Po državi

* Napadi roparske tolpe v belgrajski okolici. Belgrajska policija je te dni aretirala Ratka Milanovića in Jovana Tabakovića, ki sta že delj časa ogrožala belgrajsko bližnjo okolico. Posebno rada sta napadala delavce na dan izplačila, ko so se z bormim zaslužkom vračali domov in sta jim vzela s trdom zasluženi denar. Zadnji čas sta si za svoj cilj vzela neko opekarno v okolici. Prežala sta na delavce, jih pobila na tla in večkrat v njihovih žepih našla po par tisoč dinarjev. Delavec Radosavljevič je bil en večer celo dvakrat napaden od obeh roparjev. Prvič sta ga pobila na tla, da je nezavesten obležal. Ko je spet prišel k sebi, je videl, da sta mu roparja vzela ves denar. Ko sta mu roparja čez nekaj ur na istem mestu zastavila pot, se je delavec posrečilo, da jim je ušel. Oba roparja sta po vsakem ropu popivala po okoliških gostilnah. Cigani, ki jima je igral, sta podarila 100 dinarjev, kar je postalo sumljivo. Policija misli, da sta ta dva roparja člana roparske tolpe, ki je zagrešila tudi roparske umore.

* Za steklino umrl. Branka Tepsiča, kmečkega fanta iz okolice Slavonске Broda, je pred mesecem ugriznil stekel pes, kar pa fant ni povedal svojim staršem. Te dni je zbolel za steklino in v groznih bolečinah umrl. Poizvedbe so doznale, da je dotični pes ugriznil še nadaljnih tri in dvajset oseb, ki so jih sedaj hitro cepili proti steklini.

* Velikodušen obestni ropar. Prosluli pretepač in nasilnež Huso Fako je že delj časa živel kot obestni ropar po gozdovih v okolici Sarajeva. Nedavno je napadel kmeta Mihajla Eleza iz vasi Cvetič. Pomeril je s puško na kmeta in ga prisilil, da je stopil s konja. Nato mu je vzel listnico. Na svoje veliko veselje je našel pri kmetu tudi steklenico žganja. Ropar in njegova žrtev sta skupno izpraznila steklenico. Pijača je napravila roparja tako milostnega, da je kmetu vrnil večino oropane denarja. Tristo dinarjev je tako kmet dobil nazaj, ropar pa si je pridržal »samo« 150 dinarjev. Seveda je Fako zagrozil kmetu, da mu bo zažgal hišo, če bi ta roparski napad naznanil orožnikom. Kljub temu pa so orožniki zvedeli za ta napad in po daljšem zasledovanju se jim je posrečilo prijeti roparja.

* Srednježolei ustanovili tatinsko tolpo. Trije drugošolci in en tretježolec varaždinske realne gimnazije so organizirali tatinsko tolpo, ki je kradla po knjigarnah, trgovinah z živežem in manufakturo ter po mesarijah. Mladi tatovi, ki so vsi sinovi premožnih in uglednih staršev, so bili izključeni in ne smejo biti sprejeti v nobeno srednjo šolo banovine Hrvatske. Tretježolec je bil eden najboljših učencev tega razreda.

* Tujski promet na Sušaku. V prvih devetih mesecih letošnjega leta je obiskalo Sušak 7815 jugoslovanskih letoviščarjev s 36.000 nočninami. V istem razdobju leta 1939 je znašalo število domačih obiskovalcev 9366 s 57.997 nočninami. Inozemskih potnikov je prišlo v tem času na Sušak 1121, v letu 1939 pa 13.029. Kakor je iz teh podatkov razvidno, je tudi obisk Jugoslovancev na Sušaku močno padel. Ker se letošnja tujska sezona bliža koncu, verjetno število obiskovalcev Sušaka v celotnem letu 1940 ne bo ugodnejše.

* Odgovorno predavanje treh nemških strokovnjakov v Zagrebu. V Zagrebu je bilo za preteklo sredo napovedano predavanje treh znanih nemških strokovnjakov za radio, za katero je vladalo veliko zanimanje. Predavati bi morali inž. Begrich, drž. svetnik iz Berlina, inž. Gerwig, višji poštni svetnik iz Berlina in dr. Pridat-Guzatiz, poslovni upravitelj nemške delovne radiozajednice tudi iz Berlina. Predavanje pa je odgojeno, ker so vsi trije predavatelji sedli v avion, ki je v tork popoldne odletel iz Belgrade proti Zagrebu in ki je pri Borovu padel na tla. Pri tej nesreči so se poleg drugih potnikov ponesrečili tudi trije predavatelji. K sreči so ostali živi in so bili z manjšimi ali večjimi poškodbami prepeljani v osješko bolnišnico. Z inž. Gerwigom je potovala tudi njegova žena, ki so jo tudi prepeljali v bolnišnico v Osjek.

* Dragutin pl. Čanič, podmaršal v pokoju je 21. t. m. v visoki starosti po dolgi bolezni umrl v Gradcu. Pokojni podmaršal Čanič je služboval po

Ljubljana, 25. oktobra

Gledališče

Drama, 25. oktobra ob 15 Romeo in Julija. Dijaska predstava. Izven Globoko znižane cene od 14 din navzdol. — 26. okt. sobota. Skrivalnice. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — 27. okt. nedelja, ob 15 Pohujšanje v dolini šentflorjanski. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol; ob 20 Romeo in Julija. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — V ponedeljek, 28. t. m. zaprt. — V torek, 29. Tekma. Red Premierski.

Opera. V petek, 25. okt. Figarova svatba. Red Premierski. Debut gđe. Kušejeve. — V soboto, 26. okt.: Traviata. Izven. Gostovanje Vanje Leventove.

Radio Ljubljana

Petek, 25. oktobra: 7 Jutranji pozdrav 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 11 Šolska ura: Razgled po Poljanski dolini — pokrajinska oddaja. Izvajajo učenci in učenke ljudske šole v Škofji Loki, vodi g. Janko Sicherl — 12 Naše veselje (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert rad. orkestra — 14 Poročila — 14.10 Turistični pregled — 18 Seje in običaji Slovencev ob smrti (gđe. Francka Gruden) — 18.20 Rih. Strauss: Smrt in poveljanje, simf. pesnitev (Berlin, simf. ork. — plošče) — 18.40 40-letnica ljublj. gluhonemnice (g. Ivan Kunst) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.30 Za planince: Turistovska oprema (g. dr. Anton Mrak) 20 V plesnem ritmu (plošče) — 20.30 Gledalni kvartet (Ornikova, Marin, Ivančič, Sedlbauer) — 21.15 Orkester Paul Whitemann (plošče) — 21.30 Pol urice s Schubertom (rad. ork.) — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Vesel, vesela, veselo (rad. orkester).

Drugi programi

Petek, 25. oktobra, Belgrad: 20.15 Mozart-Liszt — Zagreb: 20 Tamburice — Bratislava: 19.30 Puccinijeva »Tosca« — Praga: 19.25 Tridjeve skladbe — Sofija: 19.30 Opera — Bero-münster: 21 Švicarski skladatelji — Stockholm: 21.30 Lahka glasba — Rim-Turin-Florenca: 21.10 Cimbale — Sottens: 20.35 Mozartove skladbe.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m): 2.30 in 3.50 Poročila v slovenščini.

Naše dijaštvo

SKAD »Danica« ima drevi ob 8 redni članski sestanek. Govori g. Pernšek Franc: »O socialnem zavarovanju«.

Savičarke Danes zvečer ob pol 8 imamo v društvenem lokalu prvi članski sestanek. Pridite vsi!

Prireditve in zabave

Nikita Magalov je ime, ki se danes zelo pogostokrat imenuje med prvimi pianisti Evrope. Magalov je Rus, rojen je bil 1912 v Petrogradu in je moral po ruski revoluciji leta 1917 oditi s svojimi starši najprej na Finsko, nato v Francijo, sedaj pa živi v Švici. V Parizu je končal leta 1929 najvišji razred klavirskega oddelka pariškega konservatorija pri znamenitem profesorju Izidorju Filipu ter dobil oceno: brilant in prvo darilo akademije. Po dovršenih študijah je bil najprej spremljevalec slavnega madžarskega violinista Josipa Szigetića. Z njim je prepotoval skoro ves svet. Nato pa se je posvetil samostojnemu koncertiranju in žel povsod največja priznanja. Na koncertu prihodnji ponedeljek bo igral dela Bacha, Brahmsa, Schumanna, Stravinskega, Ravela in Saint-Saensa. Na koncert opozarjamo Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice.

Prosvetno društvo sv. Jakob (Crajski krožek) priredi v nedeljo, dne 27. t. m. ob 8 zvečer Finžgarjevo dramo v 3 dejanjih »Razvalina življenja« pod režijo g. Jeroma. Med odmorji vas bo zabaval domač orkester. Vstopnice se bodo dobile v nedeljo od 9-12 in od 3-predstave pri blagajni. Vljudno vabljeni vsi!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Poizvedovanja

Rjavo aktovko z Leica filmi »em zgubil na poti od Hradeckega vasi proti dolenskem prelazu. Odda naj se proti nagradi 100 din Društvena ulica št. 5, Moste, Ljubljana.

Izgubil sem sveženj različnih ključev. Najdite! Naj jih odda proti nagradi v podružnici »Slovenca«, Miklošičeva 5.

raznih garnizijah bivše Avstrije in bil vedno zaveden Hrvat. Med svetovno vojno je šel svojim rojakom vedno na roko. Užival je jugoslovansko pokojino in je bil duša hrvaške kolonije v Gradcu. Zapuška žena. Naj počiva v miru.

* Evharistični kongres v Metkoviću. V Metkoviću bo v okviru praznovanja 1300 letnice pokristjanjenja Hrvatov dne 27. t. m. velik evharistični kongres. Kongresa se bo udeležil tudi splitski škof dr. Bonefačić, ki bo ob tej priliki blagoslovil novozgrajeno kapelo v Metkoviću.

Gospod profesor v prodajalni

»Tako desni, kakor tudi levi čevlji sta nekouliko prevelika. Pokažite mi še tretjega...«

Podrobnosti o letalski nesreči pri Borovu

Sedem oseb mrtvih, šest pa ranjenih — Med mrtvimi je tudi prvi pilot Slovenec Oton Krepel

Naše civilno letalstvo je spet zadel hud udarec. Kakor smo že kratko poročali, se je v tork popoldne dvignilo na zemunskem letališču dvomotorno letalo »YU-SBE« za polet v Zagreb. Na letališču v Borovu je letalo pristalo in se takoj nato spet dvignilo. Letalo še ni bilo v polnem poletu, ko je nastal defekt v motorju in letalo je padlo z višine 150 m na tla. Pilot Slovenec Oton Krepel, drugi pilot Evgen Bačič in radio telegrafist Ludvik Antonovič so bili takoj mrtvi. Razen njih so se ubili potniki Elizabeta Gerwig, Themistokles Duna, Nemeč Moser iz Monakovega; inženirko kmetije Mirjana Winkler so smrtno ranjeno z veliko brzino prepeljali v osješko bolnišnico, kjer pa je kljub temu, da so si zdravniki prizadevali, da bi ji rešili življenje, umrla. Ranjeni so pa potniki: Zagrebčan Edmund Blühweiss, prokurist tvrdke Glanzmann & Co. v Trzinu, inž. Pridat-Guzatiz, poslovodja nemške delovne radiozajednice v Berlinu, zdravnik osješke bolnišnice dr. Milivoj Pražič, zaročenec umrle inž. Mirjane Winkler, višji poštni svetnik inž. Henrik Gerwig iz Berlina, ministrski svetnik inž. Ivan Begrich in njegova žena Erna iz Berlina. — Vse ranjence so prepeljali v bolnišnico.

Komaj je letalo ob 4 popoldne zapustilo letališče v Borovu, so ljudje zaslišali v zraku čuden ropot in takoj nato se je ustavil en motor. Gledalci na letališču so videli, kako se je začelo letalo gugati, kmalu nato pa je padlo na tla. Opazili so samo, da je letalo padlo na koruzno njivo in takoj nato so začuli eksplozijo, proti nebu pa se je dvignil visok stebel dima. Iz Borova so takoj na

avtomobilih hiteli na pomoč. Ko so prihiteli na kraj nesreče, so že kmetje s prstjo gasili goreče letalo. Prvega so potegnili izpod ruševin pilota Krepla, ki je bil strašno ranjen. Napravil je še pet korakov, nakar se je nezavesten zgrudil na tla in izdihnil. Kabina letala je bila razpolovljena. Eden prvih se je rešil Edmund Blühweiss iz Zagreba, njemu je sledil nemški poštni svetnik Gerwig, precej korpuulenten gospod, ki je obupno klical svojo ženo. Tudi drugemu pilotu Bačiču se je posrečilo, da se je izmotal izpod ruševin, pa se je kmalu mrtve zgrudil na tla. Dr. Pražič, ki se mu je posrečilo, da se je rešil, je kakor blazen dirjal okrog ruševin in skušal rešiti svojo nevesto, ki so jo potem vso opečeno potegnili izpod ruševin. Hitro so jo naložili na avtomobil in šofer je vozil s hitrostjo do 110 km, da bi rešil gđe. Winklerjevo. Malo pred Osjemom se je gđe. Winklerjeva nekoliko zavedla in vprašala, kaj se je zgodilo. Takoj nato se je spet onesvestila. Ob 6 zvečer je Winklerjeva podlegla strašnim opeklinam.

Smrtne žrtve nesreče so prenesli v neki prostor stadiona športnega kluba Bata, kjer počiva šest žrtev, sedma, Winklerjeva, pa je v mrtvašnici v Osijeku. Zagrebčan Edmund Blühweiss je odnesel k sreči le lažje poškodbe in se že naslednji dan zapustil bolnišnico in se odpeljal v Zagreb.

Na kraj nesreče je takoj prišlo več komisij »Aeroputac« in vojaškega letalstva, ki so zasliševale očividce in ranjence v bolnišnici.

Prekrasen, edinstven film dinamične vsebine! Visoka pesem materinstva! BETTE DAVIS, slavna širom sveta znana umetnica velikega formata poda svojo vlogo v filmu

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Kino Matica, tel. 22-41

Želela sem si otroka...

z njej lastno virtuoznostjo in nad vse prepričevalno

LJUBLJANA

Propagandni film o lepotah Pohorja

Trgovinski in obrtni oddelek banske uprave, ki mu je izročena tudi skrb za tujski promet, prav mnogo sodeluje v propagandi za turizem v naših krajih. Veliko žrtve pa je prinesel letos, ko je dal po naročilu g. bana dr. M. Natlačen izdelati propagandno turistični film o lepotah Pohorja. Tujsko prometna propaganda za Pohorje je bila doslej vedno le bolj lokalnega značaja in omejena na ožji štajerski krog. Ker pa je prav letos bila slovesno odprta ne samo turistično, ampak tudi gospodarsko nad vse važna nova banovalska cesta, ki vodi iz Reke do Sv. Aneha na enega izmed najlepših vrhov Pohorja, je postalo tudi vprašanje vsesplošne in prepričljive propagande za lepote našega Pohorja aktualno. Odločeno je bilo, naj se izdela propagandni film in je bilo naravnost oddano sredi septembra znanemu kino-operaterju g. Metodu Badjuri, ki je izdelal že lepo vrsto turističnih propagandnih filmov in tudi velik igralski film iz naših planin, ki je pod naslovom »Triglavske strmine« želi vsesplošno priznanje. Kljub slabemu vremenu, ki letos septembra in oktobra res ni bilo naklonjeno kino-operaterju, se je g. Badjuri pri širih obiskih Pohorja posrečilo, da je zbral vrsto izredno posrečenih posnetkov, ki prepričljivo dokazujejo mikavnost in svojsveni čar našega Pohorja. Naročen je bil film v normalni širini in v dolžini 300 m. Tak bi zadoščal za kratko predigro pred običajnim sporedom v kinematografih. V sredo zvečer je bilo prvo poskusno predvajanje v kinu Slogi. Poleg navzočih tujkoprometnih strokovnjakov in zastopnikov banske uprave, je bilo prav mnogo tudi ljubiteljev. Ko so letos v jeseni naši častniki obiskali na poziv tujkoprometne zveze v Mariboru Pohorje, so po golem naključju prišli tudi pred kamero g. Badjura. Zato ni nič čudnega, da so razvedni hoteli pogledat, ali so se izkazali kot filmske »dive« ali »dile«.

Film sam nas povede iz Maribora na pohorsko cesto ter kaže prelepe poglede in razglede, kakor tudi zanimivo turistično cesto, ki se pne v številnih serpentinah k Sv. Anehu. Film kaže tudi vse številske lične planinske postojanke na vrhovih Pohorja, ki je prav v zadnjih letih doživelo pravi naval novih koč in domov. Za tem kaže film osnovno pohorskega gospodarstva in bogastva — les. Priказani so drvarji, ki podirajo drevesa, oglati, ki sestavljajo in žgejo oglatje. V film bo še vstavljena tipična pohorska žaga. Posrečeni in živahni so prizori, ki kažejo delo splavarjev. Za zaključek filma pa vidimo pot pohorskega lesa po Dravi. Fotografski je film prav dober in glede na kratko mu prisojeno dolžino res dobro izbira najznačilnejše pogoje po Pohorju, kakor tudi najbolj značilne momente iz življenja Pohorčev pri njihovem delu. Izredno lepe pa so slike oglatjev pri delu, slike po strmih grapah in vodopadih drevečih voda, kakor tudi živahna in pestro prikazana vožnja splavarjev po Dravi. Film bo v sedanjem konceptu, ko bo dobil ustvarjene že določene napise, prav gotovo v polni meri dosegel svoj namen, želimo le, da bi v teku let mogli pokazati celo zbirko podobnih filmov, ki bi sistematično prikazovali lepote in življenjske značilnosti vseh delov Slovenije. Film je bil posnet v nemi tehniki, ne bo pa nobena umetnost sinhronizirati ga s primerno spremljajočo glasbo.

H. J.

Trgovino moderne obutve »Edo« čevlji

sem preselila iz Vošnjakove v Prešernovo ulico 48 nasproti trdnice »ELITE«
Moja vodilna skrb ostane: Trpežni »Edo« čevlji za nizke cene. Velika izbira od najmodernejših do najsolidnejših čevljev. — Toplo se priporočam E. ŠEGA.

1 Nove cene za brivsko-frizersko stroko. Na prošnjo Združenja brivcev, frizerjev in kozmetikov v Ljubljani obveščamo cenj. občinstvo, da se je na širšem članskem sestanku dne 21. X. 1940 soglasno sklenilo malenkostno povišati minimalni cenik iz leta 1935, to pa zaradi stalno naraščajočih draginje ter zaradi uradnega zvišanja minimalnih med pomožnemu osebu. Zvišanje stopi s 1. novembrom 1940 v veljavo, ter se občinstvo vnaprej naproša, da brez prigovarjanja pripozna ta malenkostni povišek. Istočasno je bilo sklenjeno, da bodo brivsko-frizerski saloni v območju policijskega rajona Ljubljana ob sobotah odprti samo do 20 zvečer (ne več do 21), to pa zaradi tega, da se ustreže pomožnemu osebu, kakor tudi, da se zmanjšajo režijski stroški za kurjavo in razsvetljavo. Ta sklep stopa tudi s 1. novembrom v veljavo, kar naj cenj. občinstvo izvoli blagohotno upoštevati.

1 IV. prosvetni večer bo danes ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani. Na sporedu je kratka zgodovina mrtvaških plesov, nato pa se uprizaro »Mrtvaški ples«, duhovna igra v 11 dogodkih. — Jezik sam je tako blagodejnen in tako popoln, kakor ga more ustvariti le pisatelj Sovre. Vsebinska igra je primerna sedanjemu času in nam slika v 11 dogodkih, kakšno oblast ima smrt nad človeškim življenjem. Ker sodelujejo naši najboljši diletanški igralci, zato bo igra brez dvoma ustrezala. Cenjeno občinstvo vnaprej vabimo na to predstavo. Ker je čisti dobiček namenjen za Slovenski dom, prispevamo k tej zgradbi s tem, da kupimo vstopnice, ki so v predprodaji pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 7 in v trgovini Stilloj na vogalu Frančiškanske ulice.

1 Vence za vsesvetovske akcije že dovažajo v mesto in jih delavci mestne vrtnarje v eukrarni že krase s trakovi, da bodo z njimi dobrosrčni Ljubljančani čim lepše okrasili grobove svojih rajnih in s tem tem globlje počastili njihov spomin. Naša dolžnost, da pomagamo svojim revnim sosedom, ki so jih težki časi najbolj prizadeli, je, da se na letošnji praznik umirlih prav vsi spomnimo mestnih revežev, zato letos ne sme biti na nobenem ljubljanskem pokopališču groba, ki bi ga ne pokrivala vence vsesvetovske akcije. Članice in člani Vrhovnega socialnega sveta in vseh ostalih humanitarnih in dobrodelnih organizacij že hodijo od hiše do hiše in trkajo na blaga sreča Ljubljančanov s prošnjo, da kupijo nakaznice vsesvetovske akcije. Če bi bil kdo morda

pri teh obiskih pomotoma prezrt, ga prosimo, naj v svoji dobrosrčnosti in vnetosti za pomoč svojemu bližnjemu, ki je zapadel v revščino, sam stopi v pisarno vsesvetovske akcije v Mahrovi hiši na Krekovem trgu 10, pritišče levo, kjer mu bo prijazni in požrtvovalni g. Anton Jagodica, pisarniški ravnatelj v p., ki letos že tretjič tako uspešno vodi to pisarno, prodal nakaznico za nakup vencev in sveč. Počastimo rajne z dobrimi deli!

1 V Narodnem muzeju ostanejo zbirke za brezplačen nedeljski posej odprte le še prihodno nedeljo 27. oktobra od 10 do 12 dopoldne. O ponovni otvoritvi v prihodnji spomladi se izda posebno obvestilo. S prekinitvijo nedeljskega poseta preko zimskih mesecev pa niso prizadeti brezplačni skupinski ogledi šol in korporacij ter plačani poseti ob delavnikih.

1 Vedno bolj raste zanimanje za razstavo Klub neodvisnih in Jakopičevem paviljonu. — Vsi namreč priznavajo, da tako lepe razstave že dolgo ni bilo v Ljubljani. Ne zamudite prilike, ki se vam nudi v teh dneh in obiščite razstavo.

1 Frančiškanska prosveta vabi vse idealne in katoliško misleče mlade ljudi, ki čutijo veselje do igranja, k dramski družini. Vabimo tudi ostale, da pristopijo kot člani Prosvete. Vpisovanje se vrši v Škrabčevi sobi, na koncu frančiškanske pasaje, 1. nadstropje.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

1 V Shakespearjevi tragediji »Romeo in Julija« bosta igrala Levarjeva in Jan glavni vloge. Uprizoritev danes popoldne ob 15 bo za dištevno po globoko znižanih cenah od 14 din navzdol. Opozarjamo na to klasično predstavo, ki nudi v letošnji uprizoritvi izredno zanimiv dogodek. Nadalje bodo igrali: Nablocka, M. Daniloša, Gabrijelčičeva, Lipah, Kralj, Sever, Presetnik, Skrbinek in Peček. Režija: dr. Kreft.

1 Premierski abonma bo imet dr. v Operi predstavo Mozartove komične opere »Figarova svatba« z Betetom v partiji Figara. Libretist Lorenzo da Ponte je povzel dejanje po znani istoimenski Beaumarchaisovi komediji. Mozart sam pa mu je vdihnil ves čar svoje bogate tenkočutne glasbene invencije. V uprizoritvi bodo nastopili poleg Betetta še sledeči gg.: Janko, Heybalova, Ribičeva, Marček, Zupan, Kogojeva, Kušjeva bo pela partijo Kerubina kot debutantka, Dolničar, Polajnarjeva in Sladoljev. Dirigent: dr. Svara. Režiser: Ciril Debevec.

1 Prihodnji teden bo gostoval član dunajske Državne opere, Anton Dermota v partiji Lenskega v Čajkovskega operi »Evgenij Onjegin«. Predstava bo izven abonmaja.

1 Zadnji pregled motornih vozil v letu 1940 za območje okrajnega načelstva Ljubljana, se vrši v ponedeljek, dne 28. oktobra 1940 ob 10 pred poslopijem oddelka za kontrolo mer v Ljubljani. Grudnovno nabrežje št. 17. Okrajno načelstvo poziva vse lastnike motornih vozil, da pripeljejo svoja za letos še neprijavljena vozila (tudi avtobusni podjetniki in avtotaksiji) pravočasno na kraj pregleda.

1 Shirley Temple po dolgem času zopet v Ljubljani. Gotovo bo vsem ljubljanskim kinoobiskovalcem močno ustreženo, da bo mala Shirley spet nastopila, in sicer v filmu »Veliki orek«, kjer nastopa v krogu svojih dramskih prijateljev — Indijancev. V filmu jo vidimo, kako kadi pipo

v banovini ter za vse samostojne mizarske mojstre dravske banovine priročno knjigo »Ravnalna kalkulacija mizarskih izdelkov« ter s tem veliko pripomoglo celokupni mizarski obrti. Mizarska obrt preživlja prav težke čase. Občutna podražitev surovin, katere so se podražile za 30—100%, onemogoča realno kalkulacijo ter prevzem večjih del, za katerih izvršitev se rabi daljša doba. Samo les se je podražil za nad 100%. Kupujejo občinstvo naj upošteva ta povišek surovin, ker so se s tem cene mizarskim izdelkom občutno povečale. Dolžnost mestne občine ljubljanske pa bi bila, da s primerno mitno zaščiti ljubljansko mizarsko obrt pred zunanjo konkurenco, ker je med mezdami izven Ljubljane zelo velika razlika. Vsa večja mesta, kakor Belgrad, Zagreb, Subotica, Sarajevo, Sušak in druga, so na ta način zaščitila mizarsko obrt, ker se zavedajo prav dobro, da je le mestni obrtnik glavni nosilec mestnega gospodarstva ter njen davkoplačevalec.

1 Invalidsko sodišče se je preselilo. Od letošnje pomladi naprej je bilo invalidsko sodišče nameščeno v nekdanji porotni dvorani justične palače. Predsednik invalidskega sodišča je s. o. s. g. dr. Edvard Vračko, tajnik sodišča pa dr. Kren. Zadnji čas zaznamuje invalidsko sodišče prav mnogo poslov in epizov. Ker je porotna dvorana zelo velika in visoka, bi bilo pač njega poslovanje ob zimskem času zelo težavno in bi morali porabiti znatne vsote za kurjavo. Sploh je ta dvorana za sodišče

Iz bojov med Italijani in Angleži v Afriki.

Japonci iščejo prostor

Ko je bila 27. septembra sklenjena trojeva med Nemčijo, Italijo in Japonsko, je nemški zunanji minister v svoji izjavi omenil tudi vprašanje življenjskega prostora. Kar se tiče Nemčije in Italije, je to vprašanje že rešeno. Manj so nam poznane razmere na Daljnem Vzhodu. Ob sedanjem zgodnjem trenutku prihaja na dan s svojimi zahtevami torej še Japonska, ki pravi, da zahteva po ustvaritvi lastnega japonskega daljnovzhodnega življenjskega prostora ne izhaja iz kake samovolje ali iz gola stremiljenja po oblasti, temveč iz trde potrebe.

Na Japonskem živi 186 ljudi na enem kvadratnem kilometru. Le četrtina goratega japonskega otočja je v polnem obsegu uporabljiva za poljedelstvo. Več kot četrtina celotnega japonskega otočja, in sicer 27%, tvorijo ognjeniška gorata tla. Prej omenjenih 186 ljudi na kvadratni kilometer pride le povprečno na kvadratni kilometer; toliko ljudi bi lahko živelo na tem prostoru, če bi bili življenjski pogoji povsod vsaj približno enaki. Če upoštevamo gorata tla, velike predele nerodovitnega sveta in vse druge okoliščine, naletimo na primer, da živi ponekod ne 186 ljudi na enem kvadratnem kilometru, ampak je natrpanih na tem prostoru do 950 ljudi! Tako tesnoba lahko prenašajo le z asketičnim zadovoljstvom in z neprimerno pridnostjo. Ljudstvo pa od leta do leta narašča in povsem razumljivo je, da v takih razmerah išče prilike, kako bi zlomilo obdajajočo ga tesen oklep.

Do srede devetnajstega stoletja so se Japonci hoteli zapirati pred zunanjim svetom. Ko so sredi XIX. stoletja na stečaj odprli vrata zunanjemu svetu in zlasti zapadnjaški civilizaciji, je začel japonski narod številčno tako naraščati, da se je ves svet odkrito začudil. Število japonskega prebivalstva je bilo od leta 1720, naprej skozi 150 let približno stalno. Nihalo je med 28 in 29 milijoni. Leta 1868, je začelo to število skokoma naraščati. Danes je doseglo že 75 milijonov. Za okroglo 40 milijonov pomnoženi narod živi na istem prostoru, ki je prej ravno zadostoval za 28 milijonov. To je imelo za posledico začetek biološkega propadanja in pa neizmerno zunanje politično napetost, podprto z željo po novem življenjskem prostoru.

Japonci se še vedno nevdružijo množje. Vsako leto je rojenih okoli dva milijona otrok (l. 1937. 2.180.589), umre pa nekaj nad en milijon ljudi (l. 1937. 1.208.079). Vsako leto dobi torej Japonska okrog milijon novih prebivalcev! Rodovitnost japonskih žen: na tisoč žen v starosti 15 do 44 let pride na Japonskem 157 otrok v enem letu (na Angleskem n. pr. 69). Na 1000 prebivalcev odpade na Japonskem 31 rojstev, število, ki ga v Evropi že dolgo ne poznamo. V Nemčiji se je od prevzeta oblasti po narodnem socializmu to število zvišalo od 14 na 20 in še raste. Ne smemo seveda prezreti velike umrljivosti na Japonskem. Umrljivost znaša tam 17 na 1000 ljudi. To ni tako hudo, če pomislimo, da znaša na Francoskem umrljivost skoraj 15; kljub temu pride na Japonskem še vedno 13 ljudi na 1000 prebivalcev kot čist ljudski prirastek.

Vzporedno z naravnim ljudskim prirastkom se veča tudi japonska oborožitev. Naj navedemo samo,

nepraktična. Zato se je iz omenjenih razlogov sodišče večerj začelo seliti z vsemi episi in vsem aparatom v nove prostore nekdanje Weltachove odnosno Soosove vile v Knafeljevi ulici. To vilo je letos spomladi kupil državni zaklad, da tam namesti nekatere davčne urade in referate. Vila je sedaj primerno urejena. Državni zaklad je plačal za vilo okoli 2.000.000 din. Iz justične palače se ima preseliti tudi davčni urad za ljubljansko okolico, kajti vsem trem sodiščem, tako okrajnemu, okrajnemu in apelacijskemu sodišču je zelo tesna za uradne sobe in prostore.

1 Zaradi dveh prestopkov obsojena. Pred kazenskim sodnikom-poeindcem okrajnega sodišča je bila večerj nad 3 ure trajajoča, mestoma dramatična in živahna razprava zaradi prestopkov prevare. Pred sodnikom se je zagovarjala starejša dama — modistinja Marija Š., ki je bila svoj čas ustanovila tudi propagandno društvo »Naša skrivanja« in trgovsko komaditno družbo istega imena. Državni tožilec g. Branko Goslar jo je obtožil, da je na prevaran način škodovala Dragico Jeralovo za 6.000 din in Nežo Šterkovo za okoli 20.000 din. Slednja ji je dala 9.000 din gotovine in 10.950 din v hranilni knjižici, ki jo je pozneje modistinja Š. prodala za 7.000 din. Obe sta ji dali denar kot kavcijo. Obema je obljubila tudi primerne mesečne plače, ki jih pa ni izplačala. Obtoženka se je nad eno uro zagovarjala in je svoje postopanje in poslovanje opravičevala na ta način, da je bilo podjetje pravilno zasnovano in da ni imela namena nikogar škodovati, kaj še prevariti. Obtoženka je izdajala tudi modno revijo »Naše noše.« Obe obsojenci kot priči sta jo zelo obremenjevali. Tudi priča Milan K. je omenil, da je v podjetje vložil 45.000 din, toda sam ni predlagal proti njej kazenskega progona. Sodnik je modistinja Marijo Š. obsodil na deset mesecev zapora in na 900 din denarne kazni, to nepogojno. Obsojenka je vzliknila: »Vnebovpijoča krivica! Zgodila se je velika juridčna zmotla!« Sodbe ni sprejela. O njeni zadevi bo odločalo še apelacijsko sodišče.

koliko dvajsetletnih mladeničev pričakujejo Japonci v bodočih letih za nabor (v tisočih): l. 1940 740; l. 1941 694; l. 1942 710; l. 1943 699; l. 1944 688; to število se potem stopnjuje in pride v letu 1952 na 755. Anglija ima n. pr. le 200 do 300 tisoč nabornikov vsako leto.

Razumljivo je, da se za japonskega politika večkrat postavi vprašanje, kam z ljudmi. Tri možnosti imajo: izseljevanje, industrializacija države in temu primerna zaposlitev ljudstva v industriji ter zavojevanje novega prostora. Praktično hodijo danes Japonci po vseh treh poteh. Le izseljevanje ima zadnje čase mnogo manjši pomen. Za industrializacijo zelo skrbje. Največ važnosti polagajo Japonci na vojaško zavojevanje tuje zemlje. Obe prvi japonski vojni l. 1895-96 in 1904-05 sta hoteli prikriti streti obroč okoli Japonske in sta dovedli do japonskega zasedanja na azijski celinii. V svetovni vojni so Japonci razširili svoj prostor na ocean, ko so zasedli nekaj otokov. Tretji, velik uspeh so dosegli l. 1931 v Mandžuriji. V sedanjih vojni bi radi postali Japonci gospodarji neizmernih kitajskih poljan z neizčrpni zalogami surovin.

Proslava 20 letnice meščanske šole na Jesenicah

V ponedeljek je meščanska šola dr. Franceta Prešerna na Jesenicah proslavila 20 letnico svojega obstoja. Ob 8 zjutraj se je zbrala mladina pod vodstvom celotnega učiteljskega zbora v cerkvi na Savi, kjer je bila služba božja z zahvalno pesnjico. Po končani sveti maši je bila v šolski telodavnici proslava, na kateri je podal zgodovinski pregled o ustanavljanju meščanske šole gosp. duh. svetnik Kastelic, ravnatelj meščanske šole g. Gospodarič pa je učenecem in učenkam podal statistični pregled o delu in uspehih 20 letnega delovanja meščanske šole.

Takoj po svetovni vojni leta 1919 se je pojavila misel o potrebi meščanske šole na Jesenicah. Največ zaslug za njeno ustanovitev imata predvsem duh. svetnik g. Kastelic in pokojni jeseniški zdravnik dr. Kogoj, ki sta se trudila in tudi dosegla, da se je kaj kmalu uresničila želja Jesenice in okolice. Občina je dobila v najem zgradbo od ljubljanske Kranjske hranilnice, v letu 1920 pa je mestna občina zgradbo že odkupila. V teku 20 let je obiskovalo šolo 1156 učencev in 1237 učenek. Od teh je dovršilo četrti razred 333 učencev in 372 učenek. Večina teh je po končani šoli dobila zaposlitev v obrti in industriji ter v domačem gospodarstvu in gospodinjstvu. Lepo število učencev je nadaljevalo šolo na strokovnih šolah. V učiteljskem stanu je okrog 50 bivših meščanskošolskih učencev in učenek, strojnutehnično šolo je dovršilo okrog 30, trgovske šole in trgovsko akademijo pa 20 učencev in učenek. Visoko trgovsko šolo v Zagrebu je absolvirala ena učenka, filozofske fakultete v Ljubljani pa ena učenka. En učenec si je izbral duhovniški poklic, ena učenka pa je položila redovniške obljube. Štiri učenke so vrtnarice, štiri pa so oskrbnice sestre. Drugi pa so v različnih javnih in privatnih službah. V dvajsetletni dobi so bili trije ravnatelji. Prvi, že pokojni Magerl Ivan, drugi je bil Lajevic Albin, ki ga je po nadomestil g. Klavara. Sedanji ravnatelj g. Gospodarič pa že štiri leta z odličnim uspehom vodi ravnateljske posle. Vsega učitelstva je bilo skupaj 56; veroučiteljev 10. Kot najstarejša člana učiteljskega zbora sta gospod ravnatelj in njegova soproga Cecilija Gospodarič, katera sta prejela z najvišjega mesta priznanje za njihovo uspešno delovanje na meščanski šoli in sta ob priliki te svečanosti prejela odklonjanja: g. ravnatelj red Sv. Save IV. stopnje, gospa pa V. stopnje. Čestitkam župana g. Markeža se pridružujemo vsi ter želimo še mnogo uspehov na učnem zavodu.

Danes zadnjikrat duhovita salonska francoska komedija

Njih 7 in ona

Danes ob 16. in 19. uri neprekinjeno zadnjikrat film letalskih pustolovščin

VELIKI OREL

AS DRUMOND II. del

Ob 21. uri premiera romantičnega filma zanimive in napete vsebine

z ljubko malo **Shirley Temple** KINO SLOGA telefon 27-30

7 snubcev se poteguje za roko bogate grofice. Ta jih stavlja po vrsti na preizkušnjo, ki se vedno komično konča. — V gl. vlogah: Vera Korene, Fernand Gravey, R. Duchesne in drugi. Ob 16., 19 in 21. uri KINO UNION, tel. 22-21

KULTURNI OBZORNIK

Roman o hrvatskem pesniku Petru Preradoviću

Pavla pl. Preradović, nemška književnica hrvatskega rodu in vnukinja slavnega pesnika Petra Preradovića, je napisala biografski roman o svojem dedu in njegovi nesrečni prvi ženi Pavli. Pisateljica sicer živi na Dunaju in piše v nemščini, snov za svoja dela pa z veliko ljubeznijo zajema iz zemlje svojih prednikov ter je poleg tega romana izdala doslej že dve knjigi pesmi z isto tematiko: »Južno poletje« (1930) in »Dalmatinski soneti« (1933). Sploh je vsa rodbina v svoji umetniški aktivnosti ohranila žive stike s hrvatsko zemljo: Pavlin brat Peter ml., priznani dramatik in esejist, je ravno letos napisal obširno informativno delo o hrv. kmečkem gibanju, sestra Zora, ki je umrla l. 1927, pa je bila slikarica in je razstavljala tudi v Zagrebu.

Roman, ki je izšel ob enem v nemškem izvirniku (Verlag Otto Müller, Salzburg, 421 str.) in v hrv. prevodu — Binoza — Svjetski pisci, 380 str.), je nastal na temelju doslej neznanih pisem, ki jih je dobila pisateljica v rodbinskem arhivu. Ta pisma med Pavlo in Perom, kakor sta se med seboj imenovala, osvetljujejo mnoge podrobnosti pretresljive žalosti, katero je v svoji družini doživel veliki hrvatski pesnik. Kot mlad častnik se je Preradović, potomec hrvatskih granicarjev, v oktobru 1848 poročil z 21 letno Pavlo iz stare romanske rodbine de Ponte blizu Zadra. Pavla je bila lepa in na videz zdrava žena, toda preveč nežna in krhka za trdote surovega in nestalnega vojaškega življenja. V sedmih letih je sicer rodila možu štiri otroke, toda materinske skrbi in tegobe, ki bi jih premagala vsaka povprečna žena, so njo nedopovedljivo vznemirjale in ubijale. Ker ji ni prišlo dunajsko podnebje, je odšla konec l. 1854 s tremi otroki k svoji sestri v Molto v Italijo. Peter pa je ostal v službi na Dunaju. V marecu l. 1855 nenadoma umre triletna hčerka Cotta, ki jo je pesnik najbolj ljubil. To je preobčutljivo mater, ki si še ni utrdila svojega razrahljanega zdravja, strahovito zadelo in v možgane se ji je zapletla fiksna ideja, da je samo njena nepazljivost kriva otrokove smrti! Polastil se je je naravnost patološki strah in malodušnost, da se ni upala možu sporočiti hčerkiine smrti. In tu se začne njena tragedija. V grozotnih duševnih mukah se je zapirala sama vase in si hotela pomagati na ta način, da je v vsakem pismu pošiljala možu pozdrave vseh otrok, poročala o njihovih igrah in zabavah in tako nekaj mesecev prikrivala strašno resnico, ki je postajala za njo z vsakim dnem strahotnejša. Toda čimdlje je odlagala žalostno sporočilo, tembolj jo je skeletna strašna rana, po kateri je bolna misel vrtala noč in dan in kateri je slednjič iskala hladih v modrih valovih Monticane. Smrt je z vsi grenkobo posegla v Preradovićevo družino: v kratkem času je izgubil ženo in dva otroke, nad njegovo hrvatsko domovino pa je ravno v tistih letih (1855) visel temen oblak državne absolutizma, pesnika samega pa je še posebej tlačila častniška služba v avstrijski vojski.

To je snov, ki je za sama po sebi dovolj priprava za biografski roman, kateri je zadnjih dvajset let postal prava literarna moda (Stefan Zweig in brez števila drugih pisateljev), kakor je bil nekoč zgodovinski roman silno razširjena in priljubljena literarna vrsta. Življenje

slehernega človeka je več ali manj zanimivo in po svoje lepo, vendar je življenjska usoda nekaterih ljudi še prav posebno pisana in zategadelj bolj mikavna za umetniško obdelavo. Tako je nastala nepregledna vrsta biografskih romanov o velikih umetnikih in državnikih, o velikih svetnikih in velikih zločincih, znanstvenikih in vojskovodjah. Pa še pri takšnih osebnostih mora umetnik izbrati le najprimernejše gradivo, kakor se tudi slikar pokrajine ne bo ustavil ob vsakem plotu ali grmčju, marveč bo izbral le najznačilnejše dele narave; pa še to mora potem po svoje preoblikovati in stilizirati, da loči bistveno od nebitnega. Nemogoče je naslikati človeka ali pokrajino, ki bi bila lepa in obenem popolnoma posneta po izvirniku, pravi André Maurois, ko govori o biografiji kot umetniškem delu.

Preradovićevo je uporabljeno gradivo še dosti spretno zajela v svoj roman in nam deloma ustvarila tudi občutje dobe, ki se je razvijala nekako vzporedno z dejanjem romana: v začetku vidimo kipeče navdušenje hrvatskega prerodnega gibanja in prva, srečna leta pesnikovega družinskega življenja, katero pa se tako nepričakovano žalostno konča kakor ilirizem, ki je bil tudi nasilno ustavljen in zatrt. Toda tudi ob tem delu se nisem mogel ubraniti onega neprijetnega občutka, ki me je motil skoraj pri vseh biografskih romanih, kar sem jih doslej prečital, namreč občutka neke vezanosti, izumetničenosti in neorganske iskanosti: iskane so osebe, prizori pa izumetničeni (tukaj n. pr. pogovor v spovednici str. 256—259), ljudje in dogodki pa shematično razporejeni v že določeni zgodovinski okvir. Preradovićevo je napisala svoje delo z izredno skrbjo in vzorno preudarnostjo, kot bi bralca namenoma hotela vzgajati; čutimo pa, da v romanu manjka onega opojnega čara stvarjalne neposrednosti, ki je največja moč vsakega umotvorca. Sploh je videti, da ima avtorica sposobnost za kramljanje ter da se le prerada mudi pri opisovanju brez-pomebnih drobnarij (služabnikov, pohištva, obleke, jedi itd.), kar potrjuje tudi njena lirika, ki je nastala bolj iz zunanjih pobud (ob Meštrovićevih spomenikih) kot pa iz notranjega umetniškega navdiha. Tak primer ohlapnega pletenja, ki človeka že utruja, je n. pr. opis Pavlinega popotovanja z Dunaja v Italijo (str. 94—134). Nekoliko zanimivejše so slike družabnega življenja, naivnosti in konvencionalnosti plitve meščanske družbe, v kateri sta morala živeti Pava in Pero. Najboljši pa so oni prizori, kjer so orisani redki trenutki Pavine in Perove sreče in kjer ju vidimo v družbi tedanjih preroditeljev in pesnikov kakor St. Vraza in njegovega zagrebskega kroga, Kaznačiča, Vuka Karadžića in še katerega. Topla domačnost in neskaljen prijateljstvo, ki ga danes komaj še razumemo, vse to je razvelo tudi pesnika nepozabnega »Putnika«. Kljub temu pa je močno pretiran oni slasposv Herderju na str. 18, čisto nesprejemljiva pa je trditve, češ da je Herder prej vedel za Hrvate, kakor pa so se oni zavedali samih sebe!

Na koncu knjige je poučen dr. Eshov članek o avtorici romana, med tekstom pa je šest lepih podob: slika pesnika Preradovića in Pavle ter štirje posnetki junih pisem. J. Gregorič.

Gheonove »Tri modrosti starega Wanga« na Rokodelskem odru

Gheonove Tri modrosti, s katerimi je začel v nedeljo Rokodelski oder svojo novo sezono, so v Ljubljani — vsaj za širše občinstvo — novost, katero je vredno videti. Gre za starega Wanga, kitajskega katoličana, modrega očeta, modrega učitelja in modrega v veri. Družino in dom mu uniči njegov najljubši učenec in boksarski vsajaj, a s svojo trelo modrostjo premaga samega sebe in odpusti povzročitelju vsega zla, učenec Čangfutangu, ki ga zmore učiteljeva velikodušnost. Obeljezje igre je kitajsko, a kljub temu gre za obče človeški problem, ki ne pozna razlike ne v kraju ne v krvi. Glede uprizoritve razloke reči, da je bila prvovrstna, zlasti so se odlikovali nosilci glavnih vlog. — Pirnatov zli duh, diaboliziran odpor Čangfutangov in Wangov, je bil v vseh scenah kreacija, vredna v superlativu vsega priznanja. V kretnjah in gibih, v obrazni igri in v modulaciji govora in vseh skalah odgovarjajočih težki duševni borbi obeh junakov, je ustvaril res mefistofelski lik, kakršnega moreš sicer videti le še na poklicnem odru. Nič manj ni bil posrečen Čekutov Lao Wang, ki je zahteval igralsko modrost živčevja in nevsakdanjo osebnost, da ohrani njeno veličino in preprečevalnosti. V sreči in nesreči, v težki borbi in največji zmagi je bil verno človeški in prav zato je tudi njegovo herojstvo naravno učinkovalo. — Tudi Korošec je s svojim očetom misijonarjem pokazal rutiniranega igralca. — Oba pismouka (Janos in Kovčič), Čangfutang (Butara) ter Čankjenki z Licinghajem (Hribar in Volovšek) in drugi so bili zadovoljivi.

S to igro je Rokodelski oder proslavil tudi misijonsko misel na misijonsko nedeljo. Ker je bila istočasno uradna proslava misijonstva v Baragov spomin v operi, je umevno, da obisk ni bil tolik, kakršnega smo v Rokodelski dvorani vajeni. Da bi mogli videti to lepo igro tudi drugi, ki so bili ob njeni premieri zadržani, jo bo družina Rokodelskega odra prihodnjo nedeljo, 27. oktobra, zvečer ob pol 8. ponovila. Kdor le utegne, naj ne zamudi prilike, ko more videti Gheonove Tri modrosti starega Wanga.

Tom Mix, svetovno znani ameriški filmski igralec je nenadoma umrl, 60 let star.

Iz italijanske kulturne kronike

Par zanimivih izdaj. Na italijanskem knjižnem trgu se je pojavilo par novih knjig, ki zajemajo vsebino iz sodobnih političnih trenj. Tu imamo roman Guida Milaneseja »Agiaccio« (= Ajaccio). Dejanje se godi na Korziki in podčrtuje nezlomljivo italijanstvo otoka.

Isto vsebino, le v znanstveni obliki obdeluje Roselli Cecconi v knjigi »Corsica« s predgovorom znanega politika Federzonija.

Zveza držav osi, Nemčije in Italije, tudi išče svoje filozofske podlage. Skušajo najti bivši prosvetni minister in filozof Balbino Giuliano v knjigi »Latinità e Germanesimo«. Predvsem skuša avtor poudarjati zaporedni razvoj obeh civilizacij ter iz tega porajajočo se nujnost istih političnih ciljev.

Zbirka »Večniti«. Znan založba Garzanti v Milano se je odločila za izdajo najboljših pisateljev sedanje dobe. Naslov zbirke je »Sempreverdi« (vednozeleni), ker hoče poudariti, da so podani pisatelji vedno sveži po umetniški vrednosti in ki tudi na književnem trgu vedno »gredo«.

Zanimivo je, da so izmed italijanskih pisateljev uvrstili v zbirko: Matilde Serao, Ant. Mura, Delfino Cinellija in De Robertija. Od tujcev so zastopani Bojer, Lawrence in Rosegger. Po imenih sodeč so izpustili marsikatero vsebinsko »vednozelenih«, čeprav bi morda na trgu ne zelenel preveč.

Poslednja knjiga. Prerano umrl pisatelj in akademik Lucio d'Ambrà je pred smrtjo še utegnil dokončati svoj zadnji roman »Straža na nebu« (Guardia del cielo, založba Mondadori, Milan). Knjiga je značilna za vrsto sodobno-političnih romanov, katere je v Italijo uspešno začel prav Lucio d'Ambrà. Že iz naslova je moč razbrati, da je osrednji predmet roman letalstvo in njegova junška dejanja v Španiji in Abesiniji. V resnici se je malokomu posrečilo na tako umetniški način obdelavati sodobno politično stvarino, ki kaj rada še prav večjemu pisatelju zmuzne iz rok in nastane iz umetnine zgolj politično-propagandni spis.

Pisatelj pa je pustil v zasnutku še bolj košljivi predmet. V posebnem romanu »La cavalcata delle Valchirie« je hotel prikazati nemisel obstoja Zveze narodov in pa vpliv, ki ga ima nova Italija v Evropi. Skoda, da nismo čakali le izvirne knjige. R. B.

Med prevodi, ki so izšli in ki se še pripravljajo v Belgradu, omenjam nekaj najvažnejših. V zbirki »Plejada« so izšli »Lofotski ribari« Johana Bojerja v prevodu in s predgovorom Luke Smolake. — Podjetje »Kosmos« pripravlja prevod znanega dela Mihajla Solohova »Tihí Don« v štirih zvezkih (prev. Nikola Nikolajević). — Založba »Edicija a. d.« se je pa odločila izdati kolekcije del znanih balkanskih pisateljev. Tako je sedaj naznanjena prva serija štirih knjig Romuna Livija Rebreauna (»Šuma obešenih« v prevodu Nikole Gavrilovića), Bolgara Konstantina Petkanova (»Modra zvezda krvava«, prevaja dr. Nikola Mirković), Turka Relika Ahmeta Sevengila (»Goli«, prevaja Hilti Bjelevac) in Grka Stratisa Mirivilisa (»Učiteljica sa zlatnim očima«, prevaja Djordje Čacis). Vsi prevajalci bodo knjige opremili tudi s potrebnimi uvodi. Kolekcija teh štirih balkanskih romanov v obsegu okrog 120 tiskovnih pol stane v predplačilu samo 120 din (naslov Francuska ul. 29). Izšla je XVI. knjiga »Geoloških analov Balkanskega polotoka« na 184 straneh, ki že šest desetletij izhajajo v Belgradu. Sedaj jih ureja dr. Kosta Petković.

Razvaline v Cungkingu, Cangkajsekovi prestolnici.

Cerkvena politika velike Nemčije

Vatikanski poročevalski urad Kipa je objavil sledeče zanimivosti o položaju katoliške Cerkve v Veliki Nemčiji: V Veliki Nemčiji je sedaj (podatki zadnjega štetja l. 1939 niso vzeti v poštev) med 98 milijoni prebivalcev velikega nemškega rajha 48 milijonov katoličanov. Slika se spremeni v prid katoličanom, če vzamemo v obzir še Poljake v Generalnem gubernementu, kjer je med 12 milijoni prebivalcev 9 milijonov katoličanov. Velika Nemčija ima 12 cerkvenih provinc: Köln, Paderborn, Vratislava, Freiburg, München-Freising, Bamberg, Dumaj, Solnograd, Praga, Olomuc in gnezdenjsko-poznanjska provinca. Na bivšem Poljskem sta dve provinci: Krakov in Varšava s šestimi škofijami. Med cerkvenimi knezi naštetih pokrajin je 6 kardinalov. Katoliška Cerkva v Veliki Nemčiji (brez bivšega poljskega dela) ima 17.183 župnij, kjer deluje 35.103 duhovnikov. Od tega odpade na stari rajh brez bivše Avstrije 9815 župnij z 22.221 svetnimi duhovniki, na bivšo Avstrijo 3441 župnij in

4523 svetnih duhovnikov, na Češko-moravski protektorat 2591 župnij in 5429 svetnih duhovnikov, na nove vzhodne pokrajine, izvezmi Generalni gubernement 1138 župnij in 2930 svetnih duhovnikov. V starem rajhu je bilo nazadnje 678 samostanov in kongregacij s 16.596 patri in fratri. Samostanov in hiš za ženske redove in kongregacije je 7785. V njih živi 101.425 sester. V bivši Avstriji je 282 moških in 1206 ženskih samostanov s 6105 moškimi in 17.933 ženskimi člani.

Zanimiva je primerjava števila katoličanov s številom drugih veroizpovedi. Velika Nemčija brez Poljakov ima danes 48 milijonov katoličanov, 45 milijonov protestantov, 100.000 starokatoličanov, 50.000 pravoslavcev, 1 milijon raznih čeških sekt, 200.000 članov evangelijskih svobodnih cerkva ali sekt. Budistov in mohamedancev je okoli 300. Število novopaganov, ki se sami imenujejo »Gottgläubigen«, še ni ugotovljeno.

ŠPORT

Borba za prvo mesto

Trboveljske Amaterje, ki se trenutno nahajajo na čelu tabele, bo v nedeljo sprejela v goste SK Ljubljana. Ljubljana je svojo prvo tekmo v Trbovljah izgubila, prikratk je širše športno občinstvo poslalo pozornost na Trboveljane. Dogodki v Trbovljah so nudili mnogo komentarjev med občinstvom in po časopisih — toda pomagati se ni nič dalo; po vodi sta šli dve točki, kar je bilo vzrok, da je SK Amater ostal pred Ljubljano na prvem mestu. V nedeljo, torej pride med njima do odločilne borbe — za prvo mesto.

Moste : Disk

V tej tekmi si bosta v nedeljo 27. t. m. ob 14.30 na igrišču Most nasprotnika kluba, katerima grozi izpad iz prvega razreda, Moščani v tem prvenstvu nimajo sreče: kljub dobrim igram še niso zabeležili uspeha in je verjetno, da bodo v nedeljo napeli vse sile, da se rešijo nevarnega položaja. Disk je zelo nevaren nasprotnik, kar so okusili Hermes, Jadran in Korolan, ki so proti temu klubu le s težavo dosegli neodločen rezultat. Zaradi tega, ker se kluba zavedata nevarnega položaja in ker se oba kluba odlikujeta z izredno živavostjo in borbenostjo se obeta prav zanimiva tekma.

V predtekmi nastopita ob 13.15 — tudi, za točke — junijski moštvi Moste—Grafika.

Kaznovani hrvatski atleti se ne udajo

Oni hrvatski lahkoatleti, šest po številu, ki so bili od hrvatske lahkoatletске zveze do smrti kaznovani zaradi sodelovanja na balkanijadi v Carigradu, se ne bodo kar tako lahko udali tej usodi, ker se prepričani, da se jim je zgodila krivica. Oni se namreč večkrat sestanejo ter ukrepajo o nadaljnjih svojih korakih, katere bodo podvzeli v pogledu diskvalifikacije. Nekaj pripravljalov ter drže vse v strogi tajnosti. Pravijo, da bodo s svojimi kartami prišli na dan tedaj, ko bo čas zato. Poleg tega je pa med temi kaznjenci večina takih, ki je že na tem, da sami zapuste aktivne vrste lahkoatletov. Najmlajši je Abramović, ki ima pred seboj še lepo lahkoatletsko bodočnost. Na in še ta je izjavil, da se bo bavil s kakim drugim športom, kjer upa doseči celo večje uspehe. Markušić se pa namestila posvetiti nogometu, kjer bo imel — kakor sam pravi — več koristi kakor od lahke atletike. Kovčević ostane v Zagrebu, četudi se mu nudi prilika za stalno preselitev v Belgrad. Čurčić, ki je trenutno pri vojakih, pravi, da je itak namestila opustiti lahko atletiko neglede na izrečeno kazen. Dr. Buratović pa je že pred Carigradom zapustil atletske vrste. Gojić pa je trdno prepričan, da njega ne more zadeti omenjena kazen in zato pridno trenira dalje, ker hoče še nastopiti in dosegati še večje uspehe kakor doslej.

Tako je sedaj trenutno stanje pri diskvalifikacijah, ki se po potrebi sestanejo na dogovore. Oni se namreč nameravajo pritožiti, ker so mnenja, da se jih ne bi smelo kaznovati s tako kaznijo, češ, da te vrste kazni niti ne predvideva pravilnik jugoslovanskega lahkoatletskega športa. Omenjeni pravilnik namreč predvideva največjo kazen šest do dvanajst mesecev zadržane nastopanja. In ker velja ta pravilnik tudi za hrvatsko atletsko zvezo so prepričani, da bodo uspehi.

Finski telovadci in dvoboj z Nemčijo

V mestu Kotka na Finskem so imeli finski telovadci preteklo nedeljo izbirne tekme za dvoboj Nemčija—Finska, ki bo 10. novembra t. l. v Berlinu. Pri tem tekmovanju so bili deloma doseženi odlični rezultati, ki dokazujejo, da bodo našletki nemški telovadci v glavnem mestu Nemčije na hudega nasprotnika. V finski reprezentanci je nekaj novih moči, po večini so pa stari nreizkušeni borci. Finsko vrsto vodi podpolkovnik Levaelti, predsednik finske telo-

vadne zveze. Z vrsto potujeta v Nemčijo tudi dva finska sodnika. Predno odpotujeta Finci v Nemčijo, bodo nastopili še enkrat v Helsinkiju.

Češki Orel je postavil nov češki rekord

Pri lahkoatletski prireditvi praškega Orla na Stravskem stadionu je postavil atlet Schneider od praškega Orla nov rekord v teku čez zapreke na 200 m. Omenjeno progo je namreč pretekel v času 26.1 sek. Ta rezultat je za dve desetinki sekunde boljši od starega rekorda, ki ga je postavil Hrstka leta 1935.

Finska : Italija v aprilu 1941

Finska in italijanska telovadna zveza sta se dogovorili za dvoboj, ki bo v mesecu aprilu prihodnjega leta. Ta tekma bo v Helsinkiju.

Borbe profesionalnih boksarjev

V Berlinu so se zadnjo soboto spoprijeli profesionalni boksarji. V glavni borbi je zmagal v polteški kategoriji Nemec Hein Seidler tesno po točkah švedskega prvaka Johna Anderssona. Rumunski Serbanescu, ki se je boril z Nemcem Richardom Vogtom je v tretji rundi prekinil borbo. Nemški prvak v srednji kategoriji Bessellvan je knockoutiral rumunskega prvaka Cionoiuia v četrtem kolu. Nemški prvak v polteški kategoriji Gustav Eder je knockoutiral Rumuna Doculescuja že takoj v prvem kolu po drugi minuti. V peresni kategoriji je obdržal svoj naslov prvaka Dunajčan Ernst Weiss z zmago po točkah nam smelim Kurtom Bernadtom iz Lipskega, ki ga je izzval na borbo.

Razpis

zaključnega medklubskega lahkoatletskega tekmovanja, ki ga priredi SK »Zeleznikar« v nedeljo, dne 27. oktobra 1940 ob 10. uri na svojem stadionu ob Tržaški cesti.

Točke tekmovanja:

Tek 100 m, 200 m, 110 m zapreke, skok v daljavo, skok v višino, met krogla, met kopja, štafeta 400×300×200×100 m.

Prijave je poslali na naslov SK »Zeleznikar«, Maribor najpozneje do sobote, dne 26. t. m., ob 12. uri. Prijavnine in nagrad ni. — Tekmuje se na tekašcu, ki je dolgo 433 m, ima dva nedvignjena zavoja ter je posuto z ugaski. — Pravico starta imajo vsi verificirani in neverificirani atleti klubov, ki so člani Slovenske lahkoatletске zveze. Tekmuje se po pravilih in pravilnikih JAZ. V slučaju slabega vremena se tekmovanje ne vrši.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Službeno iz sekcije ZNS Ljubljana. Opozarjajo se vsi ljubljanski sodniki, da bo prvi redni občni zbor sekcije v soboto, 26. t. m. ob 20 v restavraciji Slamič.

SK Moste. Drevi ob 20 sestanek, na katerega se vabijo vsi aktivni igralci. Važno zaradi nedeljskih prvenstvenih tekem.

ASK Danes, 25. oktobra, ob 18 sklicujem redno sejo ASK-a v Akademskem domu. Ker je to zadnja seja pred občnim zborom, ki bo jutri ob 20 istolast, pozivam vse člane upravnega odbora, načelnike sekcij in nadzorni odbor, da se seje gotovo udeležijo. — Prav tako sklicujem danes ob 16.30 (točno ob pol 5) sestanek vseh tekmovalcev, bodisi smučarjev ali lahkoatletov, kakor tudi vseh drugih članov, ki mislijo sodelovati v kateri koli sekciji (smučki, lahkoatletski, alpski, table-teniski, plavalni, telovadni, odbojki itd.), da se skupno pomenimo o morebitnih željah in predlogih za bodoče leto ter o bodočem odboru. Vabljeni tudi vse članice damske sekcije! Ta sestanek je važen zaradi prireditve, ki jih namerava ASK izvesti v tem letu. — Tainik.

MARIBOR

Organizacija industrijskega gasilstva

Maribor, 24. oktobra.

V pogledu varnosti mariborskega mesta pred požarnimi katastrofami je v zadnjem času gotovo izredno velikega pomena akcija mariborskega gasiljske župe in gasilske čete glede organizacije industrijskega gasilstva. O tej akciji smo svojčasno, ko se je vršila pri gasilski župi tečaj za organizacijo industrijskega gasilstva, obširneje poročali. Sedaj je ta organizacija v večini mariborskih industrijskih podjetij zaključena. Pretežno nedeljo se je vršila na primer v tovarnah Rosnerjevega tekstilnega koncerna — v podjetjih Jugosvila, Jugotextil in Marko Rosner lepa gasilska slavnost, ko je položilo 40 gasilcev vseh navedenih treh tovarnov slovesno prisego ter je dobilo v posest najmodernejša gasilska orodja, s katerimi se sedaj vežba. Tudi v drugih tovarnah, katerih lastniki so pokazali za gasilsko akcijo potrebno razumevanje, se vrši stalno vežbanje obrambnih edinic, ki so sestavljene večinoma iz delavstva in uradništva posameznih podjetij. Gasilce je določilo vodstvo podjetij za to službo ter se vršijo vežbanja v delovnem času, tako da tovarne tudi v tem pogledu precej žrtvujejo, ne glede na to, da so iz svojih lastnih sredstev nabavile moderno opremo, kakor motorke, kemične gasilske aparate, maske in obleko za svoje edince. Tako se je sedaj samo število motorov v Mariboru več kot podvojilo. Če je bil Maribor že doslej zaradi izredno sodobne opremljenosti svoje prostovoljne gasilske čete in zaradi dobre organizacije gasilcev v železniških delavnicah med vsemi jugoslovanskimi mesti najboljše zavarovan, je sedaj, ko ima vsaka večja tovarna svoje lastne gasilce z motornimi in ostalimi orodjem, ta varnost še dosti večja. Saj bi sedaj okrog 400 izvežbanih gasilcev nad mestom in takšna gasilska armada, ki ima na razpolago najmodernejša sredstva za borbo proti požaru, je dovolj močna, da bi obvladala tudi katastrofo največjega obsega. Pri tem pa je treba pripomniti, da v mirni dobi do take požarne katastrofe sedaj skoraj da ne more priti, ker bo v bodoče tudi vsak industrijski požar že lahko v prvi preprečen, da se ne bo mogel razviti v večje dimenzije. Obenem pa je sedaj javna gasilska služba v Mariboru zelo razbremenjena. Mariborske industrije so sicer z organizacijo svojega gasilstva prevzele na sebe precejšnja bremena, ki pa bodo slej ali prej poplačana, saj bo sedaj njihova varnost v pogledu požarne katastrofe nepri- merno večja, kakor je bila doslej.

m 22. obletnico našega osvobodjenja proslavijo mariborski fantovski odseki in dekliški krožki v ponedeljek, dne 28. oktobra, ob osmih zvečer v dvorani na Aleksandrovi cesti 6. Vabljeni vsi prijatelji naše mladine.

m Prva popoldanska gledališka predstava v tej sezoni bo to nedeljo, 27. t. m. ob 15. Vpizori se Golarjeva zabavna veseliga »Vdova Rošlinka« z f. Zakrajškovo v naslovni vlogi. Veljajo znižane cene.

m Le do 1. novembra se sprejemajo naročniki za »Slovenčev koledar«. Zato vabimo naše naročnike, da si koledar v naši podružnici ali pri raznašalci, ki jim dostavlja naš list, takoj naročijo. Cena je din 10.

m Kongregacija gospodov ima drevo ob osmih sedelcih.

m Šport v nedeljo. Nogometu naklonjeno občinstvo bo imelo v nedeljo priložnost priustvovati važni prvenstveni tekmi med SK Železničarjem in SK Marsom iz Ljubljane. Tekma bo 15 na stadionu SK Železničarja na Tržaški cesti.

m Fantovski odsek in dekliški krožek v Kamnici vabita na akademijo in proslavo praznika Kristusa Kralja. Akademija bo v nedeljo popoldne ob treh v društveni dvorani.

m Redka ptica v naših krajih. Izvoznikar v Ljutomeru g. M. Sumak je mariborskemu preparatorju g. Walnerju poslal v izdelavo lep eksemplar gavranja, ki ima svojo domovino gori na visokem severu in se redko zaleti v naše kraje. Menijo, da je gavranov prihod v naše kraje znak hude zime, ki se nam obeta.

m Izlet v Prekmurje. Turistični odsek Turing kluba v Mariboru priredi v nedeljo, dne 27. t. m. izlet z železnico iz Maribora v Prekmurje. V programu je predviden ogled Murske Sobote. Popoldne nadaljujejo izletniki pot do Gornjih Petrovc, odkoder grede peš do stare cerkve v G. Petrovcih, odkoder se nudi krasen razgled po vsem Goričnem. Izletniki odpočujejo iz Maribora z jutranjim vlakom ob 5.27 in se vrnejo zvečer ob 21.49. Cena vožnji 51 dinarjev. Prijave sprejema klub najkasneje do sobote popoldne v pisarni Putnika v gradu.

m Velike tatvine na deželi. V okolici Slovenske Bistrice so bile zadnje čase izvršene večje tatvine, pri katerih so tatovi odnesli samo gotov denar. Teko je bilo vloženo pri posestniku Ivanu Puklu v Cigonci ter mu odneseno iz nezaklenjenih omare 4700 din. Jakubu Paekolu, ki je pri Puklu stanoval ter se nahajal na orožni vaji, je bil ukraden znesek 2700 din. V Spod. Novi vasi pri Sl. Bistrici je tat vdrl v hišo posestnika Valentina Damiša, kateremu je odnesel 650 din.

m Kdaj bo nehala beračenje otrok? Gospodica ulica in promenada na Aleksandrovi cesti sta spet polni malih beračkov. Sedaj beračijo deklice, stare kvečjemu pet, šest let. Otroci so vsiljivi, obešajo se ljudem za plašče ter se ne dajo odgnati, dokler ne dobijo dinarja. Berači več takih malih družbic, ki so izvrstno organizirane ter že dobro poznajo take meščane, ki so mehkejšega srca. Vedno pa imajo

svoje čuvaje, ki jih obveščajo, če se bliža uniformiran stražnik. Potem se bliskovito poskrbijo po vežah. Kriminalni primeri med mladino v Mariboru strahotno rastejo in izkušnje so pokazale, da so mladi zločinci po večini kot otroci beračili po mestu ter si tam na ulici dobili potrebno predizobrazbo. Nekaj bi bilo na vsak način treba podvzeti, da se mladini onemogoči beračenje.

m Tihotapske zgodbe pred sodniki. Včeraj je bila pred okrajnim sodiščem v Mariboru razprava, ki pa je bila preločena. Prinesla je na dan zanimiv primer iz tihotapskih krogov. Obtožen je bil železniški kurjač Franc Remer iz Maribora zaradi poverbe 14.000 din. Na zatožno klop ga je spravil državni tožilec na podlagi prijave znanega tihotapca Franca Glaserja iz Studencev, ki je Remerja prijavil, da mu je dal 14.000 din. da bi mu kupil v Pliberku za ta znesek saharin ter ga na železniškem stroju pretihotapil v našo državo, med vožnjo pa bi ga pri prvem železniškem prehodu v Studenci vrget s stroja. Tam bi čakal Glaser ter bi zavil prevzet Remer naj bi kupil 35 kg saharida po 400 din kilogram. Glaser pa mu je obljubil pri vsakem kilogramu 25 din nagrade. Zmenila pa sta se tudi, da sme Remer v primeru nevarnosti — če bi ga zasili organi finančne kontrole pri pregledu stroja, saharin zažgati v peči lokomotive, Remer se je res odpeljal v Pliberk, ko pa je prišel nazaj, je po zahtevanju Glaserja izjavil, da je moral saharin sežgati. Glaser pa je menil, da Remer saharina sploh ni kupil, temveč si je 14.000 din obdržal. Remer je pri zaslišanju izjavil, da od Glaserja denarja za saharin sploh ni dobil. Da je pristal na to, da mu saharin nabavi v Pliberku samo iz strahu, ker pozna Glaserja kot jako nasilnega človeka. Razprava je bila preločena zaradi zaslišanja novih prič.

m Iz občinskega zapora so pobegnili. Pri Sv. Trojici v Sl. gor. so imeli razburljiv dogodek. Za-

Mladi angleški letalci si ogledujejo novo bojno letalo.

Celje

c Praznik Kristusa kralja je praznik zavedne katoliške mladine, fantov in mož. Zato bo, v nedeljo, dne 27. oktobra, pred sedmo sveto mašo skupno sveto obhajilo članov FO in starešin. Odbor FO vabi vse člane, podporne člane in starešine, da polnoštevilno pristopijo k obhajilni mizi.

c Cerkevni koncert v korist najpotrebnejšim otrokom okoliške šole bo priredila v nedeljo celjska vojaška godba ob trideletni na 11 dopoldne v Mariji cerkvi. Pridite polnoštevilno in podprite hvalevredno akcijo naše vojaške godbe.

c Iz programa Katoliškega prosvetnega društva. V torek, dne 29. oktobra, bo v prostorih Prosvetnega doma v Samostanski ulici družinski večer s pestrnim spredom. Naslednji večer bo 6. novembra. O 400 letnici jezuitskega reda bo govoril gosp. p. Bogumil Remer iz Ljubljane. Že danes tudi opozarjamo, da bo 30. novembra slavnostna akademija v proslavo narodnega praznika.

c Dela nezmožen in bolan oče s 7 otroki od 4—12 let Koren Josip iz Vojnika se obrača na vsa dobra srca za kakšen dar in pomoč. Darila sprejema podružnica »Slovenec« v Celju.

c Električna razsvetljava cerkve. Prosvetnega doma in Zadruga skladišča na Frankolovem pri Celju je v teku. Poslopje Zadruga skladišča bo v kratkem že dovršeno. O pomenu tega skladišča smo v našem listu že poročali. Sedaj bo zadruga montirala v mlino ob poslopju vodno kolo in dinamo, da bo napeljala električno razsvetljava v skladišče, v cerkev in v Prosvetni dom ter morda tudi še v kako drugo hišo. Vse to je hvalevredno, potrebno pa bi bilo, da bi krajevni činitelji storili korake, da bi se izvedla čimprej popolna elektrifikacija tega kraja in da bi k temu pritegnili tudi banovino, ki pokaže v takih primerih razumevanje.

c Mezdna pogajanja za povišanje plač gozdarstvom in lesnim delavcem so v Gornjem gradu za Zadrečko dolino.

c Na gospodinski in kmečki nadaljevalni šoli bo pouk tudi letos. Učenci naj se javijo v pisarni šolskega upravitelja, učenke pa pri učiteljici Antoniji Kovačević na II. deški narodni šoli v Komenskove ulici.

c Kaj vse prenese naš čas. Pod železniškim podvozom v Pečovniku ima svoje dnevno in nočno

radi razgrajenja so bili obsojeni trije mladi razgrajaci na 24 ur zapora. Prišli so na občino, da bi svojo kazen izdržali. Ko je župan odredil, da morajo zagati občinska drva, so se uprli. Nato so jih zaprl v občinski zapor, v katerem pa jim je postalo predolgčasno. Začeli so najprej razgrajati, nato pa so navalili na vrata ter jih dvignili iz tečajev in pobegnili, še preden so prišli orožniki. Sedaj so jih vse spet položili, pa bodo morali odsedeti daljšo kazen v varnejših zaporih.

m Iz jeze, ker mu niso dali dekleta, izvršil požig. V ponedeljek je bil o Mislinju velik požar. Zgoraj so hlevi veleposestnika dr. Arturja Pergerja, zraven pa še stanovanjski objekt, v katerem je stanovalo 6 delavskih družin. Požar je bil podtaknjen ter so orožniki osumili, da je izvršil to delo neki S. ki je bil že večkrat obsojen na daljše zaporne kazni. S. se je zanimal za 19-letno hčerko delavca Grosa, ki je zaposlen pri Pergerju. Ko so starši zvedeli za preteklost bodočega zeta, so dekletu prepovedali vsak stik z njim ter so jo oddali nekam v službo. Ljudje so sedaj prepričani, da je požig izvršil S., da bi se masčeval nad Grosom. Po požaru je S. brez sledu izginil ter ga sedaj povsod iščejo.

m Samomor. Danes popoldne so delavci, ki so grabili listje v družinskem gozdu, opazili viselo moško truplo. Truplo so sneli in ker je bilo še toplo, so poskusili z umetnim dihanjem. Toda vsak poskus je bil zaman, ker je bil moški že mrtev. Pri sebi je imel delavsko knjižico, glasečo se na imel Janez Husar, star 43 let, pristojen v občino Grad. Murska Sobota in listek, na katerem dolži nekakega svojega sorodnika, čes. da je kriv njegove smrti. Najbrže je tudi vzrok iskali v tem, ker je bil mož brezposeln in ni imel nobenih dohodkov.

Gledališče

Petek, 25. oktobra: Zaprt.

Sobota, 26. oktobra ob 20: »Nenavaden človek«.

Red A.

Nedelja, 27. oktobra ob 15: »Vdova Rošlinka«.

Znižane cene. Ob 20: »Nenavaden človek«.

Tako si predstavljajo v Angliji boj proti tankom. Zgoraj: ko se pelje nemški tank mimo neke hiše, ga napade Anglež iz kletnih prostorov s petrolejsko granato. Spodaj: vojak napada nemški tank iz zasede z bombami in granatami.

Turčija

Zadnje čase slišimo mnogo govoriti o Turčiji. Dežela starega osmanskega cesarstva danes ni več tisto, kar je bila nekoč, ko je ogroževala krščansko srednjeveško Evropo. Mnogo manjša je, slabša in nov duh vlada v njej.

Pol ure hoda od glavnega turškega mesta Ankara v Anatoliji je blizu majhne vasice Cankaje »grič turške bodočnosti« — tako ga imenuje turški narod, ker je tam prebival kemal Atatürk — oče Turkov. Dve desetletji je potreboval, da je naredil iz stare zanemarjene dežele to, za kar se danes potegujejo vesile. V turški lasti so Dardanele in morska ožina pri Carigradu, najvažnejša pot in vez med Sredozemskim morjem, prednjim Balkanom, južno Rusijo in Kavkazom, ki ima ob vznožju Kaspijskega morja. Ko je dosegla turška vlada gospodarsko poživitev, si je postavila za glavno nalogo izvedbo velikih prometnih načrtov. Promet je bil v starem osmanskem carstvu zelo zanemaren. Nove prometne naprave ne služijo samo izmenj gospodarskih dobrin, ampak tudi prevozu vojaških čet v primeru vojne. Ko je prevzel oblast Atatürk, je znašalo celotno državno cestno omrežje 18.000 km. Do danes so povečali to omrežje na 90.000 km asfaltiranih cest preveč in drugega reda. Za to so izdali okrog 130 milijonov švicarskih frankov.

Anatolija, toplinik vseh ljudskih plemen, srce in zemljepisno središče vseh dežel na zemlji, je bila že iz davnine hudo ogrožena. V takih okoliščinah je bila in je skrb za odlično oboroženo silo prva naloga vsake vlade. Po nemških sedbah je danes turška vojska dovolj močna, da lahko odbije vojaški napad na republiko in je lahko nevarna celo kakšni evropski vesilici. Po izjavi nekega odgovornega turškega državnika je zavarovana pot skozi Anatolijo z dvema milijoni turških bajonetov. Turška armada je, kakor pravijo, odlično oborožena. Orožje dobiva iz tujine, v glavnem iz Sovjetske Rusije. Pravijo nadalje, da je to sovjetsko orožje dobro, boljše od tistega, ki ga ima na razpolago sovjetska vojska sama, ker je to tisto orožje, ki je namenjeno za izvoz in mora biti dobre kakovosti.

300 smrtnih žrtev povodnji v Španiji

Poplave v Kataloniji, o katerih je naš list že poročal, so zavzele zelo velik obseg. Število mrtvih od dne do dne narašča, na tisoče ljudi gmotna škoda je velika. V severni Kataloniji se je podrla samo v enem kraju petdeset hiš. Izpod ruševin so potegnili 18 mrtvih. 3500 ljudi je brez strehe. Več tovarnih je valovje dobesedno odrezalo. Škoda znaša samo v tem kraju nad 18 milijonov pez. Prizadete so zlasti tekstilne tovarne. Cenijo, da je doslej v celi Kataloniji okoli 320 mrtvih, prav toliko ranjenih, nad 6000 ljudi pa je izgubilo svoja bivališča. Gmotna škoda je že sedaj ocenjena na več sto milijonov pez.

Francozi so internirali 70 komunistov

Vichy, 23. okt. (s. P.) Po naročilu državnega podministra v ministrstvu za notranje zadeve Peyroutona je izvršil prefekt v okrožju Loire 129 preiskav pri glavnih voditeljih komunistične stranke za to okrožje. Oblasti so zasledile pri tej priliki mnoge važne dokumente. Pet komunističnih voditeljev so postavili pred sodišče, drugih sedemdeset pa je interniranih.

Slevilo katoličanov v Jugoslaviji, šleto po školijah

1. Banjaluka 129.132; 2. Bar 25.890; 3. Beograd 60.440; 4. Diakovica 436.276; 5. Dubrovnik 72.529; 6. Hvar 43.514; 7. Kotor 14.516; 8. Križevci 49.638; 9. Krk 35.653; 10. Ljubljana 562.882; 11. Maribor 626.460; 12. Mostar 183.088; 13. Petrograd 206.579; 14. Sarajevo 328.281; 15. Senj 286.612; 16. Skopje 30.336; 17. Split 279.331; 18. Subotica 485.378; 19. Sibenik 229.467; 20. Zagreb 1.775.576. Skupaj 5.841.539.

Odzval se je kosilu, da bi gostitelja rešil sramote

Italijanski pisatelj in esenkor Giulio Piccini, ki se je podpisoval s pseudonimom Jarro, je bil znan po svoji duhovitosti. Neki umetnik je za svoj rojstni dan rad povabil nekaj prijateljev na kosilo. Med povabljenimi je bil tudi Jarro, ki se je vabilu nerad odzval, ker mu ni ugajala njegova kuhinja. Vabilu je umetnik dodal pismo v katerem mu grozi, da bo v primeru Jarrove odsotnosti prepis tega pisma na njegovem mestu pri mizi. V pismu je bilo več slovničnih napak. Jarro je umetniku odgovoril: »Pridem, da te pred ostalimi rešim sramote zaradi takega pisma.«

Murska Sobota

V nedeljo, 27. t. m. zimsko akcija Slovenske straže za obmejne kraje na naši severni meji! Prispevajte vsak po svojih močeh!

Ruševine sestreljenega sovražnega letala blizu Berlina

Trbovlje

Farbarija komunistov. Po uspehih pogajanjih za zvišanje plač pri TPD so komunisti izdali letak s podpisom njihovega zaupnika Frca Keršiča, v katerem napadajo dosežen uspeh. Pri pogajanjih in po njih, kakor tudi pri predpovedovanjih je bil Keršič z vsem zadovoljen, vsaj ni niti z eno besedo ugovarjal. Pri razpravi je prosil samo za malo pojasnilo, drugega nič. Sedaj se pa dela junaka in napada doseženo povišanje, da pa so vsi drugi krivi, samo on ne. Predlog socialistov je bil res slab in so ga zato vsi drugi zavrnili, dasi je bil TPD prijeten, in včas, nazadnje pa je le pristala na predloge ostalih organizacij in je bil dosežen lep uspeh, kakor že dolgo ne. Kar verjetno ni, da bi Keršič letak sam napisal, ampak so mu ga najbrž drugi podtaknili, ker take hinavščine pošteni delavci ni zmožni.

Okužena je veda v vasi Retje nad Trbovljami, zato neujtina in je prebivalstvo opozorjeno, da je ne rabi ali pa le prekuhanu.

Jugoslovanska unija za zaščito otrok, krajevni odbor Trbovlje sporoča, da ima svoje poslovne prostore v Občinskem domu, soba št. 14, drugo nadstropje. Stranke se sprejemajo med uradnimi uradnimi urami od 8. do 12. in od 15. do 18. ure ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Vpisovanje v Kmečko nadaljevalno šolo v Trbovljah bo 3. novembra 1940. od 8—11 v VII. oddelku II. drž. deške višje ljudske šole v Trbovljah. Redni pouk se prične dne 3. novembra 1940 ob 8 in bo trajal do 6. aprila 1941. Predavanja bodo ob nedeljah od 8—11 in ob sredah od 14—17 na II. drž. deški ljudski šoli v Trbovljah. Poučevalci bodo strokovne učne moči o nauku o morali, živinoreji, poljedelstvu, vrtnarstvu, sadjarstvu, čebelarstvu, gozdarstvu kmetijskem gospodarstvu in združništvu o organizaciji kmetije, o kmetijski zakonodaji, o kmetijskem spisu in kmet. knjigovodstvu ter o drugih kmetijskih panogah. Pouk je brezplačen. Marljivi in redni učenci bodo dobili za pospeševanje kmetijskega gospodarstva v kraju nagrade v knjigah, drevesih in kmet. orodju. Po zaključku predavanj se bodo prirejali na stroške šole poučni izleti na vzorna gospodarstva in razni specialni tečaji. Ta banovinska šola je nositeljica in čuvarica duhovnega zdravja kmečkega stanu ter pospeševalnica njegovega gospodarskega napredka. Vabijo se vsi kmečki sinovi, mladi gospodarji in kmečki delavci ter vsi, ki se zanimajo za napredek in kmetijstvo, da se vpišejo v to kmečko nadaljevalno šolo, kajti brez splošne izobrazbe ni pravega napredka v kmetijskem gospodarstvu. Najboljše pojasnila daje voditelj šole Karel Omerza, Trbovlje št. 37.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din: šestdesetdeset oglasov 1 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši snesek za mali oglas 15 din. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolična, 3 mm visoka črtilna vrstica po 1 din. Za planene odgovore glede malih oglasov treba priložiti snemka.

Službe iščejo

Šivilja

z večletno prakso grešivat na dom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16197. (a)

Trgovska vajenka

deklica z odlično šestrazredno ljudsko šolo, se želi izučiti v trgovini. Likar, Rovte pri Logatcu 92.

Službo dobe

Postrežnico

snazno in pošteno, sprejemam za takoj. Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju pod št. 16271. (b)

Delavca

vajenega v knjigovodski ali papirni stroki (rezača), išče za takoj »Papirceci«, Ljubljana, Lepodvorska ulica 23. (b)

Kuhar

prvovrsten, uren, pošten dobi takoj stalno službo v Ljubljani. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Prvovrsten kuhar« št. 15.226. (b)

Kupimo

Pozor mizarji!

Iščem dobavitelje za stalno dobavo raznega pohištva iz trdega in mehkega (nepleskanega) lesa. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takojšnje plačilo« št. 16149.

Hrastove ježice

(knoper), vsako množino kupim in plačam najboljši. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Nujne oferte« št. 16272.

Prodamo

Cvetje

italijansko in japonsko dobiti vedno pri Baloh, Kolodvorska 18. Tel. 39-66.

Prvovrstno cepljeno trsje

korenjake, divjake, na raznih podlagah, nudi Zlher Franjo, Zamušani, Sv. Marjeta, Moškanci — Zahtevajte ceniki (l)

Cvetličarska žica

Je zopet na zalogi v železnini Fr. STUPICA v Ljubljani, Gospodarska cesta 1. (l)

2 tricikla

nova, prvovrstne, izdelane, po zelo nizki ceni napredaj. Generator delavnica, Tyrševa cesta 13 - »Figovec«. (l)

Premog

koks, drva nudi I. Pogačnik Ljubljana, Bohoričeva 3 telefon 20-59 Postrežba brezplačno

Posredstva

»REALITETA« zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 64, I. nadst. Telefon 44-20.

Velika trgovska hiša

v mestu Celje, napredaj. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Trgovska hiša« št. 16260.

SOBE

ISCEJO:

Gospodična

mirna, solidna, išče sobo v sredini mesta pri boljši, manjši družini. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16757. (s)

Čitajte »Slovenca«

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(109) In res se je takoj poslovil od kralja in ostalih prijateljev ter obljubil, da bo še kdaj prišel kaj pogledat k njim. Nato je podrgnil po piščalki in že je stala pred njim ista kočija, s katero se je bil pripeljal semkaj.

(110) Vračal se je po isti poti, po kateri je prej prišel. Ko se je ustavila kočija, je že čakal nanj avto, ki ga je odpeljal na isto mesto, kjer ga je prvič naložil. Poslovil se je še od šoferja in jo mahnil peš dalje.

Ali ste že naročili „Slovenčev koledar“?

Licitacija

Krajevni šolski odbor pri Sv. Jerneju nad Muto razpisuje

II. javno licitacijo za oddajo del pri gradnji nove šole v Bistriški dolini.

Licitacija se bo vršila v občinski pisarni na Muti dne 29. oktobra 1940 ob 11 dopoldne.

Podrobni proračuni in načrti novega poslopja so na vpogled na občini Muta.

Interesenti naj ob tej priliki predložijo potrebne dokumente: 1. Potrdilo o plačanih davkih, 2. potrdilo Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, 3. potrdilo o položeni kavciji (10% ponudbene vsote).

Krajevni šolski odbor Sv. Jernej nad Muto, dne 23. oktobra 1940.

Naznanjam žalostno vest, da mi je umrl oče, gospod

Pavel Rojnik

zasebnik

Pogreb pokojnika bo v soboto, 20. okt., ob 4 pop. z Zal, kapelice sv. Andreja

Ljubljana, Grajska vas, 24. oktobra 1940

Stanko, sin

Umrli nam je naša draga mama, stara mama in tašča, gospa

Česen Ana roj. Laznik

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 25. oktobra 1940, ob pol 3 popoldne z Zal, kapelice sv. Marije, k Sv. Križu

Ljubljana, Cerknica, Zidani most, dne 24. oktobra 1940

Rodbini: Česen - Pliberšek

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Bil je Belizar. Jakec poskuša vstati, mu pojasniti, da je kro... kro... kal, toda ne ve, če se mu bo posrečilo. Vendar pa se je naslonil na krošnjaro, oba hodita opetake. Tudi krošnjarjev korak je omahujoč, težak, toda tega vodi vsaj odločna volja. Belizar ga pelje in ljubeznivo kara. Kje sta? Kam gresta? Tam se vidi razsvetljen in prazen pomol... Kolodvor... Vleže se na klop... Kaj pa je? Kaj se je zgodilo? Kaj mu hočejo? Zbudili so ga. Tresejo ga. Suvajo ga. Neki ljudje vpijejo nanj. Vklenili so mu roke. Zapestja ima na vrvi... Sploh nima poguma, da bi se uprl, zapustil se zdaj močnejša od vsega drugega. Spi v nekem prostoru, ki je videti kot vagon. Končno spi na neki ladji, kjer je sicer zelo mrzlo, toda on kljub temu smrči... Spet ga zbudi, nesejo ga, vlečejo in suvajo. Oh, kakšno olajšanje je občutil, ko se je po vseh teh nečutih romanjih znašel na slavnem ležišču. Ogromna, škripajoča vrata z dvema zapahama so ga varovala pred svetlobo in hrupom. Za njimi je prespal svojo pijanost.

VI.

Slaba novica.

Zjutraj je Jaka nenadoma prebudil strašen hrup, ki se je dvignil nekje nad njegovo glavo. Oh, kako klaverno je, ko se prebudiš iz pijanosti! Po udih ti drgeta in odreveneli so kot bi bili stisnjeni v težkem oklepu in vsi v ranah. In kako je človeka sram, kako neizkrevljivo se kesa, ko se prebudi z mačkom, tako se mu zagnusi njegovo oblateno življenje, da se čuti popolnoma nezmožnega, da bi spet začel živeti. Jakec je vse to občutil, ko je odprl oči, še celo preden se mu je vrnil spomin, kot da bi ga že v spanju mučil kes.

Preveč temno je še bilo, da bi razločil predmete. Vendar pa je dobro vedel, da ni v svoji podstrešni sobici, ker se mu ni svetila nad glavo modrina šipe njegove linice. Prva dnevna svetloba je prihajala skozi dva visoka okna, ki sta jo presekavala, da je bilo na steni videti polno svetlih peg. Kje je? V kotu, blizu njegovega slabega ležišča so se prepletale vrvi, škripci in debele uteži. Naenkrat se je spet oglasil grozen hrup, ki ga je bil pravkar zbudil. Zaslišalo se je neko škripanje verig, nato je zadonel globok glas ogromne ure. Spoznal je to uro. Že dve leti mu odmerja ves njegov čas; prinašal jo je zimski veter in prinašala jo je poletna vročina, kadar je poleti zaspal v svoji mali vajeniški sobici, vsako jutro so njeni težki udarci potrkali na moko šipo njegove linice in mu rekli: »Vstanite!

Torej je v Indret-ju. Toda glas te ure je običajno prihajal bolj z višine, bolj od daleč. Strašno ga mora glava boleti, da li udarci v njej tako odmevajo in neprestano zvenijo. Meni da ni v samem stolpu, v tisti visoki kamri, ki ji v Indret-ju pravijo »kareer« in kamor so včasih zapirali neposlušne vajence? Resnično, prav v njej je. Zakaj?... Kaj je storil?... Slabotna dnevna luč je počasi razsvetlila prostor in tudi v njegovem spominu je je zasvetilo in zaporedoma mu je vse stopalo pred oči. Poskušal si je obnoviti prejšnji dan in vse, česar se je spomnil, ga je navdalo z grozo. Oh, ko bi se vsaj spomnil na več!

Toda njegov popolnoma prebujeni »dvojnik« mu je je brezobzirno krutostjo klical v spomin vse neumnosti, ki jih je govoril ali počel prejšnjega dne. Košček za koščkom se mu je luščil iz meglenega spomina. »Dvojnik« ni ničesar pozabil; še vedno opiral se je na dokaze: mornarski klobuk, ki je izgubil svoj trak... moder pas... v žepih so bili ostanki pip, tobaka in nekaj novcev drobiža. Pri vsakem novem odkritju je Jakec zardeval v mraku, zakričal od jeze in sramu; njegov ponos je obupaval pred nepopravljivo sramoto. Ko je nenadoma še močje zakričal, mu je odgovorilo neko ječanje.

Ni bil sam. Nekdo je pri njem, neka senca sedi tam spodaj. »Kdo je?« je Jakec v strahu vprašal; pogledal je in na z belim apnom pobeljeni steni so se odražali neki čudni, nepremični, čokati, živalski in skaženi obrisi. Samo eno bilje je na svetu tako zverženo, da daje tak odraz: Belizar... Toda kako naj bi Belizar prišel sem? Vendar se je Jakec nejasno spomnil, da ga je krošnjar vodil. Njegova pokvečenost mu je priključila v spomin nek pretep sredi postaje in frčanje klobukov in čepic, ki jih je bil veter razgnal. Vse to je videl nejasno, zmeden, površno, kot skozi blatno zrcalo.

»Ali ste vi, Belizar?« »Oh, seveda sem jaz.« je krošnjar dejal s hripavim glasom in obupanu.

»Toda za božje voljo, kaj neki sva napravila, da so naju zaprli sem kot dva razbojnika?«

»Kaj so drugi zagrešili, ne vem, in me tudi nič ne briga — samo to dobro vem, da nisem nikomur nič žalega storil in da je silno grdo, kar so napravili z mojimi klobuki.«

Obstal je za trenutek, zgrozil se je ob spominu na svoj obupen boj in imel pred očmi svojo grozno nesrečo: njegov tovor teptajo, mečkajo in razmetavajo. Ta strašen prizor je imel že od snodi stalno pred očmi, zaradi njega ni čutil, kako je zaspal kako je njegovo telo izbičano od verig in vezi, niti ni občutil običajnih muk svojega tesnega čevlja, s katerimi sta ga obsodila njegov blodeči poklic in njegova izkaženost.

»Ali mi bodo plačali moje klobuke? Povejte!... Saj se vendar mene ona zadeva nič ne tiče! Vsaj to jim povejte, da vam nisem jaz pomagal pri tisti stvari.«

»Kakšni stvari?... Kaj sem storil?...« je Jakec prepričevalno vprašal.

Toda pomislil je, da je med vsemi neumnostmi, ki jih je zagrešil, le še katera, ki je bujša od ostalih; zato je boječe vprašal Belizarja:

»No, kaj pa mi očitajo?«

»Pravijo... toda čemu me silite, da govorim? Saj dobro veste, kaj pravijo.«

»Res ne, prisegam vam.«

»No torej... pravijo, da ste vi ukradli...«

»Ukradel?... Kaj neki?«

»Zenaidino doto.«

Vajence se je namah popolnoma iztreznil in žalostno in presunljivo kriknil:

»Joj, to je zlobna laž! Saj ne verjamete, kaj ne, Belizar?«

Belizar ni odgovoril. Vsi v Indret-ju so bili o tem uterjeni in tudi orožniki, ki so ga prejšnji večer aretirali, so po krošnjarjevem zaslišanju bili o tem prepričani. Vse okoliščine so govorile proti vajencu. Že po prvih vesteh o tatvini, ki je bila izvršena pri Roudicovih, so vsi v tovarni pomislili na Jaka, ki je tega jutra manjkal! Ah! Nantais je dobro preračunal vso stvar, ko ga je spjeljal, da ni šel na delo... Sied za tatvino je vodila od vinočaja v glavni indreški ulici pa do nanteškega kolodvora, kjer sta bila zločinec in njegov pajdaš aretirana v trenutku, ko sta si priskrbeli vozne listke, da bi se rešila na varno; vila se je za vajencevimi koraki, spoznat je bilo po med potjo potrošenih zlatnikov in po dvajsetfrankovskih novicah, ki jih je menjal ob vsaki priliki. Nadvse prepričljiv dokaz je tudi celodnevno krokanje in pijančevanje, ki običajno sledi zločinu.

Najnovejša poročila

Pétain in Hitler

London, 24. okt. t. BBC: Hitler se je sestel v Parizu s maršalom Pétainom, kjer so mu bili predloženi ponovno, toda sedaj bolj omiljeni pogoji za končno zaključitev miru med Nemčijo in Francijo, katera naj bi se zato priključila Nemčiji in Italiji, ki naj bi potem skupno nastopile v borbi proti Angliji. Razgovorom so prisostvovali tudi Laval in Ribbentrop. Francija pa v vojno ne bo stopila in tudi Španija nima namere odločiti se za tak korak.

Franco in Hitler

London, 24. okt. t. BBC: Turška radijska postaja je nocoj uradno objavila, da je Hitlerjev obisk pri voditelju Španije jasen dokaz, da išče Nemčija novega zaveznika, kar pomeni, da je Italija za Nemčijo nesposoben zaveznik za ustraševanje Anglije. Za sedaj prevladuje mišljenje, da se Španija ne namerava mešati v mednarodne intrige, temveč želi mir, kateri ji je prepotrben. Hitlerjev obisk pri generalissimu Francu daje svetu pravo sliko nemške slabosti.

Drobne novice

Carigrad, 24. oktobra. AA. DNB: Tukašnji tisk zanikuje poročila, da je mislil britanski vojni minister Eden obiskati Carigrad in Ankaru. To zanikanje je povzročilo precejšnje presenečenje, ker se v mnogih krogih z gotovostjo pričakovali, da bo britanski minister obiskal Turčijo.

Stockholm, 26. oktobra, m. Europa Press. Bivši vrhovni poveljnik norveške vojske general Gerage je 15. oktobra odpotoval v Nemčijo v internacijo. Njegovo ime se je spravljalo v zvezo z nemir, ki so jih zabeležili 25. septembra na Norveškem.

Helsinki, 24. okt. AA. DNB: Kakor poroča švedska Presse se bo odšel pošta v Združene ameriške države in v Anglijo pošiljala preko Daljnega Vzhoda in Tihega oceana.

Važno za državljane Litve, Letonske in Estonske

Belgrad, 24. okt. AA. Pooblaščen zastopstvo SSSR nas je prosilo za objavo naslednjega: Pooblaščen zastopstvo SSSR sporoča, da so državljani Litve, Letonije in Estonije od dneva priključitve teh treh novih sovjetskih socialističnih republik postali državljani SSSR. Državljanji teh republik, ki bivajo v Jugoslaviji, so dolžni prigrisiti se do 1. novembra 1940 pri predstavništvu SSSR v Jugoslaviji, pa bodisi, da se oglase pri tem predstavništvu sami osebno, ali pa da pošljejo prijave s priloženo državljansko izkaznico. — Državljanji, ki bodo registrirani v navedenem roku, bodo mogli biti sprejeti v sovjetsko državljanstvo samo na podlagi splošnih pogojev, ki jih določa zakon o državljanstvu sovjetskih socialističnih republik.

Spor med srbskimi in hrvatskimi športniki

Belgrad, 24. oktobra, m. Srbska atleška zveza je sklenila prekiniti vse športne stike s Hrvatsko atleško zvezo, dokler Hrvatska atleška zveza ne prekliče kazni, izrečene nad hrvatskimi atletskimi iz banovine Hrvatske, ki so se udeležili 11. balkanskih tekem v Carigradu.

V čast ustreljenim radikalnim prvakom v Zaječarju

Zaječar, 24. okt. AA. V nedeljo, 10. novembra, bodo v Zaječarju v navzočnosti predsednika vlade Cvetkovića in najvidnejših politikov svečano odkrili spomenik padlim radikalnim prvakom v zaječarskem uporu. Pri tej priliki bodo tudi pokopali zemске ostanke v skupno grobnico in posvetili spominsko ploščo, v katero bodo vrezali imena tistih, ki so bili v tem uporu ustreljeni. Spomenik je izdelal na pobudo predsednika vlade Cvetkovića znani zagrebški kipar Augustinčić.

Belgrajske novice

Belgrad, 24. okt. AA. Pozivajo se trgovci s kurivom in drvini ter ostale osebe, da centrali za kurivo prijavijo vsak konkreten primer, ko bi proizvajalci ali trgovci v proizvodnih področjih ne hoteli prodajati drv, ki jih imajo, po maksimiranih cenah, ali pa jih sploh nočejo prodajati. Centrala za kurivo bo v vsakem konkretnem primeru, če bodo dostavljeni podatki točni izrabila pooblastilo, katero ji daje uredba za kurivo, izvršila prisilen odkup, dotičnih količin blaga po maksimiranih cenah, blago pa bo odstopila tisti osebi, ki bo podala prijavo.

Belgrad, 24. oktobra, m. V nedeljo ob 11 dopoldne bo v umetniškem paviljonu Cvijete Zuzorić odprl Peter Lubarda razstavo slikarjev Frana Štimunića in Slovenca Zorana Mušiča. Razstava bo odprta do 6. novembra.

Organizacija industrijskega gasilstva

Maribor, 24. oktobra.

V pogledu varnosti mariborskega mesta pred požarnimi katastrofami je v zadnjem času gotovo izredno velikega pomena akcija mariborske gasilske župe in gasilske čete glede organizacije industrijskega gasilstva. O tej akciji smo svoječasno, ko se je vršil pri gasilski župi tečaj za organizacijo industrijskega gasilstva, obširneje poročali. Sedaj je ta organizacija v večini mariborskih industrijskih podjetij zaključena. Pretežno nedolgo se je vršila na primer v tovarnah Rosnerjevega tekstilnega koncerna — v podjetjih Jugosvila, Jugotextil in Marko Rosner lepa gasilska slavnost, ko je položilo 40 gasilcev vseh navedenih treh tovarna slovesno prisego ter je dobilo v posest najmodernejša gasilska orodja, s katerimi se sedaj vežba. Tudi v drugih tovarnah, katerih lastniki so pokazali za gasilsko akcijo potrebno razumevanje, se vrši stalno vežbanje obrambnih edinic, ki so sestavljene večinoma iz delavstva in uradništva posameznih podjetij. Gasilce je določilo vodstvo podjetij za to službo ter se vršilo vežbanja v delovnem času, tako da tovarne tudi v tem pogledu precej žrtvujejo, ne glede na to, da so iz svojih lastnih sredstev nabavile moderno opremo, kakor motorke, kemične gasilske aparate, maske in obleko za svoje edince. Tako se je sedaj samo število motorov v Mariboru več kot podvojilo. Če je bil Maribor že doslej zaradi izredno sodobne oporabe svoje prostovoljne gasilske čete in zaradi dobre organizacije gasilcev v železniških delavnicah med vsemi jugoslovanskimi mesti najboljše zavarovan, je sedaj, ko ima vsaka večja tovarna svoje lastne gasilce z motornimi in ostalimi orodjem, ta varnost še dosti večja. Saj bdi sedaj okrog 400 izvežbanih gasilcev nad mestom in takšna gasilska armada, ki ima na razpolago najmodernejša sredstva za borbo proti požaru, je dovolj močna, da bi obvladala tudi katastrofo največjega obsega. Pri tem pa je treba pripomniti, da v mirni dobi do take požarne katastrofe sedaj skoraj da ne more priti, ker bo v bodoče tudi vsak industrijski požar že lahko v kralj preprečen, da se ne bo mogel razviti v večje dimenzije. Obenem pa je sedaj javna gasilska služba v Mariboru zelo razbremenjena. Mariborske industrije so sicer z organizacijo svojega gasilstva prevzele na sebe precejšnja bremena, ki pa bodo slej ali prej poplačana, saj bo sedaj njihova varnost v pogledu požarne katastrofe nepri-merno večja, kakor je bila doslej.

m 22. obletnico našega osvobođenja proslavijo mariborski fantovski odredi in dekliški krožki v ponedeljek, dne 23. oktobra, ob osemih zvečer v dvorani na Aleksandrovi cesti 6. Vabljeni vsi prijatelji naše mladine.

m Prva popoldanska gledališka predstava v tej sezoni bo to nedeljo, 27. t. m. ob 15. Vpizori se Golarjeva zabavna, veseloljubna »Vdova Rošičina« z g. Zakrjaskovo v naslovni vlogi. Veljajo znižane cene.

m Le do 1. novembra se sprejemajo naročniki za »Slovenčev koledar«. Zato vabimo naše naročnike, da ei koledar v naši podružnici ali pri raznašalcu, ki jim dostavlja naš list, takoj naročijo. Cena je din 10.

m Izlet v Prekmurje. Turistični odsek Turing kluba v Mariboru priredi v nedeljo, dne 27. t. m. izlet z železnico iz Maribora v Prekmurje. V programu je predviden ogled Murske Sobotne. Opoldne nadaljujejo izletniki pot do Gornjih Petrovec, odkoder gredo peš do stare cerkve v G. Petrovcih, odkoder se nudi krasen razgled po vsem Goriškem. Izletniki odpušajo iz Maribora z jutranjim vlakom ob 5.27 in se vrnejo zvečer ob 21.49. Cena vožnji 51 dinarjev. Prijave sprejema klub najkasneje do sobote opoldne v pisarni Putnika v gradu.

m Kongregacija gospodov ima drevi ob osemih se-stanek.

m Sport v nedeljo. Nogometu naklonjeno občinstvo bo imelo v nedeljo priliko prisostvovati važni

prvenstveni tekmi med SK Železničarjem in SK Maršom iz Ljubljane Tekma bo 15 na stadionu SK Železničarja na Tržaški cesti.

m Redka ptica v naših krajih. Izvornikar v Ljutomeru g. M. Šumak je mariborskemu preparatorju g. Walnerju poslal v izdelavo lep eksemplar gavran, ki ima svojo domovino gori na visokem severu in se redko zaleti v naše kraje. Menijo, da je gavranov prhod v naše kraje znak hude zime, ki se nam obeta.

m Velike tatvine na deželi. V okolici Slovenke Bistrice so bile zadnje čase izvršene večje tatvine, pri katerih so tatovi odnesli samo gotov denar. Tako je bilo vloženo pri posestniku Ivanu Puklu v Cigonci ter mu odneseno iz nezaklenjene omare 4700 din. Jakubu Paškolu, ki je pri Puklu stanoval ter se nahajal na orožni vaji, je bil ukraden znesek 2700 din. V Spod. Novi vasi pri Sl. Bistrici je tat vdrl v hišo posestnika Valentina Damiča, kateremu je odnesel 650 din.

m Tihotapske zgodbe pred sodniki. Včeraj je bila pred okrajnim sodiščem v Mariboru razprava, ki pa je bila preločena. Prinesla je na dan zanimiv primer iz tihotapskih krogov. Obtožen je bil železniški kurjač Franc Remer iz Maribora zaradi poverbe 14.000 din. Na zatožno klop ga je spravil državni tožilec na podlagi prijave znanega tihotapca Franca Glaserja iz Studencev, ki je Remerja prijavil, da mu je dal 14.000 din, da bi mu kupil v Plikerku za ta znesek saharin ter ga na železniškem stroju pretihotalpil v našo državo, med vožnjo pa bi ga pri prvem železniškem prehodu v Studencih vrget s stroja. Tam bi čakal Glaser ter bi zavoj prevzel. Remer naj bi kupil 35 kg saharina po 400 din kilogramu, Glaser pa mu je obljubil pri vsakem kilogramu 25 din nagrade. Zmenila pa sta še tudi, da ene Remer v primeru nevarnosti — če bi ga zasahali organi finančne kontrole pri pregledu stroja, saharin zažgati v peči lokomotive. Remer se je res odpejal v Plikerk, ko pa je prišel nazaj, je po zatrjevanju Glaserja izjavil, da je moral saharin sežgati. Glaser pa je mnenja, da Remer saharina eploh ni kupil, temveč si je 14.000 din obdržal. Remer je pri zaslišanju izjavil, da od Glaserja denarja za saharin eploh ni dobil. Da je pristal na to, da mu saharin nabavi v Plikerku samo iz strahu, ker pozna Glaserja kot jako nasilnega človeka. Razprava je bila preločena zaradi zaslišanja novih prič.

m Iz občinskega zgora so pobegnili. Pri Sv. Trojici v Sl. gor. so imeli razburljiv dogodek. Zaradi razgrajenja so bili obsojeni trije mladi razgrajci na 24 ur zgora. Prišli so na občino, da bi svojo kaznen izdržali. Ko je župan odredil, da morajo zagati občinska drva, so se uprli. Nato so jih zaprl v občinski zapor, v katerem pa jim je postalo predolgočasno. Začeli so najprej razgrajati, nato pa so navajali na vrata ter jih dvignili iz tečajev in pobegnili, se preden so prišli orožniki. Sedaj so jih vse spet polovili, pa bodo morali odsedeti daljšo kaznen v varnejših zaporih.

m Iz jeze, ker mu niso dali dekleta, izvršil po-žig. V ponedeljek je bil o Misliju velik požar. Zgoreli so hlevi veleposelnika dr. Arturja Pergerja, zraven pa še stanovanjski objekt, v katerem je stanovalo 6 delavskih družin. Požar je bil podaknjen ter so orožniki osumili, da je izvršil to delo neki S. ki je bil že večkrat obsojen na daljše zaporne kazni. S se je zanimal za 19-letno hčerko delavca Grosa, ki je zaposlen pri Pergerju. Ko so starši zvedeli za preteklost bodočega zeta, so dekletu prepovedali vsak stik z njim ter so jo oddali nekam v službo. Ljudje so sedaj prepričani, da je požig izvršil S., da bi se maščeval nad Grosom. Po požaru je S. brez sledu izginil ter ga sedaj povsod iščejo.

m Samomor. Danes popoldne so delavci, ki so grabili lietje v družinskem gozdu, opazili viseti moško truplo. Truplo so enili in ker je bilo že toplo, so poskušali z umetnim dihanjem. Toda vsak poskus je bil zaman, ker je bil možič že mrtev. Pri sebi je imel delavsko knjižico, glasečo se na ime Janez Husar, star 43 let, pristojen v občino Grad, Murska Sobotna, in listek, na katerem dolži nekega svojega sorodnika, češ, da je kriv njegovo smrt. Najbrže je tudi vzrok iskat v tem, ker je bil mož brezposeln in ni imel nobenih dohodkov.

Mladi angleški letalci si ogledujejo novo bojno letalo.

Celje

e Cerkveni koncert v korist najpotrebnejšim otrokom okoliške šole bo priredila v nedeljo celjska vojaška godba ob trideset na 11 dopoldne v Mariji cerkvi. Pridite polnoštevilno in podprite hvalavredno akcijo naše vojaške godbe.

e Dela nezmožen in bolan oče s 7 otroki od 4—12 let Koren Josip iz Vojnika se obrača na vsa dobra srca za kakšen dar in pomoč. Darila sprejema podružnica »Slovenec« v Celju.

e Mezdana pogajanja za povišanje plač gozdarskim in lesnim delavcem so v Gornjem gradu za Zadrebno dolino.

e Električna razsvetljava cerkve, Prosvetnega doma in Zadrugnega skladišča na Frankolovem pri Celju je v teku. Poslopje Zadrugnega skladišča bo v kratkem že dovršeno. O pomenu tega skladišča smo v našem listu že poročali. Sedaj bo zadruga montirala v mlino ob poslopju vodno kolo in dinamo, da bo napajala električno razsvetljavo v skladišču, v cerkvi in v Prosvetni dom ter morda tudi še v kako drugo hišo. Vse to je hvalavredno, potreba pa bi bilo, da bi krajevni činitelji storili korake, da bi se izvedla čimprej popolna elektrifikacija tega kraja in da bi k temu pritegnili tudi banovino, ki pokaže v takih primerih razumevanje.

e Na gospodinski in kmečki nadaljevalni šoli bo pouk tudi letos. Učenci naj se javijo v pisarni šolskega upravitelja, učenke pa pri učiteljici Antoniji Kovačevi na II. deški narodni šoli v Komenskog ulici.

Št. Vid nad Ljubljano

Blaž Potočnikova Čitalnica bo zaigrala to nedeljo (27. t. m.) ob pol 8 zvečer znano Nestrojevo veseloljubno »Utopljeno«. Vsi, ki boste prišli v Ljudski dom, se boste do dobra nasmejali. Zato v nedeljo vsi v Ljudski dom! — Predprodaja vstopnic je v trafikah Kautman, kjer si že takoj oskrbite boljše mesta!

Kranj

V nedeljo, 27. t. m. naj ne bo zavednega Kranjčana in dobrega Jugoslovana, ki bi pozabil na svojo narodno dolžnost! Slovenska straža bo nabirala za zimsko pomoč naši severni meji! Naše geslo bodi: Dajmo hočem za severno mejo po svojih močeh!

Jesenice

Krekovo prosvetno društvo ima redni letni občni zbor v torek, 29. oktobra ob 8 zvečer v veliki dvorani. Med članstvom je veliko zanimanje za občni zbor matice prosvetnega dela na Jesenicah in je pričakovati polnoštevilne udeležbe.

Kino Krekov dom predvaja v petek ob 8 zvečer indijski film »Geronimo«, v soboto samo ob 8 zvečer velfilms »Sanjave ustnice«.

Novo mesto

Slovenska straža za brate in sestre na severni meji. Zdrava narodna zavest naj se kaže v dejanju in ne samo v besedi! Zato bo vsak zaveden Slovenec in dober Jugoslovani v nedeljo, 27. t. m. žrtvoval, kolikor zmora, za božično nabirko Slovenske straže za kraje ob severni meji!

Tako si predstavljajo v Angliji boj proti tankom. Zgoraj: ko se pelje nemški tank mimo neke hiše, ga napade Anglež iz kletnih prostorov s petrolejsko granato. Spodaj: vojaški napad na nemški tank iz zasede z bombami in granatami.

Turčija

Zadnje čase slišimo mnogo govoriti o Turčiji. Dežela starega osmanskega cesarstva danes ni več tisto, kar je bila nekoč, ko je ogroževala krščansko srednjeveško Evropo. Mnogo manjša je, slabša in nov duh vlada v njej.

Pol ure hoda od glavnega turškega mesta Ankara v Anatoliji je blizu majhne vasice Cankaje zgriž turške bodočnosti — tako ga imenuje turški narod, ker je tam prebival kemal Atatürk — oče Turkov. Dve desetletji je potreboval, da je naredil iz stare zanemarjene dežele to, za kar se danes potegujejo veslele. V turški lasti so Dardanele in morska ožina pri Carigradu, najvažnejša pot in vez med Sredozemskim morjem, prednjim Balkanom, južno Rusijo in Kavkazom, ki ima ob vzhodu Kaspijsko morje. Ko je dosegla turška vlada gospodarsko poživitev, si je postavila za poglavitno nalogo izvedbo velikih prometnih načrtov. Promet je bil v starem osmanskem cesarstvu zelo zanemaran. Nove prometne naprave ne služijo samo izmenj gospodarskih dobrin, ampak tudi prevozno vojaških čet v primeru vojne. Ko je prevzel oblast Atatürk, je znašalo celotno državno cestno omrežje 18.000 km. Do danes so povečali to omrežje na 80.000 km asfaltiranih cest prvega in drugega reda. Za to so izdali okrog 130 milijonov švicarskih frankov.

Anatolija, topilnik vseh ljudskih plemen, srce in zemljišče središče vseh dežel na zemlji, je bila že izza davna hudo ogrožena. V takih okoliščinah je bila in je skrb za odlično oboroženo silo prva naloga vsake vlade. Po nemških sodbah je danes turška vojska dovolj močna, da lahko odbije vojaški napad na republiko in je lahko nevarna celo kakšni evropski velesili. Po izjavi nekega odgovornega turškega državnika je zavarovana pot skozi Anatolijo z dvema milijoni turških bajonetov. Turška armada je, kakor pravijo, odlično oborožena. Orožje dobiva iz tujine, v glavnem iz Sovjetske Rusije. Pravijo nadalje, da je to sovjetsko orožje dobro, boljše od tistega, ki ga ima na razpolago sovjetska vojska sama, ker je to tisto orožje, ki je namenjeno za izvoz in mora biti dobre kakovosti.

300 smrtnih žrtev povodnji v Španiji

Poplave v Kataloniji, o katerih je naš list že poročal, so zavzele zelo velik obseg. Število mrtvih od dne do dne narašča, na tisoče ljudi gmotna škoda je velika. V severni Kataloniji se je podrlo samo v enem kraju pideset hiš. Izpod ruševin so potegnili 18 mrtvih. 3500 ljudi je brez strehe. Več tovarn je valovje dobesedno odrezalo. Škoda znaša samo v tem kraju nad 18 milijonov pez. Prizadete so zlasti tekstilne tovarne. Cenijo, da je doslej v celi Kataloniji okoli 320 mrtvih, prav toliko ranjenih, nad 6000 ljudi pa je izgubilo svoja bivališča. Gmotna škoda je še sedaj ocenjena na več sto milijonov pez.

Francozi so internirali 70 komunistov

Vichy, 23. okt. (s. P.) Po naročilu državnega podtajnika v ministrstvu za notranje zadeve Pevroutona je izvršil prefekt v okrožju Loire 129 preiskav pri glavnih voditeljih komunistične stranke za to okrožje. Oblasti so zasledile pri tej priliki mnoge važne dokumente. Pet komunističnih voditeljev so postavili pred sodišče, drugih sedemdeset pa je interniranih.

Število katoličanov v Jugoslaviji, šteto po školi

1. Banjaluka 129.132; 2. Bar 25.890; 3. Belgrad 60.410; 4. Džakovo 436.276; 5. Dubrovnik 72.529; 6. Hvar 43.514; 7. Kotor 14.518; 8. Križevci 49.638; 9. Krk 326.653; 10. Ljubljana 162.882; 11. Maribor 206.460; 12. Mostar 183.088; 13. Petrovgrad 206.579; 14. Sarajevo 328.281; 15. Senj 286.612; 16. Skopje 30.336; 17. Split 279.331; 18. Subotica 485.378; 19. Šibenik 229.467; 20. Zagreb 1.775.576. Skupaj 5.841.539.

Odval se je kosilu, da bi gostitelja reši sramote

Italijanski pisatelj in časnikan Giulio Piccini, ki se je podpisoval s pseudonimom Jarro, je bil znan po svoji duhovitosti. Neki umetnik je za svoj rojstni dan rad povabil nekaj prijateljev na kosilo. Med povabljenimi je bil tudi Jarro, ki se je vabilu nerad odzval, ker mu ni ugajala njegova kuhinja. Vabilu je umetnik dodal pismo v katerem mu grozi, da bo v primeru Jarrove odsotnosti prepis tega pisma na njegovem mestu pri mizi. V pismu je bilo več slovničnih napak. Jarro je umetniku odgovoril: »Pridem, da te pred ostalimi rešim sramote zaradi takega pisma.«

Murska Sobotna

V nedeljo, 27. t. m. zimsko akcija Slovenske straže za obmejne kraje na naši severni meji! Prispevajmo vsak po svojih močeh!

Trbovlje

Farbarija komunistov. Po uspehih pogajanjih za zvišanje plač pri TPD so komunisti izdali letak s podpisom njihovega zaupnika Frica Keršiča, v katerem napadajo dosežen uspeh. Pri pogajanjih in po njih, kakor tudi pri predposvetovanjih je bil Keršič z vsem zadovoljen, vsaj ni niti z eno besedo ugovarjal. Pri razpravi je prosil samo za malo pojasnilo, drugega nič. Sedaj se pa dela junaka in napada doseženo povišanje, da pa so vsi drugi krivi, samo on ne. Predlog socialistov je bil res slab in so ga zato vsi drugi zavrnili, dasi je bil TPD prijeten in vseh, nazadnje pa je le pristala na predloge ostalih organizacij in je bil dosežen lep uspeh, kakor že dolgo ne. Kar verjetno ni, da bi Keršič letak sam napisal, ampak so mu ga najbrž drugi podtaknili, ker take hinavščine pošten delavec ni zmožen.

Okužena je voda v vasi Retje nad Trbovljami, zato neužitna in je prebivalstvo opozorjeno, da je ne rabi ali pa le prekuhano.

Jugoslovanska unija za zaščito otrok, krajevni odbor Trbovlje sporoča, da ima svoje poslovne prostore v Občinskem domu, soba št. 14, drugo nadstropje. Stranke se sprejemajo med uradnimi uradnimi urami od 8. do 12. in od 15. do 18. ure ob ponedeljkih, sredo in petkih.

Vpisovanje v Kmečko nadaljevalno šolo v Trbovljah bo 3. novembra 1940. od 8—11 v VII. oddelku II. drž. deške višje ljudske šole v Trbovljah. Redni pouk se prične dne 3. novembra 1940 ob 8 in bo trajal do 6. aprila 1941. Predavanja bodo ob nedeljah od 8—11 in ob sredo od 14—17 na II. drž. deški ljudski šoli v Trbovljah. Poučevali bodo strokovne učne moči o morali, živinoreji, poljedelstvu, vrtnarstvu, sadjarstvu, čebelarstvu, gozdarstvu, kmetijskem gospodarstvu in zadržanju, o organizaciji kmetije, o kmetijski zakonodaji, o kmetijskem spisu in kmet. knjigovodstvu ter o drugih kmetijskih panogah. Pouk je brezplačen. Marljivi in redni učenci bodo dobili za pospeševanje kmetijskega gospodarstva v kraju nagrade v knjigah, drevesih in kmet. orodju. Po zaključku predavanj se bodo prirejali na stroške šole poučni izleti na vzorna gospodarstva in razni specialni tečaji. Ta banovinska šola je nositeljica in ševarica duhovnega zdravja kmečkega stanu ter pospeševalnica njegovega gospodarskega napredka. Vabijo se vsi kmečki sinovi, mladi gospodarji in kmečki delavci ter vsi, ki se zanimajo za napredek v kmetijstvu, da se vpišejo v to kmečko nadaljevalno šolo, kajti brez splošne izobrazbe ni pravega napredka v kmetijskem gospodarstvu. Natančnejša pojasnila daje voditelj šole Karel Omerza, Trbovlje št. 37.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din: šenitovanjski oglas 3 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši snovek za mali oglas 15 din. Mali oglas se plačuje tako pri naročilu, kot pri izdaji. Pri oglasih reklamnega značaja se računa strokovinska, 3 mm visoka, pisatna vrstica po 1 din. Za plačane odgovore glede malih oglasov treha priložiti znamko.

Službe iščejo

Šivilja
z večletno prakso gre št. vat na dom. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16197. (a)

Trgovska vajenka

deklica z odlično šest-razredno ljudsko šolo, se želi izučiti v trgovini. Likar, Rovte pri Logatcu 92.

Službodobe

Postrežnica
snažno in pošteno, sprejemem za takoj. Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju pod št. 16271. (b)

Delavca
vajenega v knjigovodski ali papirni stroki (rezača), išče za takoj »Papir-rocet«, Ljubljana, Lepodvorska ulica 23. (b)

Kuhar
prvovrsten, uren, pošten dobi takoj stalno službo v Ljubljani. Ponudbe v »Pravico« »Slovenca« pod »Prvovrsten kuhar« št. 15.226. (b)

Kupimo

Pozor mizarji!
Iščem dobavitelje za stalno dobavo raznega pohištva iz trdega in mehkega (nepleskanega) lesa. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Takojšnje plačilo« št. 16149.

Chrastove ježice
(knoper), vsako množično kupim in plačam najboljši. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Nujne oferte« št. 16272.

Prodamo

Cvetje
italijansko in japonsko do- bite vedno pri Baloh, Kolodvorska 18. Tel. 39-66.

Prvovrstno cepijeno trje
korenjake, divjake, na raznih podlagah, nudi Zlher Franjo, Zamušani, Sv. Marjeta, Moškanci — Zahtevajte cenik! (i)

Cvetličarska žica
je zopet na zalogi v železnici Fr. STUPICA v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1. (i)

2 trikijska
nova, prvovrstne izdelave, po zelo nizki ceni napredaj. Generator delavnica, Tyrseva cesta 13 - »Figovec«. (i)

Premoq
koks, drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Boborčeva 5
telefon 20-59
Postrežnica brezplačno

Posredstva

REALITETA
zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 54, I. nadst. Telefon 44-20.

Velika trgovska hiša
v mestu Celje, napredaj. Ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod »Trgovska hiša« št. 16260.

SOBE

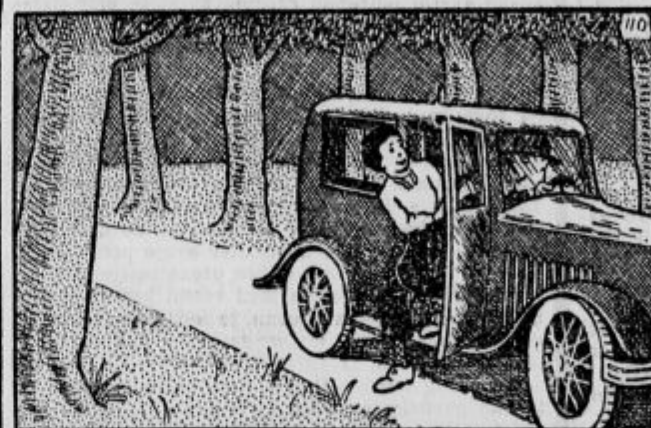
ISCEJO:
Gospodična
mirna, solidna, išče sobo v sredini mesta pri boljši, manjši družini. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15767. (s)

Čitajte »Slovenca«

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(109) In res se je takoj poslovil od kralja in ostalih prijateljev ter obljubil, da bo še kdaj prišel kaj pogledat k njim. Nato je podrgnil po piščalki in že je stala pred njim ista kočija, s katero se je bil pripeljal semkaj.

(110) Vračal se je po isti poti, po kateri je prej prišel. Ko se je ustavila kočija, je že čakal nanj avto, ki ga je odpeljal na isto mesto, kjer ga je prvič naložil. Poslovil se je še od šoferja in jo mahnil peš dalje.

Ali ste že naročili „Slovenčev koledar“?

Licitacija

Krajevni šolski odbor pri Sv. Jerneju nad Muto razpisuje

II. javno licitacijo za oddajo del pri gradnji nove šole v Bistriški dolini.

Licitacija se bo vršila v občinski pisarni na Muti dne 29. oktobra 1940 ob 11 dopoldne.

Podrobni proračuni in načrti novega poslopja so na vpogled na občini Muta.

Interesenti naj ob tej priliki predložijo potrebne dokumente: 1. Potrdilo o plačanih davkih, 2. potrdilo Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, 3. potrdilo o položeni kaveji (10% ponudbene vsote).

Krajevni šolski odbor Sv. Jernej nad Muto, dne 23. oktobra 1940.

Naznanjam žalostno vest, da mi je umrl oče, gospod

Pavel Rojnik

zasebnik

Pogreb pokojnika bo v soboto, 20. okt., ob 4 pop. z Zal, kapelice sv. Andreja Ljubljana, Grajska vas, 24. oktobra 1940

Stanko, sin

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo tužno vest, da nas je za vedno zapustila naša draga teta in svakinja, gospodična

Pöschl Nina

Pogreb blage pokojnice bo v soboto, dne 26. oktobra 1940, ob pol 4 popoldne z Zal — kapele sv. Krištofa — k Sv. Križu

Ljubljana, Škofja Loka, 24. oktobra 1940

Žalujoči ostali

Umrla nam je po kratki bolezni, previdena s tolažili sv. vere, naša ljuba mama, stara mama in tašča, gospa

Kreuzberger Eliza

Pogreb blage pokojnice bo v soboto, dne 26. oktobra 1940, ob 3 popoldne z Zal — kapele sv. Petra — k Sv. Križu

Ljubljana, Dunaj, 24. oktobra 1940

Rodbine:

Kreuzberger, Hočevar, Lavrenčič, dr. Hintze

Umrla nam je naša draga mama, stara mama in tašča, gospa

Česen Ana roj. Laznik

Pogreb drage pokojnice bo v petek, dne 25. oktobra 1940, ob pol 3 popoldne z Zal, kapele sv. Marije, k Sv. Križu

Ljubljana, Cerknica, Zidani most, dne 24. oktobra 1940

Rodbini: Česen - Pliberšek

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Bil je Belizar. Jakec poskuša vstati, mu pojasniti, da je kro... kro... kal, toda ne ve, če se mu bo posrečilo. Vendar pa se je naslonil na krošnjarja, oba hodita opotekaje. Tudi krošnjarjev korak je omahuječ, težak, toda tega vidi vsaj odločna volja. Belizar ga pelje in ljubeznivo kara. Kje sta? Kam gresta? Tam se vidi razsvetljen in prazen pomol... Kolodvor... Vleže se na klop... Kaj pa je? Kaj se je zgodilo? Kaj mu hočejo? Zbudili so ga. Tresejo ga. Suvalo ga. Neki ljudje vpijejo nanj. Vklenili so mu roke. Zapestja ima na vrvi... Sploh nima poguma, da bi se uprl, zaspasnost je zdaj močnejša od vsega drugega. Spi v nekem prostoru, ki je videti kot vagon. Končno spi na neki ladji, kjer je sicer zelo mrzlo, toda on kljub temu smrči... Spet ga zbudi, nesejo ga, vlijajo in suvalo. Oh, kakšno olajšanje je občutil, ko se je po vseh teh nešteti romanjih znašel na slavnem ležišču. Ogromna, škripanja vrata z dvema zapahama so ga varovala pred svetlobo in hrupom. Za njimi je prespal svojo pijanost.

VI.

Slaba novica.

Zjutraj je Jakec nenadoma prebudil strašen hrup, ki se je dvignil nekje nad njegovo glavo. Oh, kakšno klaverno je, ko se prebudi iz pijanosti! Po udih ti drgeta in odreveneli so kot bi bili stisnjeni v težkem oklepu in vsi v ranah. In kako je človeka sram, kako neizrekljivo se kes, ko se prebudi iz pijanosti, tako se mu zagnusi njegovo oblateno življenje, da se čuti popolnoma nezmož-

nega, da bi spet začel živeti. Jakec je vse to občutil, ko je odprl oči, še celo preden se mu je vrnil spomin, kot da bi ga že v spanju mučil kes.

Preveč temno je še bilo, da bi razločil predmete. Vendar pa je dobro vedel, da ni v svoji podstrešni sobici, ker se mu ni svetila nad glavo modrina šipe njegove linice. Prva dnevna svetloba je prihajala skozi dva visoka okna, ki sta jo presekavala, da je bilo na steni videti polno svetlih peg. Kje je? V kotu, blizu njegovega slabega ležišča so se prepletale vrvi, škripci in debele uteži. Naenkrat se je spet oglasil grozen hrup, ki ga je bil pravkar zbudil. Zaslislalo se je neko škripanje verig, nato je zadonel globok glas ogromne ure. Spoznal je to uro. Že dve leti mu odmerja ves njegov čas; prinaša jo je živisti veter in prinaša jo je poletna vročina, kadar je poleti zaspal v svoji mali vajeniški sobici; vsako jutro so njeni težki udarci potrkali na moko šipo njegove linice in mu rekli: »Vstani!«

Torej je v Indret-ju. Toda glas te ure je običajno prihajal bolj z višine, bolj od daleč. Strašno ga mora glava boleti, da ti udarci v njej tako odmevajo in neprestano zvenijo. Menda ni v samem stolpu, v tisti visoki kamri, ki ji v Indret-ju pravijo »karcere« in kamor so včasih zapirali neposlušne vajence? Resnično, prav v njej je. Zakaj?... Kaj je storil?... Slabotna dnevna luč je počasi razsvetlila prostor in tudi v njegovem spominu se je zasvetilo in zaporedoma mu je vse stopalo pred oči. Poskušal si je obnoviti prejšnji dan in vse, česar se je spomnil, ga je navdalo z grozo. Oh, ko bi se vsaj spomnil na več!

Toda njegov popolnoma prebujen »dvojnik« mu je z brezobzirno krutostjo klical v spomin vse neumnosti, ki jih je govoril ali počel v prejšnjem dne. Košček za koščkom se mu je luščil iz meglenega spomina. »Dvojnik« ni ničesar pozabil; še več:

opiral se je na dokaze: mornarski klobuk, ki je izgubil svoj trak... moder pas... v žepih so bili ostanki pip, tobaka in nekaj novcev drobiža. Pri vsakem novem odkritju je Jakec zardeval v mraku, zakričal od jeze in sramu; njegov ponos je obupaval pred nepopravljivo sramoto. Ko je nenadoma še močje zakričal, mu je odgovorilo neko ječanje.

Ni bil sam. Nekdo je pri njem, neka senca sedi tam spodaj.

»Kdo je?« je Jakec v strahu vprašal; pogledal je in na z belim apnom pobeljeni steni so se odražali neki čudni, nepremični, čokati, živalski in skaženi obrisi. Samo eno bitje je na svetu tako zverženo, da daje tak odraz: Belizar... Toda kako naj bi Belizar prišel sem? Vendar se je Jakec nejasno spomnil, da ga je krošnjar vodil. Njegova pokvečenost mu je priklicala v spomin nek pretop sredi postaje in frčanje klobukov in čepic, ki jih je bil veter razgal. Vse to je videl nejasno, zmedeno, površno, kot skozi blatno zrcalo.

»Ali ste vi, Belizar?«

»Oh, seveda sem jaz.« je krošnjar dejal s hripavim glasom in obupano.

»Toda za božje voljo, kaj neki sva napravila, da so naju zaprli sem kot dva razbojnika?«

»Kaj so drugi zagrešili, ne vem, in me tudi nič ne briga — samo to dobro vem, da nisem nikomur nič žalega storil in da je silno grdo, kar so napravili z mojimi klobuki.«

»Ali mi bodo plačali moje klobuke? Povejte!... Saj se vendar mene ona zadeva nič ne tiče! Vsa to jim povejte, da vam nisem jaz pomagal pri tisti stvari.«

»Kakšni stvari?... Kaj sem storil?...« je Jakec prepričevalno vprašal.

Toda pomislil je, da je med vsemi neumnostmi, ki jih je zagrešil, le še katera, ki je huja od ostalih; zato je boječ vprašal Belizarja:

»No, kaj pa mi očitajo?«

»Pravijo... toda čemu me silite, da govorim? Saj dobro veste, kaj pravijo.«

»Res ne, prisegam vam.«

»No torej... pravijo, da ste vi ukradli...«

»Ukradel?... Kaj neki?«

»Zenaidino foto.«

Vajenec se je namah popolnoma iztrezil in žalostno in presunljivo kriknil:

»Joj, to je zlobna laž! Saj ne verjamete, kaj me, Belizar?«

Belizar ni odgovoril. Vsi v Indret-ju so bili o tem uverjeni in tudi orožniki, ki so ga prejšnji večer aretirali, so po krošnjarjevem zaskrbljenju bili o tem prepričani. Vse okoliščine so govorile proti vajencu. Ze po prvih vestih o tatvini, ki je bila izvršena pri Roudicovih, so vsi v tovarni pomislili na Jakec, ki je tega jutra manjkal! Ah! Napisali so dobro preračunal vso stvar, ko ga je spjel, da ni šel na delo... Sled za tatvino je vodila od vino- toča v glavni indreški ulici pa do nanteškega kolodvora, kjer sta bila zločinec in njegov pajdaš aretirana v trenutku, ko sta si priskrbeli vozne listke, da bi se rešila na varno; vila se je za vajencem koraki, spoznati jo je bilo po med potjo potrošenih zlatnikih in po dvajsetfrankovskih novicah, ki jih je menjal ob vsaki priliki. Nad vse prepričljiv dokaz je tudi celodnevno krokanje in pijančevanje, ki običajno sledi zločinu.